

Liikuntakysely Lappeenrannan aikuisväestölle

Petri Ruotsalainen

Opinnäytetyö

Liikunnan ja vapaa-ajan koulutus-
ohjelma, monimuoto

2009

Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma
monimuoto

<p>Tekijät Petri Ruotsalainen</p>	<p>Ryhmä tai aloitusvuosi AMK08 aikuiset</p>
<p>Opinnäytetyön nimi Liikuntakysely Lappeenrannan aikuisväestölle</p>	<p>Sivu- ja liitesivumäärä 74+25</p>
<p>Ohjaaja tai ohjaajat Timo Vuorimaa, Sanna Lukka</p>	
<p>Tässä tutkimuksessa selvitettiin lappeenrantalaisen aikuisväestön liikunnan harrastamisen aktiivisuutta sekä mielipiteitä ja toiveita Lappeenrannan kaupungin liikuntapalveluiden ja liikuntapaikkojen suhteen. Selvityksen tuloksia on tarkoitettu hyödyntää Lappeenrannan liikuntapolitiikan ohjelman 2010-2020 ja terveyttä edistävän toimenpideohjelman sekä nuoris- ja liikuntalautakunnan liikuntarakentamissuunnitelman valmisteluissa. Tutkimus toteutettiin maaliskuuhuhtikuussa 2009 kyselylomakkeella. Se lähetettiin postitse satunnaisesti valituille 501:lle (18-85-v.) lappeenrantalaiselle. Vastausprosentiksi muodostui 29 %.</p> <p>Tutkimukseen vastanneiden liikuntaharrastamistiheys oli 3,9 \pm2,5 kertaa viikossa. Vastanneista 69 % harrasti liikuntaa kolmesti viikossa tai useammin. Liikuntasuorituksen kesto oli vähintään 30 minuuttia kerralla. Vastaaajista 1 % ilmoitti, että ei harrasta liikuntaa lainkaan. Harrasteuimmat liikuntalajit olivat kävely, pyöräily, uinti, hiihto ja sauvakävely. Kolme eniten liikunnan harrastamista rajoittavaa tekijää olivat laiskuus, ajan puute ja työstä johtuva väsymys.</p> <p>Lappeenrantalaiset olivat tyytyväisiä kaupungin nykyisiin liikuntapalvelumaksuihin sekä liikuntatiloihin. Liikuntapalveluita toivottiin lisää eniten vammaisille ja muille erityisryhmille, joiden tuottajatahoksi toivottiin eniten vammaisjärjestöjä. Liikuntapalveluja toivottiin lapsille ja nuorille lisää koulutoimen järjestämänä, työnantajien toimesta työikäisille sekä eläkejärjestöjen toimesta senioreille. Kaupungin liikuntatoimelta odotettiin lisää liikuntapalveluja kaikille kohderyhmille.</p> <p>Vastaaajat eivät pitäneet tarpeellisina julkisuudessa esillä olevia liikunnan rakentamishankkeita, paitsi Myllysaaren perhepuistohanketta ja urheilutalon laajennusta. Liikuntarakentamiseen käytettävä raha tulisi käyttää ensisijaisesti perus- ja lähiliikuntapaikkojen rakentamiseen.</p> <p>Tutkimus osoitti, että lappeenrantalaiset ovat aktiivisempia liikuntaseurojen vapaaehtoistoimijoita kuin suomalainen aikuisväestö keskimäärin. Miehet osoittautuivat naisia aktiivisemmiksi liikunnan harrastajiksi. Lappeenrantalaiset miehet olivat aktiivisempia liikunnan harrastajia kuin suomalaiset miehet yleensä.</p> <p>Tutkimuksesta saaduista tuloksista voidaan päätellä, että aikuisväestön eniten käyttämä liikuntapaikka oli kevyen liikenteen väylät. Lappeenrantalaisen aikuisväestön liikunnan harrastaminen on lisääntynyt selkeästi 1990-luvun harrastamiseen nähden. Lappeenrannassa vuonna 1995 aloitettu KKI -hanke ”Lappeenranta Paras Liikkua” näyttääkin onnistuneen tavoitteessaan.</p>	
<p>Asiasanat Liikunnan harrastaminen, Lappeenrannan kaupunki, Lappeenrannan liikuntatoimi, Lappeenrannan liikuntapalvelut, liikuntarakentaminen, liikuntatilat</p>	

Degree programme

<p>Authors Petri Ruotsalainen</p>	<p>Group or year of entry AMK08 adults</p>
<p>The title of thesis Sport questionnaire for the adult population of Lappeenranta</p>	<p>Number of pages and appendices 74+25</p>
<p>Supervisors Timo Vuorimaa, Sanna Lukka</p>	
<p>This thesis surveyed the amount of exercise of the residents in the city of Lappeenranta. The study also reviewed their hopes and opinions concerning the sport services and facilities in the city. Two projects, the Sports Policy Programme for 2010-2020 and the policy programme promoting health, will use the findings of this thesis. In addition, it will help with the design and construction of the sports facility by the Youth Board and the Board of Physical Education. The survey was done in March and April of 2009 with a questionnaire. It was randomly sent to 501 residents of Lappeenranta. The recipients were from 18-85 years old.</p> <p>The results showed that the recipients participated in sports 3.9 ± 2.5 times a week. People who exercised for three times a week or more were 69 percent of the group. Each session reported lasted for 30 minutes at least. One percent of the residents did not do sports at all. The most popular sports were walking, biking, swimming, cross-country skiing and Nordic walking. The three common reasons for not exercising were laziness, lack of time and being tired.</p> <p>The research revealed that people were generally happy with the sports facilities and the cost of services in Lappeenranta. However, the disabled and other special groups need more sports services. These services should be mainly run by the independent disabled organizations. Participants hoped for more sports services for children and teenagers provided by schools. Employers need to arrange sports for their employees, and the organizations for the retired have to provide services for senior citizens. In addition, the Sports Office of Lappeenranta was expected to organize more sports services in general.</p> <p>The recipients did not consider the sports construction in progress important. Only the family park project in Myllysaari, and the expansion project of the leisure centre were mentioned. The survey revealed that any investment on sports site construction should primarily be made on the basis that it benefits the community.</p> <p>The study showed that the residents of Lappeenranta are more active as volunteers in sports clubs than the average Finn. The men proved to be more active in sports than the women were. Men and over 66 year olds proved to exercise more in Lappeenranta, than in average in Finland.</p> <p>Based on the study it can be concluded that participants used the pedestrian and cycle paths the most. The sport and recreation levels have considerably increased among the adults in Lappeenranta since the 1990s. Therefore, the KKI-project, Lappeenranta – Best Being Active, seems to have reached its' aim.</p>	
<p>Key words sports construction, sports facilities, sports, physical exercise</p>	

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Liikunta vapaa-ajan harrastuksena.....	3
2.1	Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen.....	4
2.2	Aikuisväestön liikuntatottumukset.....	5
2.3	Senioriliikunta.....	8
2.4	Soveltava liikunta.....	9
2.5	Liikuntaseurojen vapaaehtoistyö.....	10
3	Lappeenranta.....	12
3.1	Lappeenrannan kaupunki ja kaupunginosat.....	12
3.2	Lappeenrannan kaupungin organisaatio.....	12
3.3	Kaupungin kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen organisaatio.....	13
4	Lappeenrannan liikuntatoimi.....	15
4.1	Lappeenrannan nuoriso- ja liikuntakeskuksen organisaatio.....	17
4.2	Liikuntatoimen käyttömaksut.....	18
4.3	Lappeenrannan liikuntatoimen ohjatut liikuntaryhmät.....	19
4.4	Liikuntaseurat.....	21
4.5	Muiden tahojen järjestämä liikuntatoiminta.....	23
4.6	Lappeenrannan liikuntapaikat.....	23
5	Liikuntarakentaminen Suomessa ja Lappeenrannassa.....	26
6	Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimusongelmat.....	30
7	Tutkimusmenetelmät.....	31
7.1	Tutkimuksen kohderyhmä.....	31
7.2	Tutkimusasetelma.....	31
7.3	Kyselyn sisältö.....	32
7.4	Tilastolliset tarkastelut.....	32
8	Tutkimuksen tulokset.....	34
8.1	Aikuisväestön liikunnan harrastamisen aktiivisuus.....	34
8.2	Aikuisväestön harrastetuimmat liikuntalajit.....	35
8.3	Aikuisväestön tyytyväisyys kaupungin liikuntatoimen nykyisiin palveluihin ja toivotut palveluiden tuottamistahot.....	37
8.4	Aikuisväestön tyytyväisyys liikuntatoimen palvelumaksuihin.....	43
8.5	Aikuisväestön mielipide liikuntatilojen ja -alueiden riittävydestä.....	46
8.6	Uusien liikuntapaikkojen ja -alueiden tarpeellisuus.....	47

9	Pohdinta	52
9.1	Aikuisväestön liikunnan harrastamisen aktiivisuus.....	52
9.2	Aikuisväestön harrastetuimmat liikuntalajit.....	55
9.3	Aikuisväestön tyytyväisyys kaupungin liikuntatoimen nykyisiin palveluihin ja toivotut palveluiden tuottamistahot	56
9.4	Aikuisväestön tyytyväisyys liikuntatoimen palvelumaksuihin	60
9.5	Aikuisväestön mielipide liikuntatilojen ja –alueiden riittävydestä	61
9.6	Uusien liikuntapaikkojen ja –alueiden tarpeellisuus	61
9.7	Tutkimuksen luotettavuus.....	65
9.8	Johtopäätökset ja kehittämissuhteet	65
	Lähteet	69
	Liite 1. Lappeenrannan kaupungin ylläpitämät liikuntapaikat.....	75
	Liite 2. Lehtiartikkeli liikuntakyselyn suorittamisesta kaupunkilehti Vartissa 1.4.2009	82
	Liite 3. Lehtiartikkeli liikuntakyselyn suorittamisesta paikallislehti Joutsenossa 2.4.2009	83
	Liite 4. Saatekirje liikuntakyselyyn.....	84
	Liite 5. Liikuntakyselykaavake	85
	Liite 6. Liikunnan harrastamista rajoittavat tekijät.....	94
	Liite 7. Harrastetuimmat liikuntalajit (n=146)	95
	Liite 8. Uusia suorituspaikkoja tarvitsevat lajit (n=133)	98

1 Johdanto

Kansallisen liikuntatutkimuksen (Aikuiset 2005) mukaan liikunnan harrastaminen on nousussa, mutta arkiliikunnan osuus on laskussa. Arkiliikunnan vähentyminen on aiheuttanut sen, että liikkumisen kokonaismäärä on laskenut. Aikuisista terveytensä kannalta riittävästi liikuntaa harrastavia on noin 60 %. Kansalaisista lähes puolet tarvitsisi fyysisen terveytensä kannalta nykyistä enemmän liikuntaa joko harrastuksen tai muun fyysisen aktiivisuuden muodossa. Liikuntapalvelut koetaan ja nähdään tärkeänä osana ennaltaehkäisevää hyvinvointityötä. Fyysisen aktiivisuuden myönteiset terveysvaikutukset ovat kiistattomat ja liikunnan vaikutukset kansantaloudellisesti merkittäviä.

Liikuntapalvelujen ja -paikkojen suunnittelu on keskeistä tulevaisuuden liikuntasuunnittelussa, koska ihmisten liikunnan harrastaminen on riippuvainen liikuntamahdollisuuksien tarjoamisesta. Tämä asettaa haasteita kunnalliselle liikuntasuunnittelulle. Liikuntajärjestöjen toiminnasta ulkopuolelle jäävät ihmiset tarvitsevat eniten kunnallisia vapaa-aikapalveluja (Pyykkönen 2006, 24-25).

Suomessa liikuntakulttuuri on pohjautunut pitkälle kuntien varaan. Kunnat ovat rakentaneet 75 % olemassa olevista liikuntapaikoista. Kunnilla on ollut myös merkittävä rooli liikuntapalveluiden tuottajana sekä toiminnan järjestäjänä yhdessä liikuntajärjestöjen kanssa. Näiden välinen työnjako ei ole aina selkeä. (Pyykkönen 2006, 24-25.)

Kuntalain 1§:n mukaan kuntien tulee edistää asukkaidensa hyvinvointia. Liikuntalain mukaan kunnan tulee luoda edellytyksiä asukkaidensa liikunnan harrastamiselle. Edellytyksiä luodaan kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät. Liikuntalain pyrkimyksenä on liikunnan, kilpa- ja huippu-urheilun sekä niihin liittyvän kansalaistoiminnan edistäminen. Lisäksi liikuntalain tarkoituksena on edistää väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä tukea lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä liikunnan avulla. Lain tarkoituksena on myös edistää liikunnan avulla tasa-arvoa ja suvaitsevaisuutta sekä tukea kulttuurien moninaisuutta ja ympäristön kestävä kehitystä. Liikuntalain mukaan liikuntajärjestöt vastaavat pääasiassa liikuntatoiminnasta. (Liikuntalaki, 1-2 §.)

Lappeenrannan nuoris- ja liikuntalautakunta päätti liikuntatoimen yhdeksi tämän valtuustokauden tavoitteeksi valmistaa Lappeenrantaan liikuntarakentamissuunnitelman tulevalle vuosi-

kymmenelle. Nuoriso- ja liikuntalautakunta päätti myös valmistaa liikuntapoliittisen ohjelman seuraavalle vuosikymmenelle 2010 - 2020, jossa määritellään suuntaviivoja ja tavoitteita kunnallisten liikuntapalveluiden osalle. (Lappeenrannan nuoriso- ja liikuntalautakunta 2009, 58 §.) Asia on ollut esillä jo vuonna 2005, jolloin Lappeenrannan kaupunginvaltuusto antoi liikunta-toimen tehtäväksi valtuustoaloitteen pohjalta valmistaa kaupunkiin liikuntapoliittisen ohjelman (Lappeenrannan kaupunginvaltuusto 2005, 103 §). Liikuntapoliittisessa ohjelmassa pyritään huomioimaan liikuntapalveluiden tuottamista yhteistyönä eri hallinnonalojen kanssa terveysliikunnan näkökulmasta. Lisäksi Lappeenrannan keskustapuolueen valtuustoryhmä teki valtuustoaloitteen Lappeenrantaan valmisteltavasta terveyttä edistävästä toimenpideohjelmasta. Ohjelman toteuttamisesta vastaa kaupungin sosiaali- ja terveystoimi. (Lappeenrannan kaupungin-hallitus 2009, 117 §.)

Liikuntapoliittisen ohjelman teossa tulisi selvittää liikuntapaikkoja ja liikuntapalveluita koskevia tarpeita sekä ennakoida tulevaisuudessa liikuntakulttuuriin tulevia muutoksia ja haasteita. Liikuntapoliittiseen ohjelmaan tulisi koota eri toimijoiden mielipiteet ja näkemykset liikuntapaikkaolosuhteiden kehittämistä. Näin yksittäiset mielipiteet saadaan huomioituksi tulevien liikuntapalveluiden suunnitteluun ja toteutukseen. Liikuntasuunnittelun tulisi perustua väestön liikuntatottumuksiin ja liikuntaolosuhteisiin liittyviin tarpeisiin. (Jokela 2009, 5-6).

Lappeenrantalaisten liikuntatottumuksia ja toiveita liikuntapalveluiden tuottamisesta ei ole aiemmin selvitetty näin laajasti. Vuosina 1995 ja 1999 Lappeenrannan liikuntatoimi selvitti haastattelukyselyillä lappeenrantalaisten 40-65-v. liikunnan harrastamisen aktiivisuutta. Joutsenossa on tehty kaksi tämän opinnäytetyön kaltaista tutkimusta vuosina 1981 ja 1989.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää lappeenrantalaisen aikuisväestön liikunnan harrastamisen aktiivisuutta sekä harrastetuimpia liikuntalajeja. Lisäksi tutkimuksella pyritään selvittämään aikuisväestön mielipiteitä ja toiveita Lappeenrannan kaupungin liikuntapalveluiden ja liikuntapaikkojen suhteen. Tutkimuksen tavoitteena on tukea valmisteilla olevien Lappeenrannan liikuntapoliittisen ohjelman 2010-2020, terveyttä edistävän toimenpideohjelman ja nuoriso- ja liikuntalautakunnan liikuntarakentamista koskevan suunnitelman valmistelua.

2 Liikunta vapaa-ajan harrastuksena

Euroopan komission teettämän tutkimuksen *The Citizens of the European Union and Sport* (2004) mukaan liikunnalla on vahva asema Pohjoismaissa. Pohjoismaissa liikuntaa harrastetaan selvästi yli Euroopan keskiarvon. Kolme neljäsosaa pohjoismaalaisista liikkuu vähintään kerran viikossa. Aktiivisimmat liikkujat löytyvät Suomesta. Meillä liikuntaa ja urheilua harrastaa kolme kertaa viikossa jopa 45 prosenttia kansalaisista. Luku on viisi prosenttia suurempi kuin ruotsalaisilla, jotka sijoittuvat liikunta-aktiivisuudessa toiseksi. (*The Citizens of the European Union and Sport* 2004, 3-4)

Kävely, hölkkä ja muu ulkoliikunta ovat Euroopassa suosituimpia liikunnan harrastamistapoja. Yli 50 prosenttia ihmisistä harrastaa liikuntaa muualla kuin rakennetuissa liikuntapaikoissa. Iällä on selvästi merkitystä siihen, missä liikuntaa harrastetaan, sillä nuorimmat vastaajat harrastivat liikuntaa enemmän erilaisissa järjestöissä kuin vanhemmat. Eniten esteitä liikunnan harrastamiselle toivat ajan puute (34 %) ja se, että ei pidä liikunnasta (25 %). Liikunnan kalleus tai liikuntapaikkojen puute eivät olleet merkittäviä liikkumattomuuden syitä missään päin Eurooppaa. (*The Citizens of the European Union and Sport* 2004, 7-11).

Espoolaisille tehdyssä lukijakyselyssä (2002) nousi liikunnan suurimmaksi esteeksi sama kuin *The Citizens of the European Union and Sport* -tutkimuksessakin. Espoolaisten aikuisten merkittävin este liikunnan harrastamiselle oli ajan puute. Muita syitä olivat liikkumisseuran puute, terveydelliset esteet ja liikuntapaikkojen sijainti. (Holthoer 2002, 9.) Raumalaisten työsikäyvän väestön syyt liikkumattomuudelle olivat laiskuus (80 %) ja ajan puute (75 %). Myös sairaus ja vamma (54 %) estivät liikunnan harrastamista. (Rauman nuoriso- ja liikuntaviraston kysely 2005, 20-21.)

Suomessa liikuntaharrastuksiin käytetään aikuisväestön, 19-65 -vuotiaiden, keskuudessa vuodessa keskimäärin 427 euroa. Miehet käyttävät rahaa liikuntaharrastuksiinsa lähes puolet enemmän kuin naiset. Ikääntymisen myötä rahaa käytetään liikuntaharrastuksiin vähemmän. (Kansallinen liikuntatutkimus 2005, vapaaehtoistyö, 29-31.)

Suomessa ja Euroopassa on olemassa terveyttä edistävän liikunnan määritelmiä useampia. Suomalaisen vanhan tulkinnan mukaan liikunta on katsottu terveyttä edistäväksi, jos sen kesto on 30 minuuttia kerralla, sitä harrastetaan vähintään kolme kertaa viikossa ja se on ripeää ja reipasta tai voimaperäistä ja rasittavaa (Kansallinen liikuntatutkimus 2005, aikuisväestö, 13).

Uuden terveyttä edistävän liikunnan määritelmän mukaan riittäväksi liikunnaksi lasketaan liikunta, joka on kestoltaan 30 minuuttia ja sen aikana hengästyy tai hikoilee sekä sitä harrastetaan neljästi tai useammin viikossa (Kansallinen liikuntatutkimus 2005, aikuisväestö, 15).

UKK-instituutti on kehittänyt liikuntapiirakan, jossa määritellään aikuisväestön (18-64-v.) terveysliikunnan suositukset. Sen mukaan kestävyyskuntoa tulisi kehittää liikkumalla reippaasti useana päivänä viikossa yhteensä 2 h 30 min tai 1h 15 min rasittavasti. Lisäksi lihaskuntoa ja liikehallintaa tulisi harjoittaa ainakin kaksi kertaa viikossa. (UKK-instituutti 2009.)

Suomalaisten liikunnan harrastamista ja heidän liikuntatottumuksiaan on tutkittu vuosien saatossa paljon. Viimeisimmät ja kattavimmat tutkimukset aiheesta ovat tehneet Suomen Liikunta ja Urheilu yhteistyössä Suomen Kuntoliikuntaliiton, Nuori Suomen, Olympiakomitean, Helsingin kaupungin ja TNS Gallupin sekä opetusministeriön kanssa. Lasten ja nuorten, 3-18-vuotiaiden, liikuntakäyttäytymistä tutkittiin vuosina 2005-2006. Aikuisliikuntatutkimuksella on selvitetty aikuisväestön, eli 19-65-vuotiaiden, liikunnan harrastamisen useutta sekä suosituimpia liikuntalajeja aikuisväestön keskuudessa. Vapaaehtoistyötutkimuksella selvitettiin aikuisväestön 19-65-vuotiaiden osallistumisesta liikunnan ja urheilun vapaaehtoistyöhön. Tutkimussarjan uusin teos on senioriliikuntatutkimus 2007-2008. Kyseisellä tutkimuksella on ollut tarkoituksena selvittää, missä määrin 66 - 79-vuotiaat harrastavat liikuntaa sekä mitkä ovat suosituimmat liikuntalajit heidän keskuudessaan.

2.1 Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen

Suomalaisista 3-18-vuotiaista lapsista ja nuorista peräti 91 % harrastaa urheilua tai liikuntaa. Kyseisestä ikäryhmästä 9 % ei harrasta liikuntaa lainkaan. Lasten ja nuorten liikunnan harrastaminen on kasvanut vuoden 1995 kansalliseen liikuntatutkimukseen verrattuna. Tuolloin liikuntaa harrastavia oli 76 %. Lasten liikunta on muuttunut piha- ja alueleikeistä sekä peleistä määrätyn ajoin tapahtuviksi lajien harjoitteluksi. 3-6-vuotiaat harrastavat lasten ikäryhmistä liikuntaa vähiten. Heistä liikuntaa harrastaa 86 %.

Lasten liikkumiseen ei vaikuta merkittävästi asuinpaikka. Lapset liikkuvat yhtä paljon maaseudulla kuin kaupungissa. Ainoastaan pääkaupunkiseutu poikkeaa muista alueista. Siellä lapsista ja nuorista 93 % harrastaa liikuntaa. Ammatillisissa oppilaitoksissa tai jo työelämässä olevat nuoret harrastavat liikuntaa vähemmän kuin peruskoulua ja lukiota käyvät. Ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevista 18 % ei harrasta liikuntaa lainkaan. Harrastettujen lajien määrällä on

vaikutusta liikunnan harrastamisen frekvenssiin. Mitä useampaa lajia lapsi tai nuori harrastaa sitä useammin hän myös liikkuu. (Kansallinen liikuntatutkimus 2005, lapset ja nuoret, 7-8.)

Eniten lapsia ja nuoria liikuttavat jalkapallo, pyöräily, hiihto, uinti ja juoksulenkkeily. Seuratoiminnan ulkopuolella näytetään harrastavan runsaasti perusliikuntamuotoja. Vastaavasti liikuntaseuratoimintoihin eniten lapsia ja nuoria keräävät jalkapallo, voimistelu, jääkiekko, salibandy ja yleisurheilu. Aerobic, eri voimistelulajit, ratsastus, tanssi, ja taitoluistelu ovat lajeina huomattavasti enemmän tyttöjen harrastamia lajeja. Tytöt harrastavat myös poikia enemmän perusliikuntamuotoja pois lukien hiihtoa. Selkeästi poikavaltaisia lajeja ovat jalkapallo, salibandy ja jääkiekko. (Kansallinen liikuntatutkimus 2005, lapset ja nuoret, 9-12.)

Liikuntaseuroihin kuuluvat lapset ja nuoret liikkuvat monipuolisemmin kuin seuratoimintojen ulkopuolelle olevat. 3-18-vuotiaista lapsista 42 % harrastaa liikuntaa liikuntaseuroissa. Vaikka kaikkien muiden liikuntapalvelujen toimijoiden määrät laskettaisiin yhteen, osallistujamäärä ei nouse samalle tasolle kuin liikuntaseuroilla on jo olemassa. Pojista 45 % harrastaa liikuntaa seuroissa kun vastaava luku tytöillä on 38 %. Seuratoiminnat kiinnostavat eniten 7-14-vuotiaita. Tämän ikäluokan lapsista liikuntaa harrastaa seuroissa joka toinen. Urheiluseurojen vetovoima alkaa selkeästi vähentyä 15-vuotiaiden keskuudessa, sillä 15-18-vuotiaista liikkuu liikuntaseuroissa reilu kolmannes. Tuossa iässä yleistyy omatoiminen harrastaminen joko yksin tai kavereiden kanssa. (Kansallinen liikuntatutkimus 2005, lapset ja nuoret, 17-21.)

Lasten ja nuorten keskuudessa jalkapallo, yleisurheilu, salibandy, jääkiekko ja tanssi ovat viisi eniten haluttua lajia, joita haluttaisiin alkaa harrastamaan liikuntaseuroissa. Tyttöjä kiinnostaa enemmän voimistelu, uinti, tanssi, lentopallo ja ratsastus. Poikien kiinnostuksen kohteina ovat selkeämmin jalkapallo ja jääkiekko kuin tytöillä. (Kansallinen liikuntatutkimus 2005, lapset ja nuoret, 38.)

Lapset ja nuoret harrastavat liikuntaa eniten rakennetuilla ulkoliikuntapaikoilla kuten urheilupaikoilla ja pallokentillä. Myös pihapiiri, palloilusalit ja voimistelusalit ovat suosittuja liikunnan suorituspaikkoja. Lapset eivät harrasta liikuntaa kevyen liikenteen väylillä ja ulkoilureiteille kuten aikuisväestö. (Kansallinen liikuntatutkimus 2005, lapset ja nuoret, 46.)

2.2 Aikuisväestön liikuntatottumukset

Suomalaisista 19-65-vuotiaista 72 % harrastaa jonkin tyyppistä liikuntaa vähintään kolme kertaa viikossa. Aikuisväestöstä 37 % harrastaa liikuntaa viidesti viikossa tai useammin. Vain 3 %

aikuisväestöstä ei harrasta liikuntaa koskaan. Naiset harrastavat liikuntaa miehiä useammin. Naisista 76 % ilmoittaa harrastavansa liikunta kolme kertaa viikossa tai useammin, kun taas miehistä 67 %. Naisista 42 % liikkuu vähintään viisi kertaa viikossa. Miehistä samaan määrään pääsee 30 %. Miehistä 4 % ja naisista 2 % ei harrasta liikuntaa koskaan. Aktiivisin aikuisväestön ryhmä on eläkeläiset. Heistä peräti 52 % harrastaa liikuntaa viisi kertaa viikossa tai useammin. (Kansallinen liikuntatutkimus 2005, aikuisväestö, 6-7.)

Aikuisväestöstä 24 % harrastaa ainoastaan yhtä lajia. Aikuisväestöstä neljää tai useampaa lajia harrastaa 23 %. Naiset harrastavat miehiin verrattuna hieman monipuolisempaa liikuntaa. Yli 50-vuotiaista enemmistö (75 %) tyytyy yhteen tai muutamaiin lajeihin. Nuoremmat harrastavat hieman monipuolisemmin liikuntalajien määrää tarkasteltaessa. Liikuntaseuroihin kuuluvat harrastavat liikuntaa keskimääräisesti monipuolisemmin kuin ei seuroihin kuuluvat. Seuroihin kuuluvista 43 % harrastaa neljää tai useampaa liikuntalajia. Liikunnallisesti passiiviset eivät harrasta liikuntaa koskaan tai jos harrastavat, niin lajina on tällöin yleensä kävely. (Kansallinen liikuntatutkimus 2005, aikuisväestö, 8-10.)

Riittävästi terveyttä edistävää liikuntaa harrastavia aikuisväestöstä on 57 %, jos mittarina käytetään vanhaa intensiivisen liikunnan määritelmää. Suomalaisista naisista riittävästi liikuntaa harrastavia on 61 % ja miehistä 54 %. Nuorin ikäluokka 19-25-vuotiaat harrastavat liikuntaa muita ikäryhmiä enemmän. Heistä 65 % harrastaa riittävästi liikuntaa. Muiden ikäluokkien liikuntamäärät eivät poikkea toisistaan merkittävästi. (Kansallinen liikuntatutkimus 2005, aikuisväestö, 13.)

Lappeenrannan kaupungin liikuntatoimi teki vuonna 1995 ja 1999 liikunnan harrastaneisuus-kyselyn 350 (35-60v) lappeenrantalaiselle. Vuonna 1995 lappeenrantalaisista 35 % ilmoitti harrastavan liikuntaa 30 minuuttia kolme kertaa viikossa tai useammin (Lappeenrannan liikuntatoimi 1995, 6-7). Saman kyselyn mukaan vuonna 1995 aikuisväestöstä 19 % ei harrastanut liikuntaa lainkaan. Liikunnan harrastaminen oli lisääntynyt vuonna 1999 vuoden 1995 kyselyyn nähden. Vuonna 1999 liikuntaa ilmoitti harrastavan vastaajista 49 % kolme kertaa viikossa tai useammin (Lappeenrannan liikuntatoimi 1999, 4-5). ”Ei lainkaan” liikuntaa harrastavien osuus oli tuolloin 17 prosenttia.

Kävelylenkkeily on suomalaisen aikuisväestön eniten harrastama liikuntalaji. Muut selkeästi suosituimmat lajit ovat järjestyksessä pyöräily, hiihto, uinti, kuntosaliharjoittelu, juoksulenkkeily ja sauvakävely. Joukkuelajeista suosituin on salibandy. Eniten potentiaalisia harrastajia ai-

kuisväestöstä kokee uintia ja kuntosaliharjoittelua kohtaan. Myös hiihto, voimistelu, pyöräily, tanssi, sulkapallo, rullaluistelu, laskettelu ja lentopallo kiinnostavat aikuisväestöä. (Kansallinen liikuntatutkimus 2005, aikuisväestö, 25, 30)

Aikuisväestöstä 76 % harrastaa liikuntaa yksin ja 57 % ryhmässä. Urheiluseurojen tai liikuntajärjestöjen toiminnoissa ilmoittaa liikkuvansa 17 %, josta urheiluseurojen osuus on 13 %. Yksityisten että työpaikan palveluja käyttää aikuisväestöstä yhdeksän prosenttia. Kolme prosenttia aikuisista harrastaa liikuntaa kansalais- ja työväenopiston piirissä. Myös kolme prosenttia 19-65-vuotiaista käyttää kunnan järjestämiä liikuntaryhmiä. Miehet (17 %) ovat naisia (9 %) aktiivisempia liikkumaan liikuntaseuroissa. Miehet käyttävät myös työpaikkaliikuntaa naisia enemmän. Naiset taas käyttävät yksityisiä liikuntapalveluja miehiä selkeästi enemmän. Ikäryhmä vertailussa 26-34-vuotiaat käyttävät eniten yksityisten liikuntapalveluja. Yli 50-vuotiaiden osuus on ollut kuitenkin selkeässä kasvussa. Nuorin ikäryhmä on suurin oppilaitosten liikuntapalveluja käyttävä ryhmä. Sama ikäryhmä, 19-25-vuotiaat, harrastaa liikuntaseuroissa eniten (23 %). (Kansallinen liikuntatutkimus 2005, aikuisväestö, 39-40.)

Suomen Kuntourheiluliiton (2009) tuoreen työpaikkaliikuntabarometrin mukaan työntekijöistä 41 % olisi valmiita aloittamaan tai lisäämään terveellisiä elämäntapoja edistäviä toimia sekä liikunnan harrastamista, mikäli asia olisi sidottu parempaan palkkaukseen. Passiivisten liikkujien keskuudessa vastaava luku on 33 %. Työnantajista 84 % tukee jollain tavalla työntekijöidensä liikunnan harrastamista. Työnantajan tarjoamia liikuntapalveluita käyttää työntekijöistä tällä hetkellä 52 %. Barometrin mukaan 51 % työntekijöistä aloittaisi tai lisäisi omaa liikunnan harrastamista, jos työnantaja lisäisi taloudellista tukemista liikunnan harrastamiseen. Lähes neljännes työntekijöistä innostuu ja aktivoituu liikunnan harrastamiseen työkaverin myötä. (Suomen Kuntoliikuntaliitto 2009.)

Suomalaisen aikuisväestön eniten käyttämiä liikuntapaikkoja ovat kevyen liikenteen väylät, ulkoilureitit kuten pururadat, hiihtoladut ja vaellusreitit. Sisäliikuntatiloista käytetyimpiä ovat kuntosalit ja palloiluhallit sekä uimahallit. Naiset käyttävät miehiä enemmän kevyenliikenteen väyliä ja voimistelusalajeja. Miehet taas käyttävät naisia enemmän palloilusalajeja, jäähallia ja rakennettuja ulkoliikuntapaikkoja. Nuoremmat ikäluokat harrastavat liikuntaa muita enemmän kunto- ja voimistelusalajeilla, palloiluhalleilla sekä rakennetuilla ulkoliikuntapaikoilla. Maantiet, kevyen liikenteen väylät ja hoidetut ulkoilureitit ovat taas varttuneemman väestön suosiossa. Maantiet ovat suosituimpia liikuntapaikkoja maaseutumaisilla alueilla. (Kansallinen liikuntatutkimus 2005, aikuisväestö, 22.)

2.3 Senioriliikunta

Suomalaisista 66-79-vuotiaista 46 % harrastaa liikuntaa joka päivä. Saman ikäryhmän ihmisistä 61 % harrastaa liikuntaa vähintään neljästi viikossa. Liikuntaa harrastamattomia on kaikkiaan 10 %. Miesten ja naisten liikunnan harrastamisen useudessa ei ole suuria eroja. Terveyden kannalta riittävästi liikuntaa harrastavia on seniori-ikäisten keskuudessa kolmannes. Terveyden kannalta riittäväksi liikunnaksi on katsottu liikunta, jonka kesto on puoli tuntia ja sitä harrastetaan neljä kertaa viikossa tai useammin. 66-69-vuotiaista suomalaisista 41 % liikkuu riittävästi terveyden kannalta. Myös reilu kolmannes (34 %) seniori-ikäisistä harrastaa kolmea tai useampaa liikuntalajia. Liikuntaseuroissa liikkuvat harrastavat monipuolisempaa liikuntaa. 66-79-vuotiaiden liikunta ei ole yhtä monipuolista kuin ikäryhmässä 50-64-vuotiaat, vaikka he harrastavatkin liikuntaa useammin kuin heitä nuorempi ikäryhmä. Seniori-ikäiset miehet harrastavat useammin voimaperäistä ja rasittavaa liikuntaa kuin naiset. Ikääntymisen myötä lisääntyy verkkinen ja rauhallinen kuntoilu. (Senioriliikuntatutkimus 2007, 2-7.)

Seniori-ikäisten liikuntaa harrastavista 76 % ilmoittaa harrastavansa kävelylenkkeilyä, joka on ikäryhmän suosituin liikuntalaji. Muita suosittuja lajeja ovat pyöräily, sauvakävely, hiihto, voimistelu, uinti ja kuntosaliharjoittelu. Miehet harrastavat hiihtoa, juoksua, kalastusta ja metsästystä naisia useammin. Naiset puolestaan sauvakävelevät, uivat, vesivoimistelevat ja kuntosaliharjoittelevat miehiä enemmän. (Senioriliikuntatutkimus 2007, 8-9.)

Senioriväestöstä 84 % liikkuu pääsääntöisesti yksin ja 43 % ryhmässä. Seniorit eivät liiku juuriakaan liikuntaseurojen toiminnoissa. Seniori-ikäisistä 5 % käyttää liikuntaseurojen liikuntapalveluja. Muiden liikuntajärjestöjen palveluja senioreista käyttää 7 %. Kuntien järjestämissä ohjausryhmissä käy 11 %. Kymmenesosa liikkuu eläkeläisjärjestön tai yhdistyksen järjestämissä liikuntaryhmissä. Yksityissektorin palveluja käyttää ainoastaan 4 %. (Senioriliikuntatutkimus 2007, 11.)

Ihanainen-Alanko (Etelä-Saimaa 2009, 7.) käsittelee artikkelissaan Monika von Bonsdorffin väitöstutkimusta, joka osoittaa, että keski-ikästä alkaen säännöllistä liikuntaa harrastaneiden tarve sairaala- ja laitoshoitoon väheni viimeisenä elinvuonna. Satunnaisesti tai ei ollenkaan liikuntaa harrastaneet henkilöt tarvitsivat huomattavasti enemmän sairaalahoitoa. Tutkimus osoitti, että erityisesti keski-ikästä vanhuuteen liikuntaa harrastaneet miehet tarvitsivat vähemmän sairaalahoitoa ja taas naiset vähemmän pitkäaikaista laitoshoittoa viimeisenä elinvuotenaan. Liikunnan aloittaminen vanhanakin auttaa selviytymään paremmin arjen vaikeuksista sekä vähentää tarvetta ulkopuolisen hoitoon myöhemmällä iällä.

Suurin tulevaisuuden haaste sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle on väestön ikärakenteen muutos. Vanhusten määrä kasvaa ja siten heidän terveys ja toimintakyky nousevat keskeiseksi kysymyksiä (Leinonen & Havas 2008, 14). Stefan Wallinin mukaan, teoksessa Fyysinen aktiivisuus iäkkäiden henkilöiden hyvinvoinnin edistäjänä (2008), kuntien tehtävänä on laadukkaiden liikuntapalveluiden ja omatoimista liikkumista mahdollistavien ympäristöjen luominen sekä selkeiden tehtävien jaon sopiminen eri hallinnonalojen ja liikuntapalveluiden järjestäjien kesken.

2.4 Soveltava liikunta

Erityisliikuntaa kutsutaan nykyisin soveltavaksi liikunnaksi. Soveltavan liikunnan määritelmä, erityisryhmien liikunta 2000 toimikunnan (1996) mukaan, kuuluu seuraavasti. ”Erityisryhmien liikunnalla tarkoitetaan sellaisten henkilöiden liikuntaa, joilla on vamman, sairauden tai muun toimintakyvyn heikentymisen tai sosiaalisen tilanteen vuoksi vaikea osallistua yleisesti tarjolla olevaan liikuntaan ja joiden liikunta vaatii soveltamista ja erityisosaamista”. (Koivumäki & Vilhu 2009, 1.)

Liikunnan harrastamisen osalta liikkumis- ja toimimisesteiset ovat muuhun väestöön verrattuna erityisasemassa. On arvioitu, että Suomessa on pysyvästi liikkumis- ja toimimisesteisiä henkilöitä noin 10 % väestöstä (Opetusministeriö 2008, 19). Heidän osuus väestöstä kasvaa lähelle 20 %, kun mukaan huomioidaan lapsiperheet, tilapäisesti vammautuneet ja ikääntyneet henkilöt (Koivumäki & Vilhu 2009, 2).

Eläkeläiset ovat suurin soveltavan liikunnan väestöryhmä. Heistä vanhuuseläkkeellä on kaikkiaan vajaa miljoona ja työkyvyttömyyseläkkeellä yli 350 000. Liikunta-, aisti-, ja kehitysvammaisia on Suomessa noin 500 000. Pitkäaikaissairauksia, kuten diabetes, astma, reuma, sydän, syöpä ja mielenterveys sairauksia, sairastaa Suomessa noin miljoona. Laitoshoidossa erilaisista sairauksista johtuen on noin 50 000. (Koivumäki & Vilhu 2009, 2).

Kuntien tarjoamat erityisliikuntapalvelut herättävät tyytymättömyyttä joka kolmannella liikkumis- ja toimimisesteisellä suomalaisella. Suurimmaksi ongelmaksi koetaan liikuntatilojen toimimattomuus sekä puuttuvat esteettömät tilat säännöllisesti liikuntaa harrastavien liikkumis- ja toimintaesteisten keskuudessa. Kasvukeskuksissa ja suurissa kaupungeissa asuvat erityisryhmiin luettavat henkilöt ovat paremmassa asemassa liikunnan harrastamisen suhteen kuin maaseudulla ja pienissä kunnissa asuvat. Väestön ikääntymisen myötä liikkumis- ja toimimisesteis-

ten henkilöiden määrä tulee lähivuosina lisääntymään. (Opetusministeriö 2008, 19.) Suomessa käytetään kaikesta julkisen liikunnan rahoituksesta arviolta 6 % erityisliikuntaan, Koivumäki & Vilhu 2009, 6.

Kunnat ovat Suomessa suurin erityisliikuntaa tarjoava yhteisö. Tulevaisuudessa kuntien odotetaan suuntaavan soveltavan liikunnan palvelut selkeämmin erityisryhmille. Kuntien järjestämät ohjatut erityisliikuntaryhmät kohdistuvat nykyisin eniten senioreille, liikuntavammaisille ja kehitysvammaisille. Mielenterveysryhmät ovat lisääntymässä. Kuntien tarjoamissa ohjatuissa ryhmissä yleisimmät lajit ovat vesiliikunta, kuntosalitoiminta ja eri palloiluryhmät. Odotettavissa on myös, että yksityisten liikuntatarjoajien määrä lisääntyy erityisliikuntapalvelujen osalta lähinnä mielenterveyskuntoutuksen, lastensuojelutyön, senioreiden palvelutalojen ja kehitysvammaisten palvelutalojen toimesta. (Koivumäki & Vilhu 2009, 7, 18).

2.5 Liikuntaseurojen vapaaehtoistyö

Suomalainen liikuntaseuraelämä elää ja toimii pääasiassa vapaaehtoistoiminnan ansiosta. Liikuntaseurojen vapaaehtoistoimintaan osallistuu kaikkiaan 437 000 suomalaista. Kaikista liikunnan vapaaehtoistyötä tekevistä suomalaisista aikuisväestöstä 82 % osallistuu toimintaan liikuntaseurojen kautta. Muualla kuin liikuntaseuroissa toimintaan osallistuu 95 000 aikuista. Liikuntaseuroihin kuuluvista aikuisista 58 % osallistuu seurojen vapaaehtoistoimintaan. (Kansallinen liikuntatutkimus 2005, vapaaehtoistyö, 18, 21).

Kansallisen liikuntatutkimuksen (Vapaaehtoistyö 2005) mukaan suomalaisista 19-65-vuotiaista aikuisista 16 % osallistuu liikuntaseurojen toimintaan jossain muodossa. Miehet ovat aktiivisempia (19 %) osallistumaan liikuntaseuratyöhön kuin naiset (13 %). Aktiivisin ikäryhmä on 36-49-vuotiaat, joista toimintaan osallistuu 23 %. Ikääntymisen myötä myös osallistumisaktiivisuus liikuntaseuratyöhön vähenee. 50-65-vuotiaiden ikäryhmästä vapaaehtoistoimintaan osallistuu 12 %. (Kansallinen liikuntatutkimus 2005, vapaaehtoistyö, 6-8).

Senioriliikuntatutkimuksen (2007) mukaan seniori-ikäisistä (66-79-v.) seitsemän prosenttia on mukana organisoidussa liikunnan kansalaistoiminnassa. Heistä valtaosa on miehiä. Vapaaehtoistoimintaan osallistuvista seniori-ikäisistä enemmistö (50 %) osallistuu liikuntaseurojen vapaaehtoistoimintaan. Yli neljäsosa ikäryhmästä osallistuu liikunnan vapaaehtoistoimintaan eläkeläisjärjestössä ja hieman alle neljäsosa osallistuu toimintaan muissa liikuntajärjestössä, -yhdistyksessä tai -kerhossa (Senioriliikuntatutkimus 2007, 12-13).

Liikuntaseurojen vapaaehtoismintaan osallistuvista aikuisväestöstä (19-65-v.) toimii eniten nuorisotoiminnan (32 %), harrastus- ja kuntoliikunnan (26 %) ja kilpailutoiminnan (25 %) parissa. Miehet osallistuvat naisia enemmän kilpailutoimintoihin ja vastaavasti naiset lapsi- ja nuorisotoimintaan sekä erityisesti harrastus- ja kuntoliikuntatoimintoihin. Keski-ikäiset (36-50-v) osallistuvat muita ikäryhmiä enemmän liikuntaseurojen nuorisotoimintoihin. Kilpailutoimintaan osallistuvat kaikki muut ikäryhmät tasaisesti paitsi 50-65-vuotiaiden ikäryhmä, joka osallistuu selkeästi muita vähemmin. Alle 25-vuotiaat ja yli 50-vuotiaat osallistuvat muita ikäryhmiä enemmän harrastus- ja kuntoliikuntatoimintoihin. (Kansallinen liikuntatutkimus 2005, vapaaehtoistyö, 14-16)

3 Lappeenranta

Lappeenranta on Etelä-Karjalan maakuntakeskus, jonka vaikutuspiirissä on reilu 140 000 asukasta. 360-vuotias Lappeenranta sijaitsee Etelä-Suomen läänissä Kaakkois-Suomessa Venäjän rajakaupunkina. Kaupungissa sijaitsee teknillinen yliopisto. Kaupunkia pidetään Kaakkois-Suomen osaamis- ja teknologiakeskuksena. Se on myös maakunnan hallinnon ja elinkeinoelämän sekä kulttuurin keskus. Lappeenrannan kaupunki on Suomen 13:nneksi suurin kaupunki. Elinkeinoelämää hallitsevat puunjalostus-, kaivos- ja elintarviketeollisuus. Kaupunkiin on syntynyt monipuolinen palvelujen ja kaupan verkosto suurteollisuuden myötä. Sairaanhoido ja koulutus, ovat kaupungissa myös merkittäviä työllistäjiä. Suurin työnantaja on Lappeenrannan kaupunki. (Lappeenranta 2009a.)

Lappeenranta on kasvanut asukasluvultaan tasaisesti viimeisen 20 vuoden aikana. Vuoden 2009 alussa Joutsenon kaupunki liittyi Lappeenrantaan, mikä toi mukanaan lähes 11 000 asukasta. Kaupungin asukasluku nousi kuntaliitoksen johdosta lähes 70 500 asukkaaseen. Vuonna 2010 kaupunkiin liittyi Ylämaan kunta. Ylämaan yhdistyminen nostaa asukasmäärän 1431 hengellä. Lappeenrannan väestöstä taajama-alueilla asuu noin 90 % ja loput laajalla maaseutu-alueella. Lappeenrannan kokonaispinta-ala on 1347 km², josta maapinta-ala on 1071 km² ja vesipinta-ala 276 km². Lappeenrannan väestöstä maahanmuuttajien osuus on 3 %. (Lappeenranta 2009a.)

3.1 Lappeenrannan kaupunki ja kaupunginosat

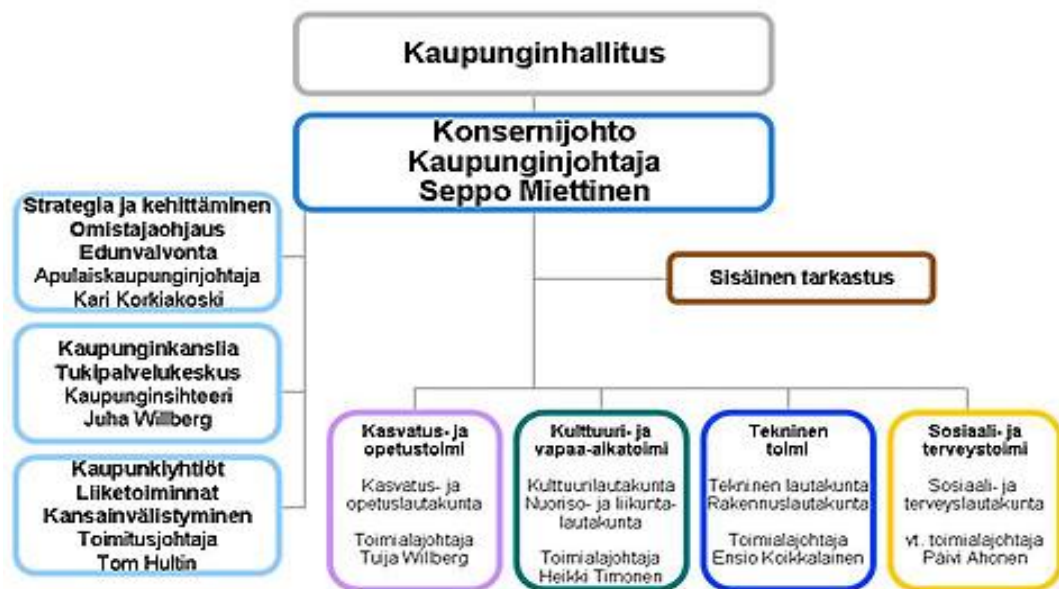
Kaupunki on levittäytynyt laajahkosti muodostaen useita kaupunginosia (18) ja niiden osakeskuksia. Suuria keskuksia ovat keskustaajama, itäpuolella Lauritsala ja Joutseno sekä länsipuolella Sammonlahti. Voisalmi pohjoisessa ja etelässä Mäntylä- Myllymäki ovat pienempiä keskuksia. Kaupunginosien lisäksi kaupungin alueella on 29 kyläyhteisöä. (Lappeenranta 2009b.)

3.2 Lappeenrannan kaupungin organisaatio

Lappeenrannan ylintä päätösvaltaa käyttää kaupunginvaltuusto, johon kuuluu 71 kaupunginvaltuutettua. Kaupunginvaltuusto vastaa kuntalain mukaan kunnan toiminnasta ja taloudesta. Suurimpana poliittisena ryhmänä valtuustossa on Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue 20 paikalla. Seuraaviksi suurimpina ryhminä toimivat Kansallinen Kokoomus ja Suomen Keskusta, molemmat 16 paikallaan. Kaupunginjohtajana toimii Seppo Miettinen. (Lappeenranta 2009c.)

Kaupunginhallitukseen kuuluu kaikkiaan 15 jäsentä. Kaupunginhallituksen alaisuudessa toimivat hallinto- ja henkilöstöjaosto sekä tulevaisuusjaosto. Kaupunginhallituksen tehtävät ja toimivalta säädetään kuntalaissa. Kaupunginhallituksella on myös muita tehtäviä kuten kaupungin yleisestä kehittämisestä ja alueellisesta edunvalvonnasta huolehtiminen. Lisäksi hallituksen tulee tehdä tarpeelliseksi ja kaupungin etujen mukaisiksi katsomiaan esityksiä kaikilla kunnallisen toiminnan aloilla. Hallitus johtaa ja valvoo kaupunkisuunnittelua, lautakuntien, johtokuntien, toimikuntien ja kaupungin henkilökunnan toimintoja. Hallituksen tulee esittää valtuustolle vuosittain tehdyt kuntalaisaloitteet maaliskuun loppuun mennessä. Kaupunginhallitus antaa myös ohjeet kaupungin tiedotustoiminnasta. (Lappeenranta 2009d.)

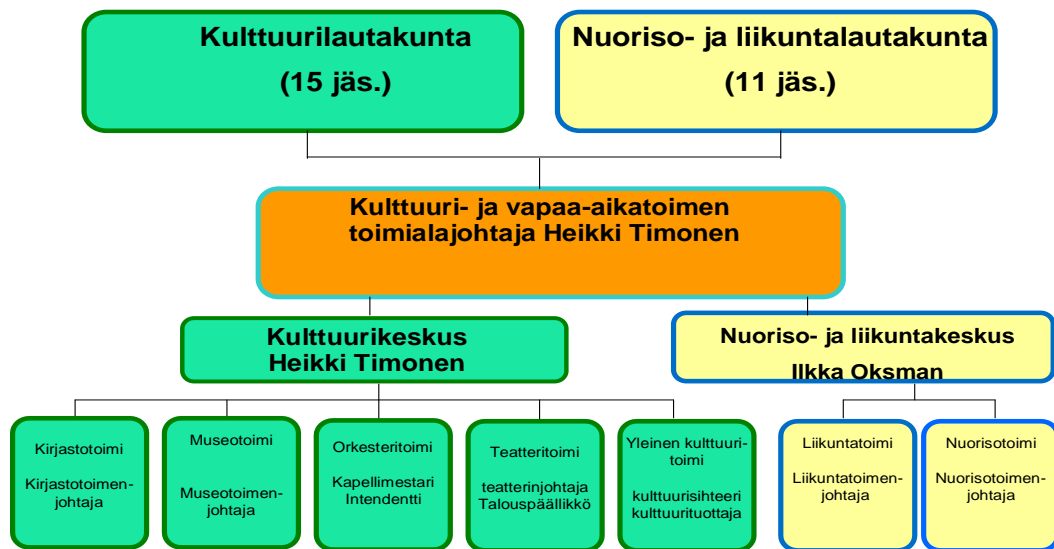
Kaupungin organisaatiossa on kaikkiaan kymmenen lautakuntaa (kuvio 1), jotka toimivat kaupunginhallituksen alaisina. Tarkastuslautakunta toimii suoraan valtuuston alaisena.

Kuvio 1. Lappeenrannan kaupunkiorganisaatio 2009 (Lappeenranta 2009e.)

3.3 Kaupungin kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen organisaatio

Vapaa-ajanpalveluista vastaavat Lappeenrannassa kulttuuritoimi sekä nuoriso- ja liikuntakeskus. Toimialaa johtaa Heikki Timonen. Hän toimii esittelijänä kulttuurilautakunnassa. Vapaa-aikatoimea, joka koostuu nuoriso- ja liikuntatoimista (kuvio 2), johtaa liikuntatoimenjohtaja Ilkka Oksman. Liikuntatoimenjohtaja toimii nuoriso- ja liikuntalautakunnassa liikunta-asioiden esittelijänä ja vastaavasti nuorisoasioita esittelee lautakunnassa nuorisotoimenjohtaja.

Kuvio 2. Lappeenrannan kaupungin kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen organisaatio 2009 (Lappeenranta 2009e.)

4 Lappeenrannan liikuntatoimi

Liikuntatoimen toiminta-ajatuksena on edistää kaupungin asukkaiden hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä luomalla toimintaedellytyksiä sekä palveluja väestön omaehtoiselle liikunnalliselle elämäntavalle. Liikuntatoimi pyrkii luomaan toimintaedellytyksiä liikunnan harrastamiselle ja liikunta- ja erityisliikuntajärjestöjen toiminnalle. Liikuntatoimi vastaa kaupungin liikuntapaikkojen kunnossapidosta ja huippu-urheilunolosuhteiden kehittamisestä. (Lappeenrannan nuoriso- ja liikuntalautakunta 2009, 70 §.)

Liikuntatoimen tärkeimpiä tehtäviä ovat liikuntapaikkojen kunnossapito ja tilavarauksista huolehtiminen. Tehtävänä on kehittää ja tuottaa kunto-, terveystoimintaa ja erityisliikuntapalveluja sekä luoda toimintaedellytyksiä väestön liikunnalliselle elämäntavalle ja liikunnan harrastamiselle. Lisäksi liikuntatoimen tehtäviin kuuluu liikunta- ja urheiluseurojen toiminnan tukeminen. Liikuntatoimi on vahvasti mukana liikunta-, kilpa- ja huippu-urheilutapahtumien järjestämisissä yhteistyössä paikallisten liikuntaseurojen kanssa. (Lappeenrannan nuoriso- ja liikuntalautakunta 2009, 70 §.)

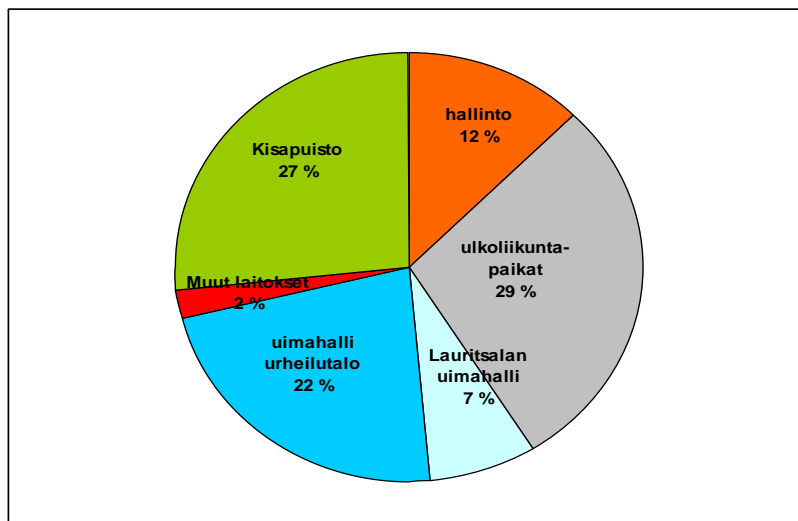
Rakennetun ja kehittyvän liikuntapaikkaverkoston kunnossapito on haasteellista nykyisellä kunnossapitohenkilöstömäärällä. Liikuntatoimen nykyiset henkilöresurssit, 70 vakituista työntekijää, eivät riitä kaikkien liikuntapaikkojen laadukkaaseen ja turvallisuutta edistävään hoitamiseen. Jatkuvasti kasvussa oleva liikunnan harrastaminen ja urheiluseurojen toiminta edellyttävät kaupungin riittävää panostusta liikuntapaikkojen ja -tilojen kunnossapitoon. (Lappeenrannan nuoriso- ja liikuntalautakunta 2009, 58 §.)

Nuoriso- ja liikuntalautakunnan valmistaman strategian 2010-2012 mukaan liikuntatoimen tulee pyrkiä lisäämään oman ohjaustoiminnan ryhmien määrää asukkaille sekä maahanmuuttajille. Kyseiseen tavoitteeseen päästäkseen tulee liikuntaryhmien ohjaajien asema turvata. (Lappeenrannan nuoriso- ja liikuntalautakunta 2009, 58 §.)

Liikuntatoimen vuosibudjetti (2009) on 2,5 % koko kaupungin talousarviosta. Se on keskimääräistä hieman korkeampi, sillä yleensä kuntien liikuntamäärärahat ovat noin 1-2 % koko kunnan määrärahoista. Lappeenrannan liikuntatoimen määrärahojen prosentuaalista nousua selittää kaupungin ydintoimintojen, kuten sosiaali- ja terveystoimen, ruoka- ja siivouspalveluyksikön, taloushallinnon ja tietojenhallintayksikön, siirtymisillä pois kaupungin perustoiminnoista. Liikuntatoimen talousarvioon 2009 on varattu käyttömeneihin hieman yli 7 miljoonaa eu-

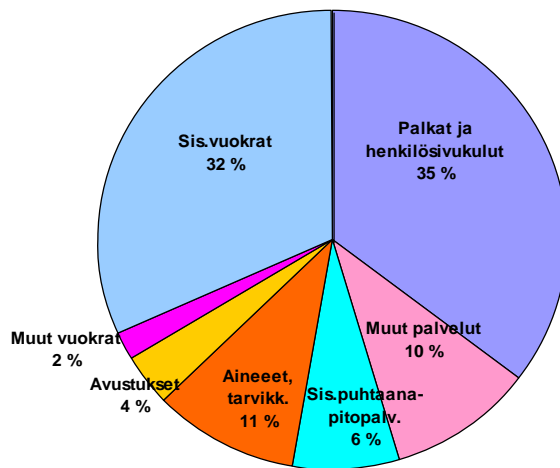
roa. Liikuntatoimen tulovelvoite on vastaavasti hieman yli miljoona euroa. (Lappeenrannan kaupunki, talousarviokirja 2009, 83.)

Lappeenrannan kaupunki panostaa perusliikuntapaikkojen ylläpitämiseen. Liikuntatoimen budjetista nettokuluina suurimman kuluerän (29 %) muodostaa ulkoliikuntapaikkojen kunnossapito, kuvio 3.

Kuvio 3. Liikuntatoimen nettomenojen jakauma vuonna 2008 (Lappeenrannan liikuntatoimen esittely 2009, 43)

Liikuntatoimen talousarvio koostuu vuosittain yhä kiinteämmistä jo ennakkoon määrättyistä kulueristä. Suurimmat kuluerät ovat henkilöstön palkkamenot sekä sisäiset vuokrat, kuvio 4. Näiden yhteissummaksi tulee 67 % koko liikuntatoimen talousarvion rakenteesta. Liikuntatoimen henkilöstöllä on käytännössä erittäin pienet mahdollisuudet uusien toimintojen toteuttamiseen. Valtaosa rahasta on sidottu jo pakollisiin menoihin. Menokohtia tarkasteltaessa ainoastaan aineiden ja tarvikkeiden hankinnasta ja muiden palvelujen ostosta jää pieni osa harkinnanvaraiseen käyttöön.

Kuvio 4. Liikuntatoimen nettomenot menolajeittain vuonna 2008 (Lappeenrannan liikuntatoimen esittely 2009, 43)

4.1 Lappeenrannan nuoriso- ja liikuntakeskuksen organisaatio

Lappeenrannan nuoriso- ja liikuntatoimen asioista päättää nuoriso- ja liikuntalautakunta. Lautakunnan puheenjohtajana toimii kansanedustaja Anneli Kiljunen. Liikuntatoimi jakautuu kolmeen yksikköön, jotka ovat hallinto, liikunnan ohjausyksikkö ja liikuntapaikkojen kunnossapitoyksikkö. Liikuntatoimenjohtaja Ilkka Oksman vastaa koko liikuntatoimesta. Hän toimii samalla hallinnossa työskentelevien lähimpänä esimiehenä. Liikuntasihtööri Aija Rautio vastaa liikunnan ohjausyksikön toiminnasta ja kenttäpäällikkö Juha Rojo liikuntapaikkojen kunnossapitoyksiköstä.

Kuvio 5. Lappeenrannan nuoriso- ja liikuntakeskuksen organisaatiokaavio 2009 (Lappeenrannan liikuntatoimen esittely 2009, 3)

4.2 Liikuntatoimen käyttömaksut

Lappeenrannan kaupungin kaikkien liikuntapaikkojen käyttömaksuista päättää vuosittain nuoriso- ja liikuntalautakunta. Liikuntapaikkojen vuokrauksen ja vuokrasopimukset hoitaa liikuntatoimi. Lappeenrannan kaupunki perii nykyisin liikuntatilojen käyttömaksuja kaikista muista paitsi koulujen ja päiväkotien liikuntatunneista sekä liikuntaseuroille myönnettyistä junioreiden vakituisista harjoitusvuoroista. (Lappeenrannan liikuntatoimi, liikuntapaikkahinnasto 2009, 3.) Vapaa-aikalautakunta teki päätöksen elokuussa 2008 eläkeläisjärjestöjen maksuttomista koontumistiloista siten, että tilat ovat maksuttomia, uimahalleja lukuun ottamatta, arkisin klo 16.00 asti. Arki-iltaisoin klo 16.00 jälkeen ja viikonloppuisin peritään normaalit tilavuokrat. (Lappeenrannan vapaa-aikalautakunta 2008, 54 §.)

Junioreiden ottelu- ja kilpailumaksuna peritään liikuntaseuroilta kaikilla liikuntapaikoilla 20€/tunti. Liikuntaseurojen aikuisten ottelu- ja kilpailumaksut ovat kertahintaisia ja niiden hinta määräytyy tapahtuman sarjatason ja kilpailutason mukaan. Liikuntaseurojen aikuisten harjoitusvuoromaksut ovat tuntihintaisia ja ne määräytyvät tilakohtaisesti. Yksityisiltä liikuntatilojen käyttäjiltä peritään korkeampia hintoja kuin liikuntaseurojen varaamista käyttövuoroista.

Uimahallien ja Myllysaaren rantasaunan kertamaksuna peritään aikuisilta 4,20 €. Lapsilta ja nuorilta (12-18-v), eläkeläisiltä ja työttömiltä peritään kertamaksuna 2,10 €. 12-16-vuotiailta peritään sisäänpääsymaksuna 1,60 €. Alle kuusivuotiaat lapset pääsevät uimahalleihin ilmaiseksi. Kymmenen kerran sarjalippuvihkon käyttäminen on viisi prosenttia edullisempaa kuin kertamaksuina suoritettuna. Vastaavasti 50 kerran sarjalippuvihkon käyttäminen on 15 % edullisempaa kuin kertamaksuina suoritettuna.

Lappeenrannan kaupungin tilinpäätöksen (2008, 86) mukaan liikuntatoimi keräsi liikuntapalvelumaksuilla tuloja kaikkiaan 964 000 euroa. Eniten tuloja (297 400 €) saatiin Lappeenrannan uimahallin käytöstä sekä Kisapuiston urheilukeskuksesta (215 633 €). Lauritsalan uimahallin käytöstä saatiin tuloja kaikkiaan 159 000 euroa.

Etelä-Suomen lääninhallituksen peruspalvelujen arviointiraportin (2006) mukaan Suomessa liikuntapaikkojen käyttömaksuissa on suuria paikkakuntakohtaisia eroja. Liikuntapaikkojen käyttömaksupäätökset ovat tärkeimpiä kunnallisia liikuntasektorin strategisia ratkaisuja, joilla vaikutetaan kuntalaisten liikunnan harrastamisen edellytyksiin. Raportin mukaan kuntien tulisi tiedostaa liikuntapaikkamaksujen vaikutukset kuntalaisten hyvinvointiin. Koulujen liikuntasalien ja uimahallien käyttömaksut tulisivat olla kuntalaisille edullisia. Liikuntapaikat kuten uimahallit, jäähallit ja muut isot liikuntalaitokset, jotka ovat ylläpitokuluiltaan kalliita, voivat määrittää käyttömaksujen suuruutta. Käyttömaksupolitiikalla voidaan ohjata ihmisten harrastamista kunnallisen liikuntastrategian mukaisille liikuntapaikoille. Samalla erilaisilla liikuntapaikkamaksuilla voidaan kompensoida eri liikuntapaikkojen ylläpitokuluja. (Etelä-Suomen lääninhallitus 2006, 115-122.)

4.3 Lappeenrannan liikuntatoimen ohjatut liikuntaryhmät

Lappeenrannan liikuntatoimeen muodostettiin Joutsenon kuntaliitoksen yhteydessä liikunnan ohjausyksikkö. Yksikköä johtaa liikuntasihteerinä Aija Rautio. Liikuntatoimen omat ohjaajat ovat koulutukseltaan fysioterapeutteja ja liikunnanohjaajia. Ohjauksesta vastaavat vakituisten 4 ohjaajan lisäksi 10 määräaikaista tuntiohjaajaa. Liikunnanohjauksen palveluyksikkö on haasteellisen tehtävän edessä niukenevien talousresurssien aikana. Nuoriso- ja liikuntalautakunta ovat valinneet yksikön toiminnan yhdeksi liikuntatoimen strategiseksi painopistealueeksi (Lappeenrannan nuoriso- ja liikuntalautakunta 2009, 58 §).

Lappeenrannan liikuntatoimen ohjattu liikuntapalvelutoiminta on kasvanut viime vuosina joutuessaan sille annetuista ohjaajaresursseista sekä ohjauspalveluyksikön muodostamisesta. Esimer-

kiksi keväällä 2009 ryhmiin osallistui noin 1500 asiakasta. Erilaisia liikuntaryhmiä oli yhteensä noin 70 ja käyntikertoja niissä noin 19 000. (Lappeenrannan nuoriso- ja liikuntalautakunta 2009, 65 §.)

Lappeenrannan liikuntatoimi järjestää ohjattua toimintaa senioreille, vammaisille ja pitkäaikais-
sairaille, taulukko 1. Tavoitteena erityisryhmien liikunnassa on toimintakyvyn ja fyysisen kun-
non ylläpitäminen ja parantuminen sekä sosiaalisten kontaktien kautta virkistyminen. Vam-
maisten liikuntaryhmissä pyritään huomioimaan ryhmäläisten liikkumisen ja toiminnan esteet.
Ryhmäläisten tulee pystyä liikkumaan omatoimisesti tai avustusta tarvitsevilla täytyy olla mu-
kana oma avustaja. Pitkäaikaissairaiden ryhmissä sovelletaan liikuntaa kullekin ryhmälle sopi-
vaksi. Liikuntatoimi järjestää viikoittain 13 ohjattua soveltavan liikunnan ryhmää. (Lappeen-
rannan kaupunki, f).

Taulukko 1. Lappeenrannan liikuntatoimen erityisryhmien ohjaustoiminnan liikuntalajit (Lap-
peenrannan kaupunki 2009f)

Ikääntyneet:	Vammaiset:	Pitkäaikaissairaat:
Tuolijumpat	Kehitysvammaisten voimistelu	Selkärühmät
Vesivoimistelut	Vesivoimistelut	Tasapainoryhmä
Voimistelut	Keilailu	Vesivoimistelut
Keilailu ja curling	Tasapainoryhmä	Keilailu
Tasapainoryhmä	Kuntosaliharjoittelu	Mielenterveys kuntoutujienryhmä
Kuntosaliryhmät	Lasten uintiryhmä	

Senioriliikunta on tarkoitettu pääosin yli 60-vuotiaille. Liikuntatoimi järjestää viikoittain kaikkiaan 42 erilaista senioriliikuntaryhmää. Ryhmistä 13 on vesiliikuntaa, 13 erilaista jumppaa, 10 kuntosaliryhmää ja kuusi muuta sisäliikuntaryhmää. Lisäksi senioreille järjestetään kuusi erillistä liikuntakurssia.

Lappeenrannan liikuntatoimi järjestää yli 5-vuotiaille lapsille uimakouluja pääsääntöisesti Lauritsalan uimahallissa. Ohjauspalvelu ostetaan yksityiseltä uimapalveluyritykseltä, toiminimi Aquasalta. Vuoden aikana ostettavia uimakouluryhmiä kertyy kaikkiaan 50 (Lappeenrannan nuoriso- ja liikuntalautakunta 2009, 70 §). Lasten ja vanhempien yhteiseksi liikuntatoiminnoksi tarkoitettu lasten liikuntamaa järjestetään syksyllä ja keväällä Joutsenohallissa ja Kourulan lii-

kuntahallissa. Lasten liikuntamaa tarjoaa monipuoliset mahdollisuudet liikunnan harrastamiselle ja leikkimiseen ilman suoritus- ja kilpailuhenkisyttä. Kesäisin liikuntatoimi järjestää lapsille suunnattuja uima- ja urheilukoulutoimintoja. Vuoden aikana lapsille järjestetään erilaisia toimintapäiviä uimahalleissa ja muilla liikuntapaikoilla. (Lappeenranta 2009g.)

Lappeenrannan liikuntatoimi ja sen ohjauspalveluyksikkö järjestää monipuolista terveystuotantoa työikäisille. Kaikkiaan vuoden aikana liikuntatoimi järjestää 30 erilaista terveystuotantoryhmää työikäisille. Lajivalikoimassa on mm. allasjumppaa, kuntosaliharjoittelua, naisten liikuntastarttia, lihaskuntaa ja palloilun ryhmiä, Suomi Mies ja - Nais ryhmiä ja ohjattuja latu- sekä pyöräretkiä ja vaelluksia. Ohjauksesta vastaavat kaksi liikuntatoimen omaa ohjaajaa sekä neljä tunti-ohjaajaa. Liikuntatoimen ohjattujen vaellusten ja retkien vetäjinä toimivat 22 Joutsenon alueen vapaaehtoista kyläkoordinaattoria. Retket järjestetään Joutsenon alueen markkinoilla retkeilyreiteillä. (Lappeenranta 2009h.)

4.4 Liikuntaseurat

Liikuntalain 2 §:n mukaan liikuntaseurat vastaavat liikuntatoiminnan järjestämisestä.

Lappeenrannan kaupungissa toimii noin 120 urheiluseuraa, joissa harrastetaan 75 eri lajia. Seuroista noin 50 järjestää toimintaa lapsille sekä aikuisille. Liikuntaseurat järjestävät toimintaa ainoastaan aikuisille. Liikuntaseurojen toiminta painottuu kilpaurheiluun. Useat liikuntaseurat ovat kuitenkin lisänneet muutaman viime vuoden aikana toimintaansa lasten harrastusliikunnan. Soveltavaa liikuntaa liikuntaseuroista järjestävät Lappeenrannan Urheilu-Miehet ry, Lappeenrannan Kamiza ry, Lappeenrannan Uimarit ry ja Saimaan Säilät ry.

Lappeenrannan kaupungin liikuntatoimi jakoi vuonna 2009 suorina seura-avustuksina liikuntaseuroille 148 500 euroa. Suurin yksittäinen avustusmuoto oli nuorisotoiminta-avustus, joka oli suuruudeltaan 118 000 euroa. Avustusta myönnettiin kesäkuussa 2009 kaikkiaan 40 eri liikuntaseuralle (Lappeenrannan nuoriso- ja liikuntalautakunta 2009, 48 §). Muita avustusmuotoja liikuntaseuroille ovat erityisryhmäliikunta-avustus erityisliikuntapalveluja tuottaville tahoille 11 000 euroa, kartta-avustukset suunnistusseuroille 18 000 euroa ja muut avustukset 20 050 euroa. (Lappeenrannan vapaa-aikalautakunta 2008, 92 §.)

Suurin laji Lappeenrannassa on maksettujen lisenssien perusteella jalkapallo. Jääkiekko ja salibandy seuraavat seuraavina tilastoissa. Liikuntaseuroista suurin jäsenmäärällä 1800 on kuntoliikuntaseura Saimaan Latu ry (Saimaan Latu 2009). Toiseksi suurin lappeenrantalainen liikunta-

seura jäsenmäärällä mitattuna on golfseura Viipurin Golf ry, jossa jäsenmäärä on 1375 (Viipurin Golf 2009, 1). Yleisurheiluseura Lappeenrannan Urheilu-Miehet ry:n jäsenmäärä ylittää myös tuhannen jäsenen määrän. Heidän tarkka jäsenmäärä on 1053 (Lappeenrannan Urheilu-Miehet ry 2009, 1). Muita lähelle tuhannen jäsenen määrää olevia liikuntaseuroja on seurojen nuorisotoiminta-avustushakemusten 2009 mukaan jalkapalloseura PEPO, Lappeenranta ry (860), yleisseura Lappeen Riento ry (840), yleisseura Joutsenon Kullervo ry (812), taitoluisteluseura Lappeenrannan Taitoluistelijat ry (786), jääkiekkoseura Saimaan Pallo ry (782) ja pesäpalloseura Pesä Ysit ry (750).

Suurimman paineen kaupungin liikuntatoimelle liikuntapaikkojen kehittämisen ja kunnossapidon osalta ovat tuoneet paikallisten seurojen menestymiset useissa eri lajien kansallisissa sarjoissa ja kilpailuissa. Menestymisen myötä lajiolosuhteiden vaatimukset ovat kasvaneet. Myös harjoitustilojen tarve on kasvanut samanaikaisesti. Lappeenrantalaiset joukkueet ovat nousseet viimeisen 15 vuoden aikana useassa eri lajissa valtakunnan pääsarjatasolle. Tätä kehitystä voidaan pitää merkittävimpänä muutoksena ja kehityksenä Lappeenrannan urheiluelämässä. Tällä hetkellä pääsarjatasolla pelaa 9 lappeenrantalaista joukkuetta. Koripallon miesten korisliigassa pelaa LrNMKY ry ja naisten Catz -Lappeenranta ry. NST -Lappeenranta ry pelaa salibandyliigaa sekä naisten että miesten joukkueilla. Miesten joukkueista ylimmällä kansallisella sarjatasolla pelataan jääkiekossa (Liiga-SaiPa Oy), jääpallossa (Veiterä ry), kaukalopallossa (Rinkeliballo ry) ja amerikkalaisessa jalkapallossa (Rajaritarit ry). Naiset superpesiksessä Lappeenranta edustaa Pesä Ysit ry. Lisäksi juniorisarjoissa pelataan valtakunnan ylintä sarjatasoa jääkiekossa, jääpallossa, koripallossa ja salibandyssä. Yksilölajeissa lappeenrantalaiset ovat menestyneet hiihdossa, kilpatanssissa, suunnistuksessa, taitoluistelussa, uinnissa, yleisurheilussa ja muutamissa kamppailulajeissa.

Suomessa kunnat tukevat paikallisia liikuntaseuroja tarjoamalla liikuntatiloja sekä jakamalla erilaisia seuratoimintaan liittyviä avustuksia. Kunnan tuki voi olla välitöntä tai välillistä. Välillisen tuen muodoista tärkein liittyy liikuntatiloihin ja niistä perittäviin käyttömaksuihin. Kunta voi osoittaa huomattavaa välillistä tukea omaehtoiseen ja seuroissa tapahtuvaan liikuntaan kohtaan alennetuilla tai ilmaisilla liikuntapaikkojen käyttömaksuilla. Seuratoiminnan tarkastelussa tulisi ottaa huomioon liikuntapaikkojen käyttökustannuksista muodostuma välillinen tuki (Jyväskylän yliopisto, 7). Lappeenrannan kaupunki on vähentänyt viimeisten vuosien aikana seurojen suoria avustusmuotoja ja samaan aikaan nostanut liikuntapaikkojen käyttömaksuja.

Huippu-urheilu tuo lisäarvoa kuntaorganisaatiolle lähinnä kaupungin imagoa parantavalla tavalla. Lisäksi huippu-urheilu luo lapsille ja nuorille esikuvia liikunnan harrastamisen tukemiseksi ja samalla luo asukkaille mahdollisuuden kokea huippu-urheilutapahtumien kautta virkistystä ja iloa sekä antaa penkkiurheilijoille erilaisten tunteiden kokemismahdollisuuden. (Jyväskylän yliopisto, 8.)

4.5 Muiden tahojen järjestämä liikuntatoiminta

Lasten, nuorten, aikuisten ja soveltavan liikunnan järjestäviä tahoja liikuntatoimen ja seurojen lisäksi Lappeenrannassa ovat pääasiassa seurakunnat, työnantajat, kansalaisopisto, yksityiset liikuntayrittäjät, vammais- ja eläkeläisjärjestöt sekä kyläyhdistykset. Kouluvirasto vastaa liikunnan järjestämisestä opetussuunnitelman mukaisesti. Päiväkodeissa harrastetaan liikuntaa päivittäin eri tavoin. Suurin liikunnan harrastaminen tapahtuu ihmisten omaehtoisen liikunnan kautta.

Suurin yksityinen liikuntapalveluja tuottava taho on Etelä-Karjalan liikuntakeskus Oy. Yhtiö tuottaa monipuolisia liikunta- ja kuntopalveluja Huhtiniemen alueella. Yhtiö kuuluu kansainväliseen hyvinvointi- ja liikuntapalveluja tuottavaan CMS-kuntoklubiketjuun. Lappeenrannassa on myös kahdeksan yksityistä kuntosaliryrittäjää. Lappeenrannan ravirata Oy vastaa ravirata-toiminnasta. Ratsastuspalveluita tuottavat alueen muutamat ratsastustallit. Golfkenttien toiminnasta vastaa Viipurin Golf ry. Keilailutoimintaa tarjoaa Keilakolmio Oy kaupungin vuokralaisena urheilutalon tiloissa.

4.6 Lappeenrannan liikuntapaikat

Lappeenrannassa on monipuoliset perusliikuntapaikat sekä joitakin erikoisliikuntapaikkoja. Helsingin Sanomat teki tutkimuksen 2000-luvun puolivälissä, millä kaupungilla on eniten liikuntapaikkoja suhteessa asukaslukuun nähden. Tuon tutkimuksen mukaan Lappeenrannassa oli Suomen toiseksi eniten liikuntapaikkoja Helsingin jälkeen. Lappeenrannan korkeaa liikuntapaikkamäärää nostavat pienten liikuntakohteiden kuten uimarantojen (31), hiekkapallokenttien (28) sekä luistelalueiden (28) ja kaukaloiden (24) korkeat lukumäärät (Lappeenrannan nuoriso- ja liikuntalautakunta 2009, 70 §). Lappeenrannassa on kunnallisia liikunnan suorituspaikkoja lähes 350. Kaupungin liikuntatoimen kunnossapidon piiriin näistä kuuluu kaikkiaan noin 300 (liite 1). Liikuntapaikkoja hoidetaan 70 vakituisen ja 20 määräaikaisen työntekijän voimin. Lappeenrannan pinta-alan suurus ja kaupungin laaja levinneisyys tuovat suuria haasteita liikun-

tapaikkaverkoston ja -palveluiden tuottamiseen. Varsinkin liikuntapaikkojen kunnossapito on haasteellisen tehtävän edessä niukkenevien talousresurssien aikana.

Liikuntatoimi on tehnyt ostopalvelusopimuksia eri liikuntapaikkojen huolto- ja kunnossapidon osalta kaikkiaan 47 kappaletta. Vuodelle 2009 näihin hoitokorvauksiin on varattu liikuntatoimen talousarvioon rahaa kaikkiaan 65 000 euroa. Hoito- ja kunnossapitosopimukset koskevat pääasiassa kaupungin maaseutualueella ja myös osin taajama-alueella olevien valaistujen hiihtolatu- ja kuntopolkujen, kansanhiihtolatu- ja luistelualueiden ja kiekkokaukaloiden sekä pienten urheilukenttien kunnossapitämisistä. Hoito- ja kunnossapitosopimukset on tehty eri kyläosastojen, urheiluseurojen, kylä- tai kenttätöimikuntien, VPK:n tai yksityisten ihmisten kanssa. Sopimuksissa on määritelty hoidon taso ja maksettavan avustuksen määrä. Sopimuksilla, jotka maksetaan avustusmuotoisina, katetaan pääasiassa kone- ja kunnossapitokaluston poltto- ja voiteluaineet, vakuutukset sekä vuosihuollot. Hoitokorvausavustukset eivät kata palkkakuluja vaan työt tehdään kyläosastoissa talkoilla. (Lappeenrannan nuoriso- ja liikuntalautakunta 2009, 16 §.)

Käytetyimmät liikuntapaikat kevyen liikenteen väyliä lukuun ottamatta ovat Lappeenrannassa rakennettujen liikuntapaikkojen osalta Lappeenrannan uimahalli, jossa kävi vuonna 2008 kaikkiaan 148 965 asiakasta. Lauritsalan uimahallin kävijämäärän ollessa samana aikana 72 903. Kisapuiston jääurheilukeskus on talvella kaupungin vilkkain liikunta-alue. Siellä sijaitsee kaupungin jäähalli, harjoitushalli ja tekojäärata. Jäähallien käyttöaste on ollut jo muutaman vuoden ajan 100 %. Hallit ovat avoinna joka päivä kello 7.00-23.00.

Niukan jääaikatilanteen johdosta kaupunki on tehnyt päätöksen tukea vuosittain seuraavan 15 vuoden ajan yksityistä jäähallyhtiötä 250 000 eurolla (Lappeenrannan kaupunginhallitus 2008, 562 §). Jäähallyhtiö aloittaa jäähallin rakentamisen alustavien suunnitelmien mukaan talvella 2009. Kaupunki saa tehdyn sopimuksen mukaan kahden kaukalon hallista toisen kaukalon jääajan käyttöönsä. Kaupunki saa myös määritellä vuorojen käyttäjät sekä saa periä hallista saatavat tulot itselleen.

Sisäliikunnan osalta suosituin liikuntapaikka on keskustassa sijaitseva Lappeenrannan urheilutalo, josta löytyy kymmenille eri liikuntalajeille omat lajiharjoitustilat. Palloiluhallit ja erikokoiset koulujen liikuntasalit ovat kovassa liikuntakäytössä syksystä kevääseen. Vapaita salivuoroja löytyy ainoastaan pienemmistä ja syrjäisemmistä liikuntasaleista. Sisäliikuntatilojen lisätarpeen johdosta kaupungissa on tutkittu nykyisen urheilutalon laajentamismahdollisuutta. Myös pai-

kallinen liikuntayrittäjä on tehnyt kaupungille tarjouksen salibandyhallin rakentamisesta. Kaupunginjohtaja on myös nimennyt suurhallityöryhmän. Työryhmän ensimmäisenä tehtävänä on ollut löytää Lappeenrannasta maa-alue johon ns. maakuntahalli soveltuu. Työryhmä luovutti marraskuussa 2008 kaupunginhallitukselle maakuntahallin sijoituspaikkaselvityksen.

Ulkoliikuntatiloista eniten käytetyimpiä ovat talvisin laaja kaupungin ja kyläyhteisöjen ylläpitämä hiihtolatuverkosto. Varsinkin lähellä kaupungin keskustaa sijaitseva lentokentän lenkki (7,8km) on kovassa kuntohiihtäjien käytössä läpi talvikauden. Viime vuonna kaupunki teki Kisapuistoon ensilumen ladun yhteistyössä hiihtoseura Lappeen Riento ry:n kanssa. Ensilumen latu sai suuren suosion hiihtäjien keskuudessa ja toimintaa tullaan jatkamaan. Samaan aikaan myös Joutsenon Myllymäkeen kaupunki teki vastaavanlaisen ladun. Joutsenon ja Lappeenrannan kaupunkien yhdistymisen myötä Lappeenranta sai uutena liikuntapalvelumuotona vaellusreitit Joutsenon alueelta.

5 Liikuntarakentaminen Suomessa ja Lappeenrannassa

Liikuntalain 2 §:n mukaan valtion ja kuntien tehtävänä on yleisten edellytysten luominen liikunnalle. Lain mukaan kunnan tulee luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnan harrastamiselle tarjoamalla liikuntapaikkoja. Liikuntapaikkojen tulee turvata väestölle tasa-arvoiset mahdollisuudet liikunnan harrastamiseen. Tasa-arvoisten liikuntapalvelujen toteuttamisessa tulee myös huomioida liikuntaesteiset henkilöt.

Suomessa on arvioitu olevan kaikkiaan noin 30 000 liikuntapaikkaa. Liikuntarakentamisesta on vastanneet pääasiassa kunnat. Kunnat ovat rakentaneet ja ylläpitäneet 3/4 kaikista liikuntapaikoista. Lopuista liikuntapaikoista suurin osa on myös kuntien määräysvallassa olevia yhtymiä tai osakeyhtiöitä. Puhtaasti yksityisten ylläpitämiä liikuntapaikkoja löytyy lähinnä suurista kaupungeista ja taajamista. (Opetusministeriö 2009a.) Liikuntapaikkatarjonnan tulisi olla suhteessa kunkin kunnan asukkaiden tarpeisiin. Aikuisten eniten harrastamien liikuntalajien suorituspaikkoja on tarvetta rakentaa lisää varsinkin taajaan asutuilla ja kasvavilla alueilla (Etelä-Suomen lääninhallitus 2006, 115).

Tulevaisuudessa liikuntarakentamisen olosuhteiden arvopohjana suunta 2011-asiakirjan mukaan pidetään seuraavia asioita: liikuntapaikat ovat esteettömiä ja helposti saavutettavia, rakentamisessa huomioidaan kestävä kehityksen periaatteet, liikuntaolosuhteilla edistetään tasa-arvoa, liikuntapaikat ovat laadukkaita ja turvallisia sekä liikunnan olosuhdetyössä tehdään hallinnonalat ja sektorit ylittävää yhteistyötä. (Opetusministeriö 2008, 24.)

Opetusministeriö luo edellytyksiä liikunnan ja urheilun harrastamiseen ohjaamalla ja tukemalla liikuntapaikkarakentamista. Opetusministeriö ja lääninhallitukset myöntävät vuosittain avustuksia liikuntapaikkojen rakentamiseen, peruskorjaukseen, hankkimiseen ja varustamiseen. Valtaosa avustuksista on kohdistunut uimahallien peruskorjauksiin ja lähiliikuntapaikkojen rakentamiseen, joita käyttävät laajat käyttäjäryhmät. Lasten ja nuorten liikuntaolosuhteiden osalta läänien tekemät avustuspäätökset ovat olleet merkittäviä varsinkin lähiliikuntapaikkarakentamisen osalta. Vuonna 2006 läänit myönsivät 96 avustusta lähiliikuntapaikkahankkeisiin, avustusprosentin ollessa keskimäärin 79 % hanketta kohden. (Opetusministeriö 2008, 14.) Opetusministeriö tekee avustuspäätökset hankkeista, joiden kustannusarvio on yli 700 000 euroa. Lääninhallitukset avustavat liikuntarakentamishankkeita, jotka ovat kustannuksiltaan 15 000 - 700 000 euroa. Uudistuvaan liikuntalakiin 1.1.2010 lääninhallitusten alaisten avustusten alaraja nousee 20.000 euroon. (Opetusministeriö 2009b.) Opetusministeriössä laaditaan vuosit-

tain seuraavia neljää vuotta varten liikuntapaikkojen rahoitussuunnitelma. Rahoitussuunnitelmaan listataan hankkeet, joita opetusministeriö varautuu avustamaan. Suunnitelman vahvistaa kulttuuri- ja urheiluministeri. (Opetusministeriö 2008, 11.)

Liikuntapaikkojen peruskorjaustarpeen arvioidaan Suomessa olevan vuosittain noin 230-250 miljoonaa euroa. Peruskorjaushankkeiden yhteenlaskettu kustannusarvio oli noin 90 miljoonaa euroa vuoden 2008 avustushakemusten perusteella. Kyseinen summa vastasi noin 35–40 % peruskorjaustarpeesta. Peruskorjaustarve vaihtelee liikuntapaikkatyypeittäin. Tulevaisuudessa talotekniset asiat kuten lämpö, vesi, ilmastointi, sähkö, automaatio ja instrumentointi saattavat tuoda tuotekehittymisen myötä uusia paineita peruskorjaustarpeeseen. Sisäliikuntatilat, joissa harrastetaan eri palloilulajeja niiden tulevaisuuden peruskorjaushankkeet tulevat kohdistumaan lajivalikoiman kasvun myötä lähinnä laajennustarpeisiin. Ulkokenttien peruskorjaustarve kohdistuu pääasiassa luonnonmateriaalien vaihtamisesta enemmän synteettisiin materiaaleihin. Yleisimpiä tällaisia kohteita ovat hiekka- ja nurmikentät. (Opetusministeriö 2008, 14-15.)

Käytetyimpiä liikuntapaikkoja Suomessa ovat Kansallisen liikuntatutkimuksen (Aikuiset 2005, 22) mukaan kevyen liikenteen väylät sekä ulkoilureitit kuten pururadat, ladut ja vaellusreitit. Suomen Ladun (2008, 2) alussa teettämä selvitys antaa samansuuntaista tietoa. Kunto- ja liikuntasalit sekä palloiluhallit ovat rakennetuista liikuntapaikoista suosituimpia. Naiset liikkuvat miehiä enemmän kevyen liikenteen väylillä ja voimistelusalissa. Miehet käyttävät naisia useammin palloilusaleja, jäähalleja, rakennettuja ulkoliikuntapaikkoja ja piha-alueita. Uimahallit ovat eniten käytettyjä liikuntapaikkoja keskimäärää useammin sellaisten liikkujien parissa, jotka ovat liikunnallisesti passiivisia tai satunnaisliikkujia. Iäkkäämmät liikkuvat muita useammin maanteillä, kevyen liikenteen väylillä ja hoidetuilla ulkoilureiteillä. Nuoret liikkuvat useammin kunto- ja voimistelusalilla, palloiluhalleissa sekä rakennetuilla ulkoliikuntapaikoilla. Nuoren Suomen vuonna 2000 julkaistun ”Missä lapsi liikkuu” -tutkimuksen mukaan lapset käyttävät eniten liikuntapaikkanaan koulujen pihoja. Lasten liikunnan harrastaminen muina kuin koulu-aikana tapahtuu pääosin kotiympäristössä (Opetusministeriö 2008, 14-15).

Liikuntapaikkojen tulisi olla monikäyttöisiä ja muunneltavia, jotta ne palvelisivat parhaalla mahdollisella tavalla erilaisia käyttäjiä ja eri liikuntamuotojen tarpeita myös alueen väestömäärän ja -rakenteen muuttuessa. Yhtenä kuntien liikuntapoliittisena tavoitteena voidaan pitää liikunnallista elämäntapaa edistävän arkiympäristön aikaansaaminen. Asuinympäristön läheisyydessä ja päivittäisen toimintaympäristön yhteydessä tulisi asukkaiden käytössä olla keskeiset liikunta- ja ulkoilupalvelut kuten kävely- ja pyörätiet, leikki- ja liikuntapuistot, kuntosalat ja -

ladut, ulkoilureitit, kuntopihat sekä pienpallokentät. (Jokela, A. 2009, 5-7.) Samaa ajatusta tukee valtion liikuntaneuvoston liikuntaolosuhde visio 2015. Sen mukaan ”rakennettujen liikunnan olosuhteiden tulisi tarjota yhdessä luonnon ja liikuntaa tukevan rakennetun arkiympäristön kanssa houkuttelevat edellytykset elämänkaaren eri vaiheissa ja eri tarpeista lähtevälle liikunnallisen elämäntavan ja säännöllisen liikuntaharrastuksen toteuttamiselle. Liikuntapaikat, erityisesti lähiliikuntapaikat tarjoavat turvallisia ja terveellisiä liikuntaympäristöjä, jotka palvelevat tasavertaisesti eri väestöryhmiä”. (Opetusministeriö 2008, 23.)

"Lähiliikuntapaikalla tarkoitetaan päivittäiseen liikuntaan tarkoitettua, vapaassa ja maksuttomassa käytössä olevaa liikuntapaikkaa, joka sijaitsee asuinalueella käyttäjiensä helposti ja turvallisesti saavutettavassa paikassa. Lähiliikuntapaikan fyysinen toteutus lähtee paikallisista tarpeista ja lähtökohdista, mutta keskeisinä tavoitteena korostuvat aina myös lähiliikuntapaikan liikunnallinen monikäyttöisyys, ympärivuotisuus sekä viihtyisyys". (Nuori Suomi 2009a.)

Lähiliikuntapaikkoja on rakennettu pääsääntöisesti koulujen piha-alueille sekä asuinalueiden lähikentille ja -puistoihin. Palloilulajien pienpelialueet, liikunnalliset leikkipaikkavälineet, ulkointolaiteet, rullalautailupaikat, hiihtomaat ja pulkkamäet sekä muut monipuoliset liikuntamahdollisuudet ovat tyypillisimpiä lähiliikuntapaikkojen toimintoja. Lähiliikuntapaikkojen rakentamista tuetaan lähinnä lääninhallituksen taholta. Avustusrajan tavoitteeksi on asetettu 30-50% hankkeen arvioituista kokonaiskustannuksista. (Nuori Suomi 2009a.)

Lappeenrannan kaupungin liikuntapaikat ovat ajan saatossa lisääntyneet ja harrastustoiminta on kasvanut. Harrastustoiminnan kasvun ja uusien lajien tulon myötä myös tarpeet liikuntapaikkojen rakentamiseen ovat lisääntyneet. Kunkin lajin lajiliitot asettavat suorituspaikoille omat tasovaatimukset, mikä asettaa kaupungin haasteelliseen tilanteeseen. Lajien suuren kirjon ja harjoitus- sekä harrastustilojen tarpeen myötä liikuntarakentamisen tulisi jo suunnitteluvaiheessa suuntautua tilojen ja alueiden ympärivuotiseen monikäyttöisyyteen.

Lappeenrannan kaupunki on käyttänyt liikuntainvestointeihin vuosina 1995-2008 hieman yli 25 miljoonaa euroa (alv 0 %). Hankkeisiin kaupunki on saanut valtionavustusta yhteensä noin 2,7 miljoonaa euroa. (Lappeenrannan liikuntatoimen esittely 2009, 43.) 2000-luvulla liikuntatoimelle on varattu vuosittain kaupungin talousarviossa noin kaksisataatuhatta euroa pienten liikuntapaikkojen peruskorjauksiin. Vuonna 2009 kyseinen summa on 250 000 euroa (Lappeenrannan nuoriso- ja liikuntalautakunta 2009, 42 §). Tuolla summalla liikuntatoimi on pystynyt pitämään pieniä liikuntakohteita ja -alueita kohtuullisessa kunnossa.

Lappeenrannan nuoriso- ja liikuntalautakunta listaa talousarvioesityksessään vuosittain seuraavien kolmen vuoden aikana tehtävät liikuntapaikkojen peruskorjaukset tai uudisrakentamiset. Viimeisimmän esityksen nuoriso- ja liikuntalautakunta teki kokouksessaan 14.9.2009. Esityksessä liikuntainvestoinnit ulottuvat vuoteen 2012 saakka. Niiden toteutumista voidaan seurata vuosittain kaupungin talousarvion puitteissa.

Lappeenrannassa on noussut esiin useita eri liikuntainvestointeja 2000-luvulla. Hankkeet ovat joko kaupunkivetoisia, liikuntaseurojen tai yksittäisten kaupunkilaisten nostamia rakentamishankkeita. Useat hankkeista ovat saaneet mediassa paljon näkyvyyttä osakseen. Suuria ja paljon yleisöäkin puhuttavia liikuntahankkeita ei ole kuitenkaan laitettu kaupungin taholta tärkeysjärjestykseen. Tilanne on ollut ajoittain epäselvää, aiheuttaen turhaa suunnittelua niin kaupungin liikuntatoimelle kuin tekniselle toimialalle. Lappeenrannan kaupungilla ei ole valmisteltu liikuntarakentamishjelmaa, jolla pyrittäisiin suunnitelmalliseen liikuntarakentamiseen. Lappeenrannan nuoriso- ja liikuntalautakunta päätti elokuun (2009) kokouksessaan liikuntatoimen yhdeksi valtuustokauden strategiseksi tavoitteeksi valmistaa liikuntarakentamissuunnitelman tulevalle vuosikymmenelle (Lappeenrannan kaupungin nuoriso- ja liikuntalautakunta 2009, 58 §).

Lappeenrannan liikuntatoimi esitti maaliskuussa 2009 opetusministeriön vuosien 2010-2013 rahoitussuunnitelmaan Rauhan monitoimihallin rakentamista vuosille 2010-2011. Hankkeen kustannusarvioksi Joutsenon kaupunginvaltuusto on kuntaliitossopimuksessa arvioinut viideksi miljoonaksi euroksi. Kisapuiston harjoitusjäähallin peruskorjaushanke esitettiin toteutettavaksi vuodelle 2011. Sen arvoksi on arvioitu 750 000 euroa. Kolmantena kohteena liikuntatoimi esitti Sammonlahden kuntoilu- ja monitoimikeskushanketta vuosille 2011-2012. Kuntoilu- ja monitoimikeskushankkeen kustannusarvioksi on arvioitu 6 250 000 euroa. Huhtiniemen ulkoilualueen kehittäminen on merkattu hakemukseen myös vuosille 2011-2012. Sille ei kuitenkaan ole vielä tehty kustannusarvioita. Joutsenon kuntaliitossopimuksen mukaan yhdeksi esitettäväksi hankkeeksi on noussut Joutsenon harjoitusjäähallin rakentaminen keskusurheilukentälle 2012. Jäähallin kustannusarvio on 2,2 miljoonaa euroa. (Lappeenrannan kaupunginhalitus 2009, 179/102.)

6 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimusongelmat

Tutkimuksella pyrittiin selvittämään lappeenrantalaisten 18-85-vuotiaiden liikunnan harrastamisen aktiivisuutta ja mielipiteitä sekä toiveita Lappeenrannan liikuntatilojen ja liikuntapalveluiden tuottamisesta. Tutkimuksen pääongelmiin pyrittiin selvittämään vastaukset kuuden alaongelman avulla.

1. Mikä on lappeenrantalaisen aikuisväestön, 18-85 -vuotiaiden, liikunnanharrastamisen aktiivisuus?
2. Mitkä ovat aikuisväestön harrastetuimmat liikuntalajit?
3. Mitä mieltä lappeenrantalaiset ovat nykyisistä kaupungin liikuntatoimen tuottamista liikuntapalveluista?
4. Mitä mieltä lappeenrantalainen aikuisväestö on nykyisistä kaupungin liikuntapalvelumaksuista?
5. Mitä mieltä lappeenrantalaiset ovat nykyisten liikuntatilojen ja -alueiden riittävydestä?
6. Mitä uusia liikuntapaikkoja tai -alueita lappeenrantalaiset haluavat?

Tämän selvityksen pohjalta pyritään kehittämään Lappeenrannan liikuntapalveluita. Selvitys tukee valmisteilla olevien Lappeenrannan liikuntapoliittisen ohjelman 2010-2020, terveyttä edistävän toimenpideohjelman ja nuoriso- ja liikuntalautakunnan liikuntarakentamista koskevan suunnitelman valmistelua.

7 Tutkimusmenetelmät

7.1 Tutkimuksen kohderyhmä

Tutkimuksen perusjoukon (18-85-v) koko oli 55.095 henkeä. Kyselylomakkeen palautti määrään aikaan 19.4.2009 mennessä 147 vastaajaa, joka on 0,27 % koko perusjoukon määrästä.

Vastausprosentiksi muodostui 29 %. Joutsenolaisista kyselyn palautti 21. Heidän vastausprosenttinsa oli myös 29 %. Lisäkyselylle ei todettu olevan tarvetta.

Kyselyyn vastanneista 56 % (83) oli naisia ja 44 % (64) miehiä. Vastaajien keski-ikä oli 51 - vuotta $\pm 16,5$. Vastaajista 86 % (126) asui entisen Lappeenrannan kaupungin alueella ja 14 % (21) asui entisen Joutsenon kaupungin alueella.

7.2 Tutkimusasetelma

Tutkimus toteutettiin kyselylomakkeella, joka lähetettiin postitse 501:lle 18-85 -vuotiaalle lappeenrantalaiselle. Valinta tehtiin satunnaisesti systemaattisella otannalla kaupungin Xcity-väestörekisteristä. Kohderyhmä, 18-85-vuotiaat, lajiteltiin kaupungin ATK-keskuksen suunnittelija Mikko Luodon toimesta iän mukaan laskevaan järjestykseen. Kohderyhmä lajiteltiin 110 hengen kokoisiin ryhmiin, joita muodostui 501. Kustakin ryhmästä valittiin aina joka 110:s kohdehenkilöksi. Ensimmäinen kohderyhmän henkilö valittiin satunnaisesti numeroista 1-110. Joutsenon alueelle kyselyitä lähetettiin 73.

Kyselylomakkeet saatekirjeineen lähetettiin kohdehenkilöille perjantaina 27.3.2009. Vastausaika annettiin 3 viikkoa (30.3-19.4.2009). Pitkä vastausaika johtui siitä, että pääsiäinen ajoittui kyselyn vastaamisajankohtaan. Oli odotettavissa, että tuolloin moni kyselylomakkeen saajista saattaisi olla vuosilomalla ja täten poissa kotoa.

Tutkimuksesta ja sen aiheesta tiedotettiin ennakkoon kaupunkilehti Vartissa (liite 2) ja Joutseno lehdessä (liite 3). Aihetta tarjottiin myös YLE:n Etelä-Karjalan radiolle. He eivät kuitenkaan julkaisseet aihetta. Liikuntakyselyn etukäteistiedottamisella pyrittiin saamaan tutkimusta tutuksi kyselylomakkeen saajille. Kyselylomakkeen mukana oli myös saatekirje (liite 4), jossa kerrottiin tutkimuksesta ja sen tarkoituksesta.

Liikuntakyselyyn vastaaminen palkittiin ilmaisella uimahallilipulla. Uimahallilippu oli mahdollista saada, mikäli kyselylomake palautettiin uimahallien kassoille tai nuoris- ja liikuntakeskukseen. Uimahallilippuja annettiin kaikkiaan kymmenelle vastaajalle.

7.3 Kyselyn sisältö

Liikuntakysely suoritettiin kyselylomakkeella (liite 5), joka sisälsi 19 kysymystä. Vastaajien ikää ja liikunnan harrastamisen useutta kysyttiin avoimilla kysymyksillä. Muut kysymykset olivat suljettuja. Vastaajien mielipiteitä sekä toiveita selvitettiin kiinteillä vastausvaihtoehdoilla sisältävillä kysymyksillä, eli strukturoiduilla kysymyksillä. Kiinteistä vastausvaihtoehdoista huolimatta vastaajilla oli mahdollisuus nimetä kysymysnumeroihin 7-12 ja 19 jokin muu vaihtoehto annettujen vaihtoehtojen sijaan.

Kysymykset koostuivat taustakysymyksistä sekä valinta- ja monivalintakysymyksistä. Valintakysymyksiä, joissa käytettiin arviointiasteikkona numeroväliä 1-6, oli kaikkiaan 10. Numero yksi kuvasi erittäin tyytyväistä vastaajaa ja numero kuusi erittäin tyytymätöntä vastaajaa.

Ennen varsinaisen kyselylomakkeen lähettämistä suoritettiin harjoituskysely kahdeksalle koehenkilölle, joiden ikäjakauma oli 18-70 vuotta. Harjoituskyselyllä oli tarkoitus tarkistaa kysymysten ymmärrettävyys. Harjoituskyselystä saaduista palautteista tehtiin muutamia korjauksia kyselylomakkeeseen. Ennakkokysely osoitti kyselykaavakkeen ongelman. Kysymykset ovat vaikeita vastattavia, mikäli Lappeenrannan liikuntatoimen palvelut eivät ole vastaajalle tuttuja. Harjoituskyselyn perusteella oli odotettavissa, että vastaajat valitsevat vaihtoehdoista paljon ”en osaa sanoa” kohdan.

7.4 Tilastolliset tarkastelut

Tuloksia tarkasteltiin eri tunnuslukuina. Tunnuslukuina käytettiin muuttujien arvosanojen muodostamia keskiarvoja ja niiden keskihajontoja. Osioita tarkasteltiin myös absoluuttisina ja suhteellisina frekvensseinä. Vastaajien taustatietojen, sukupuolen, iän, asuinpaikan ja seurajäsenyyden vaikutusta vastausten keskiarvoihin vertailtiin muuttujien keskiarvojen eroilla. Kahden eri muuttujan välisten keskiarvojen eroa tarkasteltiin 2-suuntaisella riippumattomien otosten t-testillä.

Tutkimusaineisto käsiteltiin niin, että vastaajien henkilöllisyys ei tullut ilmi missään vaiheessa. Tutkimusaineiston käsittely aloitettiin siirtämällä havainnot kyselylomakkeilta havaintomatrii-

siin. Tutkimusaineisto syötettiin tietokannaksi, jota käsiteltiin Exelin taulukkolaskentaohjelmalla. Vastausten eri muuttujat saivat numeeriset arvot. Muuttujista koottiin omat havainto- ja muuttujaluettelot. Tulosten esittämisessä käytettiin suorasanaista tekstiä sekä taulukoita ja kuvia havainnollistamaan tuloksia.

Kaikki palautetut vastauslomakkeet olivat täytetty ohjeiden mukaisesti. Tosin viidestä lomakkeesta piti jättää yksi vastaus huomioimatta virheellisestä täyttötavasta johtuen. Useat kysymykset koettiin vastaajien taholta selkeästi vaikeiksi, koska vastaajat valitsivat vastausvaihtoehdoksi ”en osaa sanoa” kohdan tai jättivät kokonaan kysymykseen vastaamatta. Tulosten esittämistä vaikeutti eri muuttujien välisten havaintojen määrien suuret vaihtelut.

Tulosten analysointi tapahtui työn teorian tiedon sekä kyselylomakkeen kautta saatujen vastausten avulla. Tulosten valmistuttua tarkoituksena on kertoa ne liikunta- ja nuorisolautakunnalle, terveyden edistämisen työryhmälle, sekä omalle liikuntatoimen henkilöstölle että muille aiheesta kiinnostuneille kohderyhmille. Tuloksia tarjotaan myös paikallismedialle.

8 Tutkimuksen tulokset

8.1 Aikuisväestön liikunnan harrastamisen aktiivisuus

Tutkimukseen vastanneiden (147) liikuntaharrastamistiheys oli $3,9 \pm 2,5$ kertaa viikossa. Liikunnan harrastamistiheys oli molemmilla sukupuolilla keskimäärin samansuuruinen. Tutkimukseen vastanneista lappeenrantalaisista, 18-85-vuotiaista, liikuntaa harrasti 69 % kolmesti viikossa tai useammin. Vastanneista 30 % (44) harrasti liikuntaa viisi kertaa viikossa tai useammin. Vastaajista ainoastaan yksi nainen ilmoitti, että ei harrasta liikuntaa koskaan. Liikunnaksi pyydettiin huomioimaan suoritukset, jotka olivat kestoltaan vähintään 30 minuttia kerralla.

Tutkimukseen osallistuneista naisista 35 % ilmoitti liikkuvansa erityisen runsaasti (5 krt/vko tai enemmän), kun taas 17 % ilmoitti liikkuvansa hyvin vähän (korkeintaan 1 krt/vko). Miehistä erityisen runsaasti liikkuvia oli 23 % ja vastaavasti hyvin vähän liikkuvia vain 8 %. Naisista 67 % ilmoitti harrastavansa liikuntaa kolmesti viikossa tai useammin. Vastaava luku oli miehillä 72 %. Vastaavasti alle kolme kertaa viikossa liikuntaa harrastavia naisia oli 33 % ja miehiä 28 %. (Taulukko 2)

Taulukko 2. Liikuntaharrastuskertojen jakauma viikossa sukupuolen mukaan (%)

	nainen % (n=83)	mies % (n=64)
Väh. 5 krt./vko	35	23
4 kert./viikko	7	13
3 kert./viikko	25	36
2 kert./viikko	16	20
1 kert./viikko	16	8
ei koskaan	1	0

Kun liikkumistiheyttä tarkasteltiin eri ikäryhmissä, löytyivät tämän tutkimuksen suurimmat ääripäät nuorimpien ikäryhmästä (18-25v), sillä peräti 44 % ilmoitti liikkuvansa erityisen runsaasti (5 krt/vko tai enemmän), kun taas samassa ikäryhmässä 19 % ilmoitti liikkuvansa hyvin vähän (korkeintaan 1 krt/vko). Lappeenrantalaiset 36-50-vuotiaat harrastavat liikuntaa eniten

ikäryhmittäin tarkasteltaessa. Heistä 73 % ilmoitti harrastavansa liikuntaa kolme kertaa viikossa tai useammin. (Taulukko 3)

Taulukko 3. Vastanneiden ikäryhmittäinen jakauma sen mukaan, miten useasti he ilmoittivat liikkuvansa (%)

	18-25 v. (n=16)	26-35 v. (n=15)	36-50 v. (n=36)	51-65 v. (n=51)	yli 66 v. (n=29)
Väh. 5 krt./vko	44	13	25	29	34
4 kert./viikko	19	7	6	10	10
3 kert./viikko	6	53	42	25	24
2 kert./viikko	13	13	14	24	21
1 kert./viikko	19	13	14	10	10
ei koskaan	0	0	0	2	0

Vastausten mukaan lappeenrantalaiset harrastavat liikuntaa pääosin liikuntaseurojen ulkopuolella. Vastanneista (147) 27 % ilmoitti kuuluvansa liikuntaseuraan maksamalla liikuntaseuran jäsenmaksun kuluneen vuoden aikana. Joutsenon alueen aikuisväestöstä liikuntaseuroihin kuului 5 % (1), kun taas ”entisen” Lappeenrannan aikuisväestöstä liikuntaseurojen jäseniä oli 29 % (38).

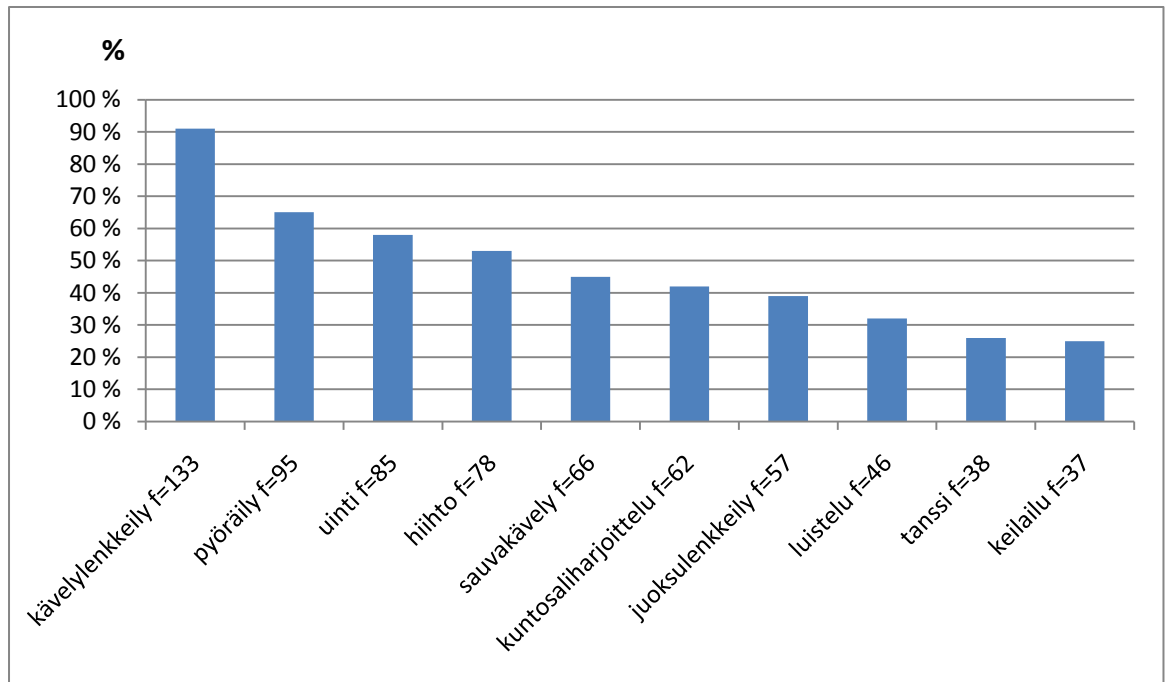
Miehet osallistuivat aktiivisemmin liikuntaseuratoimintoihin. Lappeenrantalaisista miehistä 31 % (20) ilmoitti kuuluvansa liikuntaseuraan ja vastaavasti naisista 23 % (19). Liikuntaseurojen vapaaehtoistoimintaan osallistuvista 88 % (29) ilmoitti olevansa liikuntaseuran jäsen. Vapaaehtoistoimintaan osallistuvista 12 % (4) ilmoitti, että eivät ole maksaneet seuran jäsenmaksua.

Vastaajien ilmoittamat viisi suurinta liikunnan harrastamista rajoittavaa tekijää olivat henkilökohtainen laiskuus, ajan puute, työstä johtuvan väsymys, muut harrastukset ja harrastuksen kalleus. Vastaajien ilmoittamat esteet liikunnan harrastamiselle löytyvät liitteestä 6.

8.2 Aikuisväestön harrastetuimmat liikuntalajit

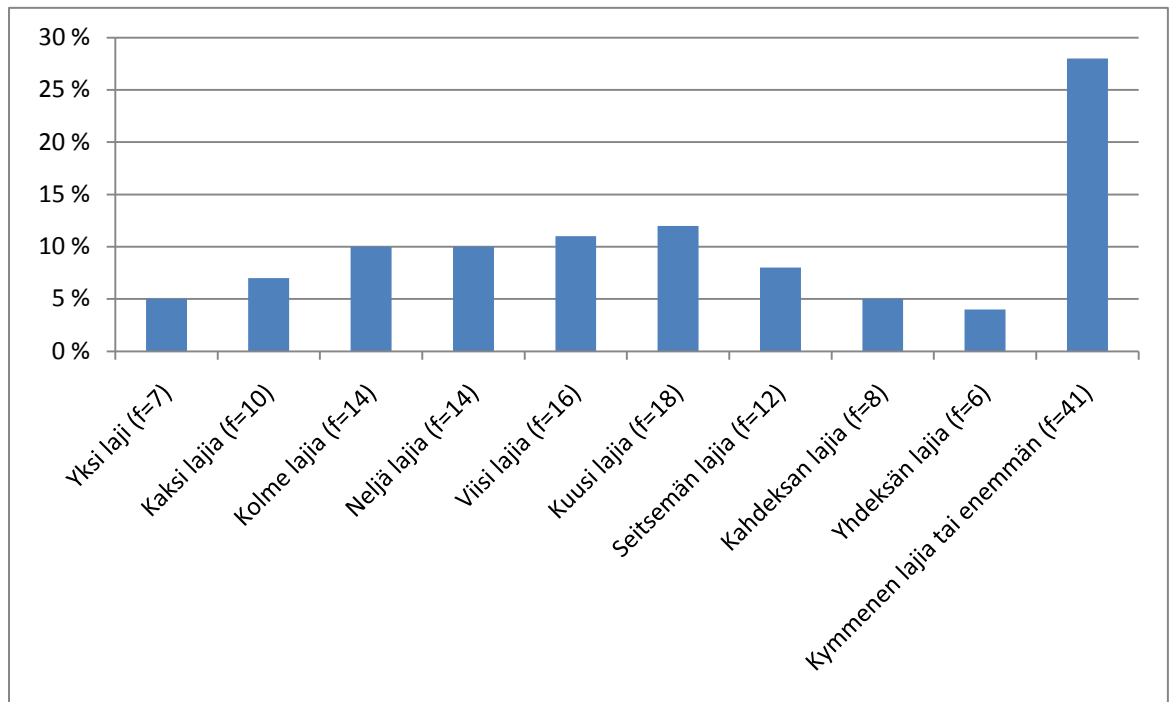
Viisi suosituinta liikuntalajia aikuisväestön (146) keskuudessa olivat kävelylenkkeily, pyöräily, uinti, hiihto ja sauvakävely, kuvio 6. Neljä suosituinta lajia olivat samat miehillä ja naisilla. Miehillä viidenneksi suosituin laji oli kuntosaliharjoittelu, kun taas naisilla se oli sauvakävely. Su-

kupuoli jakoi suosiota harrastetuissa lajeissa. Miehet harrastivat enemmän juoksulenkkeilyä, voimistelua, palloilu- ja joukkuelajeja, voimailulajeja, suunnistusta sekä moottoriurheilua. Joukkuelajeista kolme suosituinta lajia olivat jalkapallo, salibandy ja kaukalopallo. Kampppailulajeissa sukupuolten välillä ei ollut merkittävää eroa. Naiset harrastivat kävelyä, sauvakävelyä, tanssia ja musiikkiliikuntaa miehiä enemmän. Kaikki vastaajien ilmoittamat harrastetut liikuntalajit on listattu liitteeseen 7.

Kuvio 6. Kymmenen harrastetuinta liikuntalajia vastaajien keskuudessa (n=146)

Vastaajien liikunnan harrastamista voi pitää monipuolisena, sillä vastaajista 68 % (101) ilmoitti harrastaneen kuluneen vuoden aikana vähintään viittä tai useampaa lajia. Vastausten jakauman moodi oli kuusi lajia, jonka 18 vastaajaa ilmoitti harrastamansa lajien määräksi. Peräti 28 % (41) ilmoitti harrastaneensa kymmentä tai useampaa eri lajia, kuvio 7. Kaksi vastaajaa ilmoitti harrastaneensa kuluneen vuoden aikana 25 eri lajia, mikä oli suurin vastaajien ilmoittama harrastettujen lajien lukumäärä.

Kuvio 7. Harrastettujen liikuntalajien lukumäärä viimeisen vuoden aikana (n=146)

8.3 Aikuisväestön tyytyväisyys kaupungin liikuntatoimen nykyisiin palveluihin ja toivotut palveluiden tuottamistahot

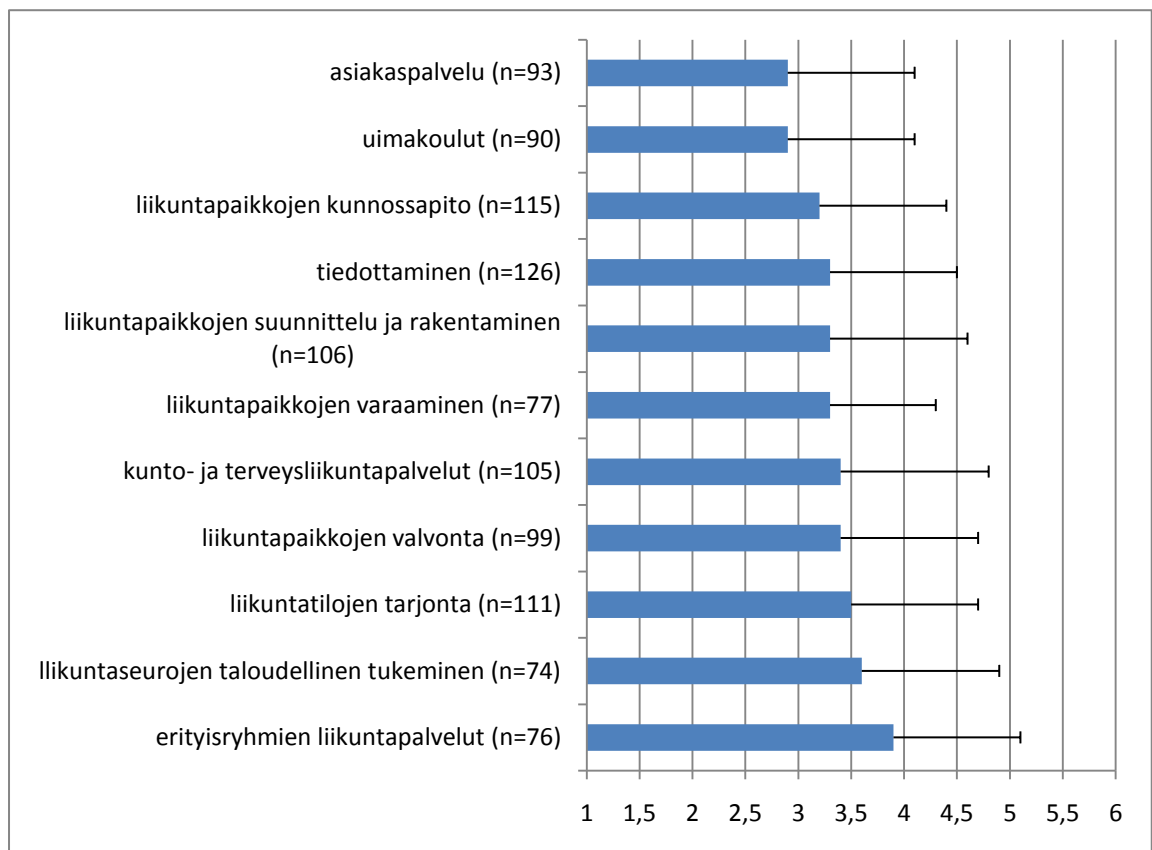
Vastaajat olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä kaupungin liikuntatoimen eri palveluihin. Tyytyväimpiä oltiin asiakas- ja uimakoulupalveluihin. Nämä molemmat saivat arvosanaksi vastaajilta $2,9 \pm 1,2$. Vastaavasti tyytymättömiä oltiin liikuntatoimen erityisryhmien palveluihin, jolle vastaajat antoivat arvosanaksi $3,9 \pm 1,2$ ja liikuntaseurojen taloudelliseen tukemiseen, joka sai vastaajilta arvoksi $3,6 \pm 1,3$. (Kuvio 8)

Parhaimmat arvosanat liikuntatoimen palveluista saivat uimakoulutoiminnat sekä liikuntatoimen asiakaspalvelu. Vastaajat olivat tyytyväisiä molempiin palveluihin, sillä vastaajista 72% antoi molempiin kysymyksiin arvosanaksi numeron yksi, kaksi tai kolme. Peräti 40% vastaajista antoi molempiin kyseisiin liikuntatoimen palveluihin arvosanaksi numero yksi tai kaksi. Vain 2% (2) vastaajista ilmoitti olevansa erittäin tyytymätön liikuntatoimen asiakaspalveluun, antaen arvosanaksi numeron kuusi. Uimakoulujen osalta vastaava luku oli neljä prosenttia (4). Vastaajista enemmistö oli tyytyväisiä myös liikuntatoimen palveluista liikuntapaikkojen kunnossapitoon, liikuntapaikkojen valvontaan, liikuntapaikkojen suunnitteluun ja rakentamiseen, kunto- ja terveystuottamiseen, liikuntapaikkojen varaamiseen sekä liikuntatoimen tiedottamiseen.

Erityisryhmien liikuntapalvelut saivat liikuntatoimen palveluista huonoimman arvosanan, joka oli $3,9 \pm 1,2$. Vastaajista 30% (23) oli tyytymättömiä liikuntatoimen erityisryhmien palveluihin antaen arvosanaksi numeron viisi tai kuusi. Yli puolet vastaajista, 57% (43), antoi arvoksi numeron kolme tai neljä. Vastaajista ainoastaan 1% (1) ilmoitti olevansa erittäin tyytyväinen erityisryhmien liikuntapalveluihin antaen palvelusta arvosanaksi numeron yksi.

Enemmistö vastaajista 57% (42) oli tyytymätön liikuntatoimen liikuntaseurojen taloudelliseen tukemiseen antaen liikuntatoimelle arvosanaksi numeron neljä, viisi tai kuusi. Vastaajista 25% (18) kaipasi selkeästi liikuntatoimelta vahvempaa liikuntaseurojen taloudellista tukemista antamalla palvelusta arvosanaksi numeron viisi tai kuusi. Vastaavasti vastaajista 43% (32) oli tyytyväisiä liikuntaseurojen taloudelliseen tukemiseen antaen arvosanaksi numeron yksi, kaksi tai kolme. Valtaosa 56 % (18) näistä tyytyväisistä mielipiteistä kohdistui arvosanaan kolme, joka on alhaisin tyytyväisyyttä kuvaava numero.

Liikuntatilojen tarjonta jakoi mielipiteet lähes puoliksi tyytyväisten ja tyytymättömien suhteen. Peräti 65 % (72) vastaajista antaa liikuntatilojen tarjonnasta arvosanaksi numeron 3 tai 4.

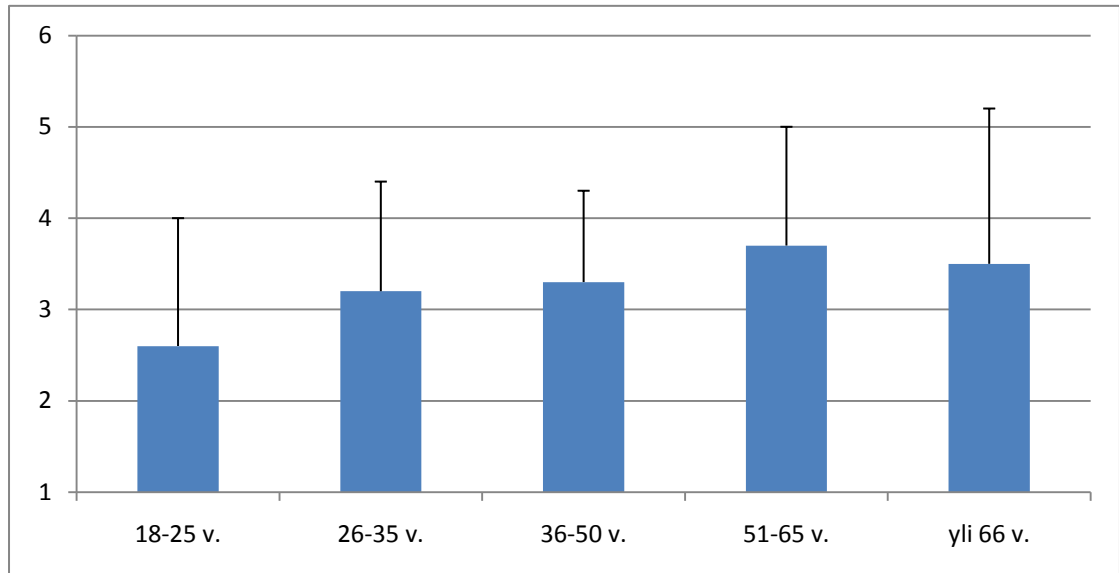

Kuvio 8. Vastaajien tyytyväisyys liikuntatoimen järjestämiin liikuntapalveluihin (ka) (Arvosteluasteikko: 1 erittäin tyytyväinen – 6 erittäin tyytymätön)

Mielipiteitä liikuntatoimen eri palveluihin lähemmin tarkasteltaessa joutsenolaiset olivat tyytyväisempiä lähes kaikkiin liikuntatoimen palveluihin lappeenrantalaisiin verrattuna. Selkeimmät erot tyytyväisyydessä oli havaittavissa liikuntatilojen tarjonnan, liikuntaseurojen taloudellisen tukemisen, erityisryhmien liikuntapalveluiden, uimakoulupalveluiden, kunto- ja terveystuokuntapalveluiden ja liikuntapaikkojen kunnossapidon osalta. Suurin yksittäinen ero ilmeni liikuntaseurojen taloudellisen tukemisen osalta. Joutsenolaiset antoivat arvosanaksi kyseisestä palvelusta $2,7 \pm 1,4$ (8) ja lappeenrantalaiset $3,7 \pm 1,2$ (66). Toinen hyvin selkeä ero oli tyytyväisyydessä liikuntatilojen tarjontaan. Joutsenolaiset (14) antoivat arvosanaksi $2,8 \pm 1,3$ ja lappeenrantalaiset (97) $3,6 \pm 1,1$.

Liikuntaseurojen jäsenet olivat yleisesti hieman tyytymättömpämpiä liikuntatoimen palveluihin kuin seuroihin kuulumattomat. Suurin ero ilmeni arvioitaessa liikuntapaikkojen suunnittelua ja rakentamista. Liikuntaseurojen jäsenten arvoksi muodostui $3,5 \pm 1,4$ (32) ja ei jäsenten $3,2 \pm 1,2$ (74). Lappeenrantalaiset liikuntaseurajäsenet olivat tyytymättömpämpiä liikuntaseurojen taloudellisen tukemiseen kuin muut tutkimukseen vastanneet. Heidän tästä palvelusta antamaksi arvosanaksi tuli $3,9 \pm 1,2$.

Ikäluokittain mielipiteitä tarkisteltaessa suurimmat erot syntyivät arvioitaessa tyytyväisyyttä kunto- ja terveystuokuntapalveluihin sekä liikuntapaikkojen valvontaan kohtaan. Molemmissa kysymyksissä vastaajien tyytymättömyys lisääntyi iän kasvaessa. Tosin kunto- ja terveystuokuntapalveluiden suhteen ikäryhmä 51-65-vuotta oli kaikkein tyytymättömin ryhmä, kuvio 9. Yli 66 -vuotiaiden ryhmä oli selkeästi tyytymättömin liikuntapaikkojen valvontaan. He antoivat liikuntatoimelle palvelusta arvosanaksi $3,9 \pm 1,6$. Iäkkäin ikäryhmä oli myös tyytymättömin liikuntatoimen erityisryhmien palveluihin. He antoivat arvosanaksi $4,2 \pm 1,3$. Tutkimuksen nuorin ikäryhmä (18-25v) oli tyytymätön erityisryhmien palveluihin, sillä heidän antamansa palautteen arvosanaksi tuli $4,0 \pm 1,5$. Tiedottamisen suhteen tyytymättömin ryhmä erottui selkeästi. Ikäryhmä 26-30v antoi liikuntatoimen tiedottamisesta arvosanan $4,0 \pm 0,9$. Vastaavasti nuorin ikäryhmä 18-25v oli tyytyväisin ikäryhmä arvioitaessa liikuntatoimen tiedottamista. He antoivat tiedottamisesta arvosanan $2,8 \pm 1,2$.

Kuvio 9. Mieliteiden vertailu ikäryhmittäin, kuinka liikuntatoimi on onnistunut kunto- ja terveystoimintapalveluissa (ka) (n=105).

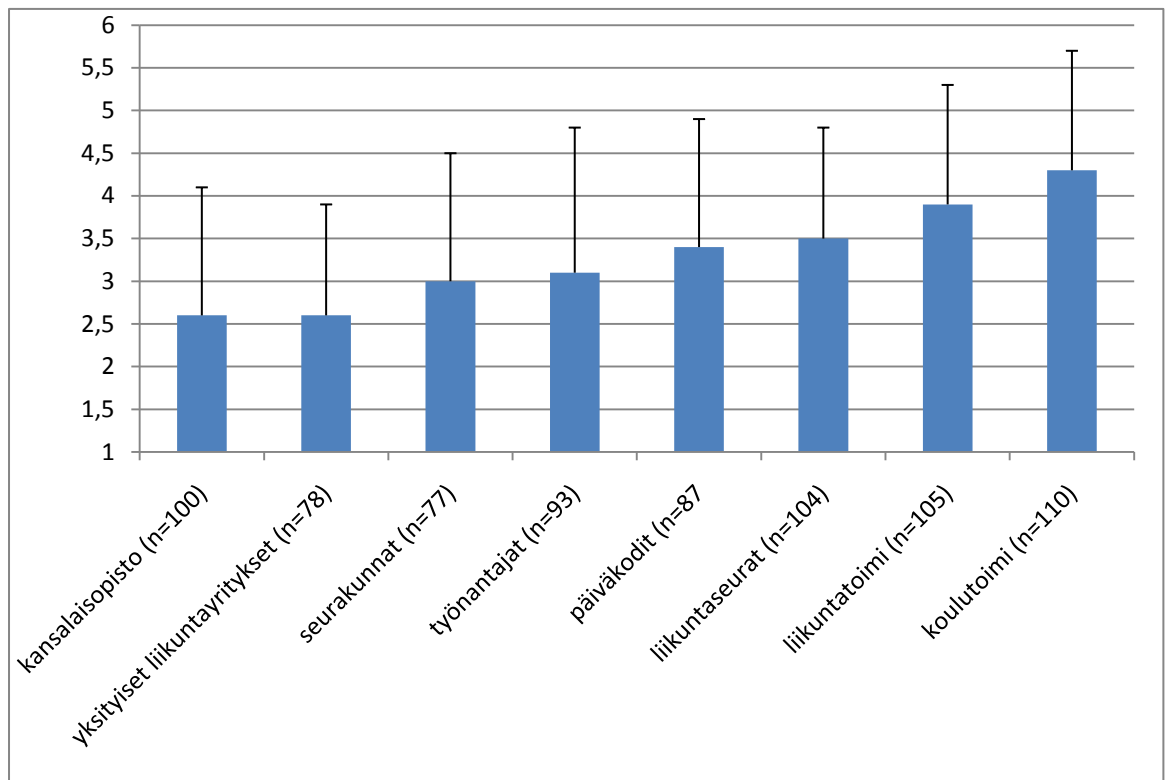
(Arvosteluasteikko: 1 = erittäin hyvin – 6 = erittäin huonosti)

Sukupuolten välisiä eroja tarkasteltaessa suurimmat erot ilmenivät tyytyväisyydessä liikuntapaikkojen valvonnan, liikuntapaikkojen kunnossapidon ja erityisryhmien liikuntapalveluiden onnistumisessa. Miehet (53) olivat tyytymättömämpiä kuin naiset (62) liikuntatoimen liikuntapaikkojen kunnossapitoon. Miehet antoivat palvelusta arvosanaksi $3,5 \pm 1,3$ ja naisten $3,0 \pm 1,1$. Sama tulos ilmeni myös kysyttäessä liikuntatoimen onnistumista liikuntapaikkojen valvonnassa. Miesten (48) vastausten arvosanaksi muodostui $3,7 \pm 1,5$ ja naisten (49) $3,2 \pm 1,1$. Naiset olivat taas tyytymättömämpiä liikuntatoimen erityisryhmien liikuntapalveluihin, johon he antoivat arvosanan $4,0 \pm 1,2$ ja vastaavasti miehet $3,7 \pm 1,3$.

Selvitettäessä vastaajien toiveita kenen tai keiden tulisi järjestää lisää liikuntapalveluita lapsille ja nuorille, työikäisille, eläkeläisille sekä erityisryhmille, nousi liikuntatoimen rooli kaikissa ryhmissä vahvasti esiin. Yleisesti ottaen voidaan todeta, että liikuntapalveluita toivottiin lisää kaikissa ryhmissä. Toivotut palveluiden tuottajatahot vaihtelivat kohderyhmittäin. Yksityisiltä liikuntayrittäjiltä vastaajat eivät odottaneet lisäpalveluita pois lukien erityisryhmille ja eläkeläisille suunnattuja liikuntapalveluita. Kuitenkaan yksityisten liikuntayrittäjien rooli ei noussut myöskään kolmen toivotuimman joukkoon erityisryhmille - ja eläkeläisille suunnattujen palvelujen tuottajana.

Lapsille ja nuorille suunnattua liikuntatoimintaa odotettiin lisättävän eniten koulutoimen taholta, jolle vastaajien antamaksi odotusarvoksi tuli $4,3 \pm 1,4$. Toiseksi eniten odotukset suuntau-

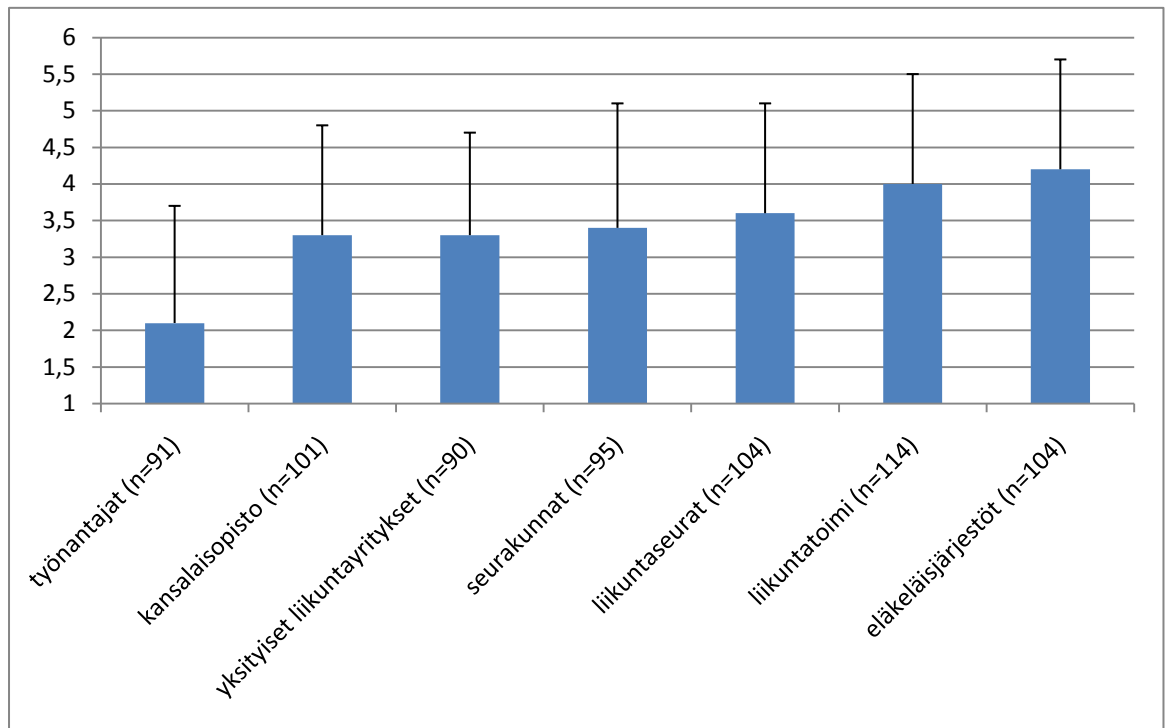
tuivat liikuntatoimelle, jolle vastaajat antoivat arvon $3,9 \pm 1,4$. Liikuntaseurojen odotusarvoksi muodostui $3,5 \pm 1,3$ ja päiväkodille $3,4 \pm 1,5$. (Kuvio 10)

Kuvio 10. Eri tahojen tarve lisätä liikuntapalveluita lapsille ja nuorille (ka)
(Arvosteluasteikko: 1 ei tarvitse lisätä lainkaan – 6 tarvitsee lisätä erittäin paljon)

Työikäisille suunnattua liikuntatoimintaa toivottiin kaikilta tahoilta lisää paitsi kansalaisopistolta, yksityiseltä sektorilta, seurakunnalta ja koulutoimelta. Vähiten odotettiin palveluja lisää yksityiseltä sektorilta, jolle vastaajat antoivat odotusarvoksi joukon alhaisimman $2,8 \pm 1,4$. Eniten liikuntapalveluita odotettiin lisää työnantajilta. Heille vastaajat antoivat odotusarvoksi $4,3 \pm 1,5$. Ammatillisilta oppilaitoksilta vastaajat toivoivat lisää liikuntapalveluita, sillä odotusarvoksi muodostui $3,8 \pm 1,6$. Liikuntatoimelta ja liikuntaseuroilta toivottiin myös liikuntapalveluja työikäisille lisää. Liikuntatoimen saadessa vastaajien odotusarvoksi $3,7 \pm 1,4$ ja liikuntaseurojen $3,6 \pm 1,3$.

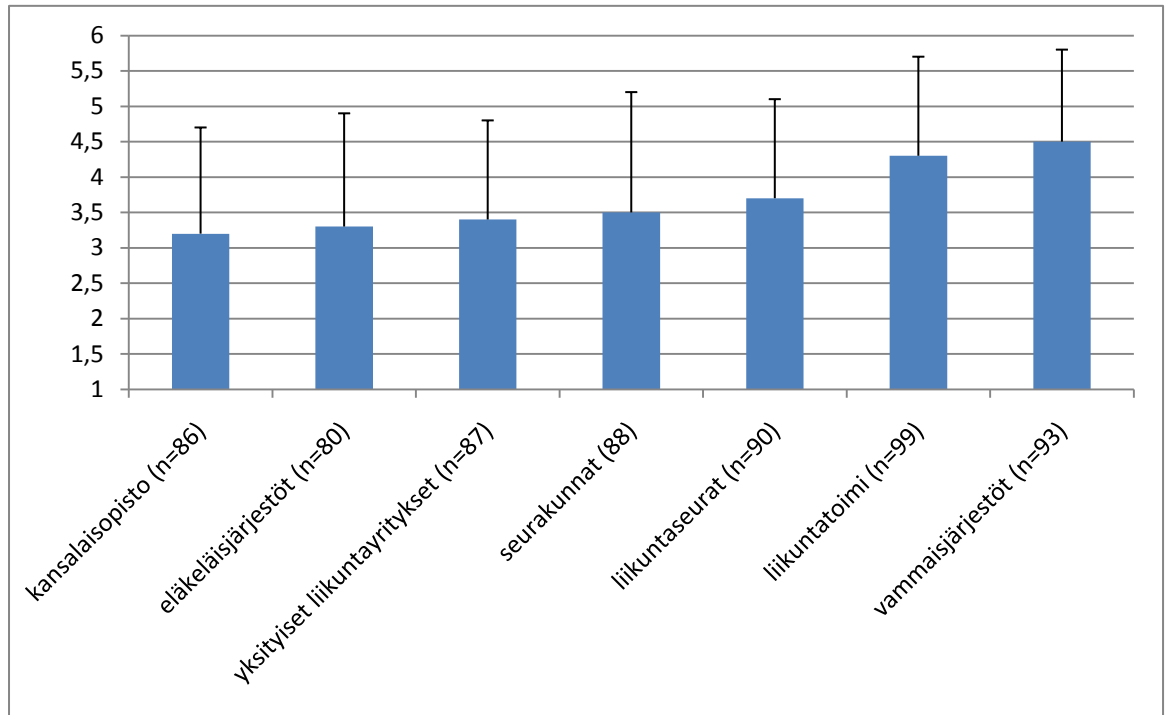
Eläkeläisille toivottiin lisää liikuntapalveluita kaikilta muilta tahoilta paitsi työnantajilta. Eniten toiveita esitettiin eläkeläisjärjestöjen suuntaan. Heille vastaajat antoivat arvosanojen odotusarvoksi $4,2 \pm 1,5$. Liikuntatoimen vastaavaksi odotusarvoksi tuli $4,0 \pm 1,5$. (Kuvio 11)

Kuvio 11. Eri tahojen tarve lisätä liikuntapalveluita eläkeläisille (ka)

(Arvosteluasteikko: 1 ei tarvitse lisätä lainkaan - numero 6 tarvitsee lisätä erittäin paljon)

Vastaajat odottivat vammaisjärjestöiltä eniten erityisryhmien liikuntapalveluita lisää antaen odotusarvoksi $4,5 \pm 1,3$. Kyseinen luku oli kaikkein suurin odotusarvo kaikki liikuntapalveluiden tuottamistahot ja kohderyhmät huomioiden. Vastaajat odottivat erityisryhmien liikunnallisia lisäpalveluita lähes kaikilta tahoilta. Liikuntatoimelle odotukset nousivat toiseksi suurimmaksi. Liikuntatoimen odotusarvoksi vastaajat antoivat $4,3 \pm 1,4$. Liikuntaseurojen vastaavaksi arvoksi muodostui $3,7 \pm 1,4$. (Kuvio 12)

Kuvio 12. Eri tahojen tarve lisätä liikuntapalveluita erityisryhmille (ka)

(Arvosteluasteikko: numero 1 ei tarvitse lisätä lainkaan - numero 6 tarvitsee lisätä erittäin paljon)

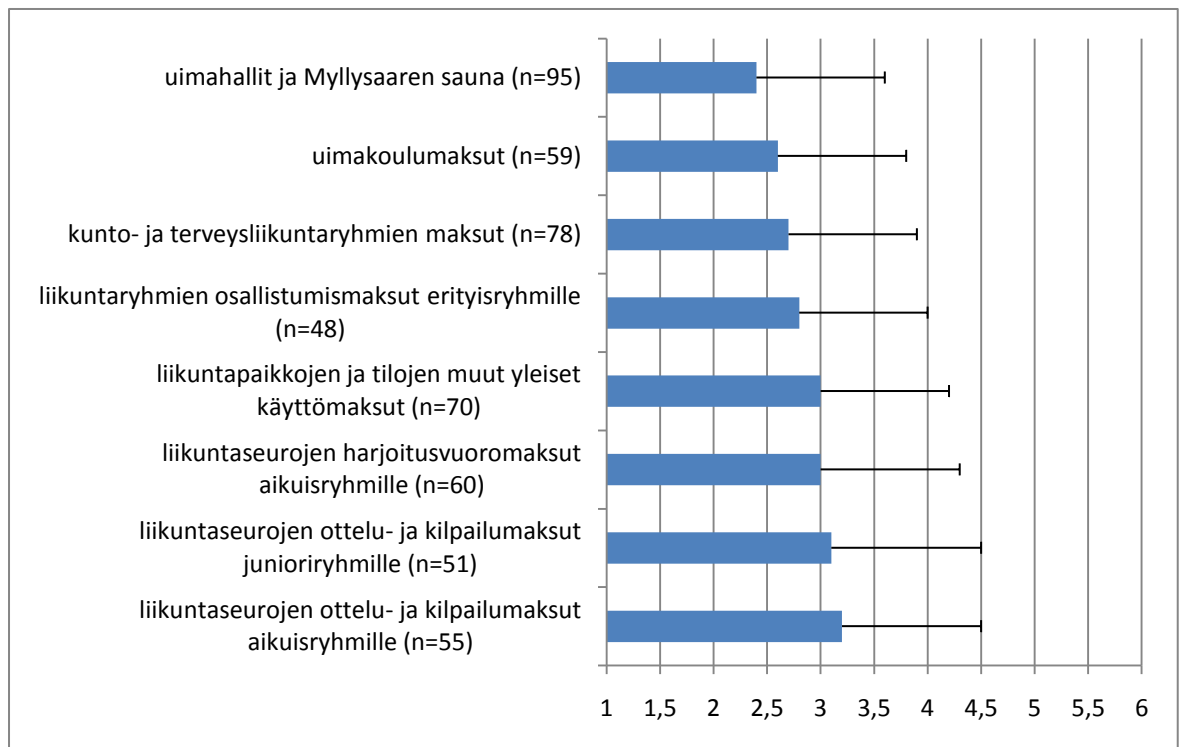
8.4 Aikuisväestön tyytyväisyys liikuntatoimen palvelumaksuihin

Vastaajat olivat tyytyväisiä kaikkiin liikuntatoimen palvelumaksuihin, kuvio 13. Vastaajat olivat tyytyväisimpiä uimahallien ja Myllysaaren rantasaunan maksuihin, joihin vastaajien mielipiteiden arvosanaksi muodostui $2,4 \pm 1,2$. Myös uimakoulumaksut sekä kunto- ja terveystyöryhmien osallistumismaksut että erityisryhmien osallistumismaksut saivat vastaajien mielipiteiden arvosanaksi alle 3.

Liikuntaseurojen aikuisryhmien ottelu- ja kilpailumaksut saivat vastaajilta arvoksi $3,2 \pm 1,3$. Vastaava maksu junioriryhmille sai arvosanan $3,1 \pm 1,4$. Liikuntatoimen perimät harjoitusvuoromaksut seurojen aikuisryhmiltä saivat mielipiteiden arvoksi $3,0 \pm 1,3$. Vastaajien voidaan todeta olleen tyytyväisiä liikuntatoimen liikuntaseuroilta perimiin liikuntatilamaksuihin, sillä vastaajista 66% antoi arvosanaksi numeron yksi, kaksi tai kolme arvioidessaan liikuntaseuroilta perittävien junioreiden ottelu- ja kilpailumaksujen sekä aikuisryhmien harjoitusvuoroista perittävien maksujen vastaavuutta saatuun palveluun. Liikuntaseurojen aikuisryhmiltä perittävien ottelu- ja kilpailumaksujen vastaavuus perittyyn maksuun nähden sai lähes samanlaisen arvion vastaajilta, sillä vastaajista 64 % antoi numeron yksi, kaksi tai kolme. Eniten tyytymättömyyttä

herätti liikuntaseurojen junioreilta perittävät ottelu- ja kilpailumaksut, johon vastaajista 18% antoi arvosanaksi numeron viisi tai kuusi.

Vastaajien voidaan todeta olleen tyytyväisiä nykyisiin kunto- ja terveysliikunnan-, erityisryhmien liikunnan - sekä liikuntatilojen- ja -paikkojen yleisiin maksuihin.

Kuvio 13. Liikuntapalvelumaksujen vastaavuus niistä perittäviin maksuihin (ka)
(Arvosteluasteikko: numero 1 erittäin hyvin - numero 6 erittäin huonosti)

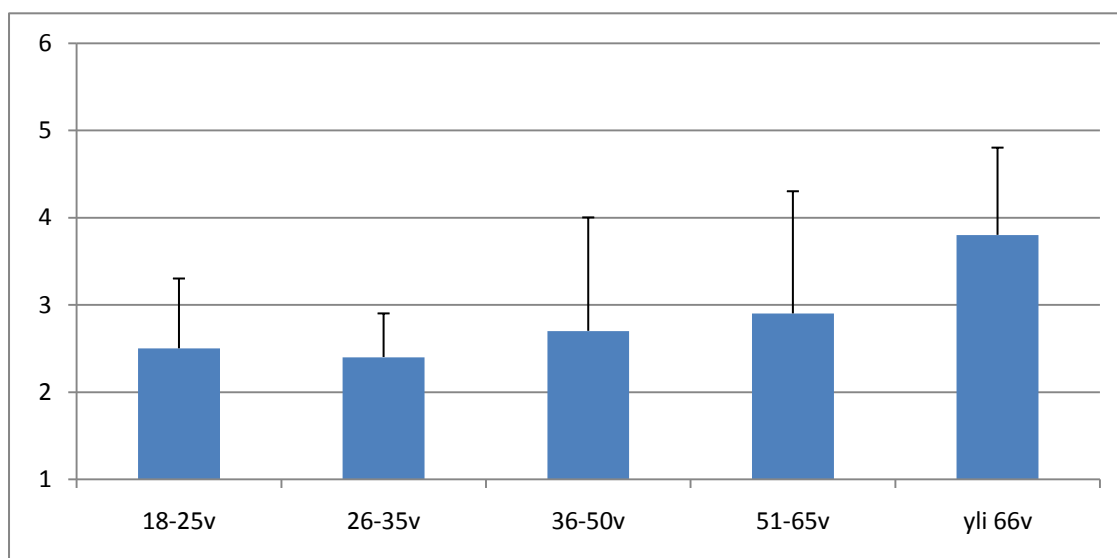
Peräti 82% vastaajista ilmoitti olevansa tyytyväinen uimahallien ja Myllysaaren saunan maksuihin. Vastaajista 24% (23) ilmoitti olevansa erittäin tyytyväinen kyseisiin maksuihin antamalla vastaukseksensa numero yhden. Vain 6% vastaajista (6) antoi arvosanaksi numeron viisi tai kuusi, jotka osoittivat vastaajien olevan tyytymättömiä nykyisiin maksuihin suhteessa saatuun palveluun nähden. Tarkasteltaessa iän yhteyttä mielipiteeseen uimahallien ja Myllysaaren saunan maksuja kohtaan, tutkimuksen vanhin ikäryhmä (yli 66v) osoittautui tyytymättömimmäksi ryhmäksi. Ikäryhmän vastausten arvosanaksi muodostui kuitenkin niinkin hyvä kuin $2,7 \pm 1,2$ (n=15). Vastaavasti parhaimmat arvosanat uimahallien ja Myllysaaren saunan maksuja kohtaan antoivat ikäryhmän 26-35-vuotiaat. Heidän vastausten arvosanaksi muodostui $2,1 \pm 0,7$ (10).

Vastaajista 76 % (45) ilmoitti olevansa tyytyväinen olemassaoleviin uimakoulumaksuihin antamalla arvosanaksi numeron yksi, kaksi tai kolme. Vastaajista vain 7% (4) ilmoitti olevansa selkeästi tyytymätön uimakoulumaksuihin antaen arvosanaksi numeron viisi tai kuusi. Sukupuolella ei ollut merkitystä mielipiteisiin uimakoulumaksuja kohtaan. Ikävertailussa selkeästi tyytyväisimmäksi ryhmäksi osoittautui ikäryhmä 36-50-vuotiaat. Heidän (19) antamien vastausten arvosanaksi muodostui $2,3 \pm 1,3$.

Liikuntaseuran jäsenet eivät poikenneet merkittävästi muusta vastaajajoukosta heidän arvioissa liikuntapalvelumaksuja. Suurimmat erot perusjoukkoon tulivat esiin arvioitaessa liikunta-toimen liikuntaseuroilta perimiä erilaisia maksuja. Liikuntaseurojen jäsenten (16) antamat arvostat poikkesivat enimmillään 0,3 verran tyytymättömämpään suuntaan kuin muun vastaajajoukon.

Naisten ja miesten mielipiteiden välisiä eroja tutkittaessa suurin eroavuus ilmeni arvioitaessa junioreiden ottelu- ja kilpailumaksuja. Kyseisessä kysymyksessä miesten (26) antamien vastausten arvosanaksi muodostui $3,3 \pm 1,5$ ja naisten (24) $3,0 \pm 1,5$.

Ikäryhmittäin tarkasteltaessa suurimmat mielipiteiden erot ilmenivät tutkittaessa kunto- ja terveyslääkintäpalvelumaksuja. Tyytymättömyys palvelumaksuihin oli suurinta vanhimmissa ikäryhmissä. Selkeästi tyytymättömimmän ryhmän muodosti yli 66-vuotiaiden ryhmä (8). Heidän ikäryhmänsä mielipiteiden arvosanaksi tuli $3,8 \pm 1,0$, kuvio 14.

Kuvio 14. Mielipiteiden vertailu ikäryhmittäin, vastaavatko kunto- ja terveyslääkintäpalvelumaksut saatua palvelua (ka) (n=68)

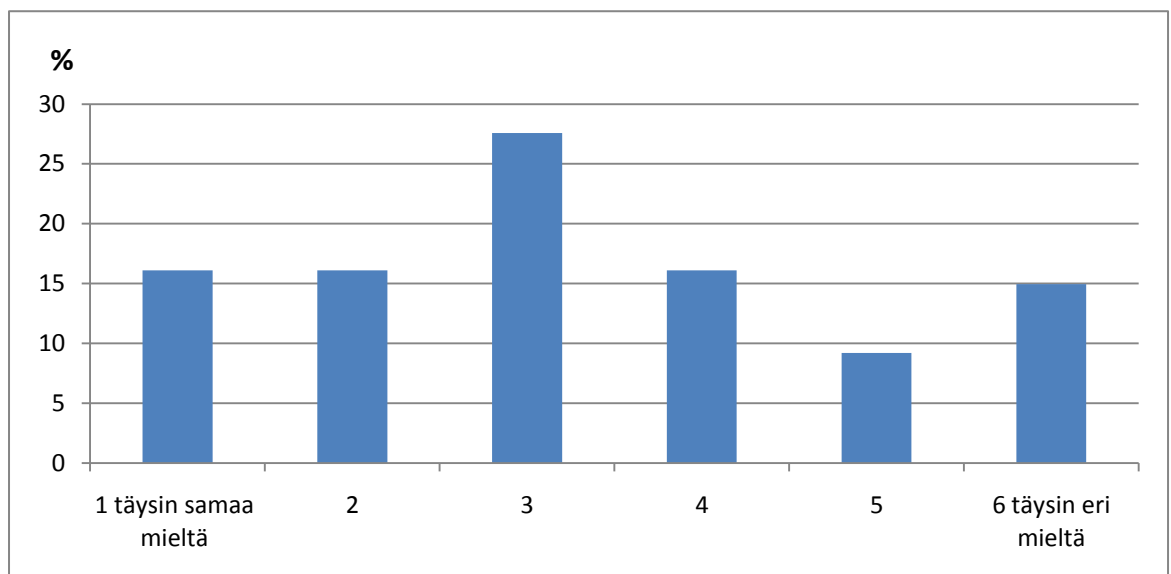
(Arvosteluasteikko: numero 1 erittäin hyvin – numero 6 erittäin huonosti)

Vastaavasti nuorimmat ikäryhmät 18-25-vuotiaat (3) ja 26-35-vuotiaat (2) olivat tyytymättömimpiä liikuntatoimen erityisryhmien liikuntapalvelumaksuihin. Ikäryhmän 18-25v antamien vastausten arvosanaksi muodostui $3,3 \pm 0,6$ ja 26-35-vuotiaiden $4,0 \pm 2,8$.

8.5 Aikuisväestön mielipide liikuntatilojen ja -alueiden riittävydestä

Vastaajat olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä nykyisiin liikuntatilojen ja -alueiden riittävyteen. Ulkoliikuntatilojen olosuhteisiin oltiin selkeästi tyytyväisempiä kuin sisäliikuntatilojen mahdollisuuksiin. Tyytyväisimpiä vastaajat olivat ulkoliikuntapaikkojen olosuhteisiin kunto- ja terveystoiminnan harrastamisen näkökulmasta, siitä osoituksena oli vastaajien (120) mielipiteiden keskiarvo $2,5 \pm 1,2$. Kilpaurheilun olosuhteet ulkotiloissa saivat vastaajilta (95) arvosanaksi $2,8 \pm 1,4$.

Sisäliikuntatiloihin vastaajat eivät olleet yhtä tyytyväisiä kuin ulkoliikuntatiloihin. Vastaajat (87) olivat tyytymättömimpiä kilpaurheilun olosuhteisiin sisätiloissa, sillä mielipiteiden keskiarvoksi muodostui $3,3 \pm 1,6$, kuvio 15. Kunto- ja terveystoiminnan sisätilaolosuhteita kohtaan vastaajien (118) keskiarvoksi tuli $3,0 \pm 1,2$.

Kuvio 15. Mielipiteiden jakauma väittämään: ” kilpaurheilun lajiolosuhteet ovat riittävät sisäliikuntalajeissa” (n=87)

(Arvosteluasteikko: numero 1 täysin samaa mieltä - numero 6 täysin eri mieltä)

Joutsenolaiset ja liikuntaseuran jäsenet polarisoituivat arvioitaessa liikuntaolosuhteiden riittävyyttä. Joutsenolaiset olivat selkeästi tyytyväisempiä kuin lappeenrantalaiset niin sisä- kuin ulkoliikuntatilojen riittävyteen. Joutsenolaiset erottuivat tyytyväisyydessä varsinkin arvioi-

taessa kilpaurheilun harrastamisen mahdollisuuksia sisätiloissa, antaen siitä arvosanan $2,1 \pm 1,2$. Liikuntaseuran jäsenet olivat tyytymättömiä varsinkin sisätilojen edellytyksiä arvioitaessa. Liikuntaseurojen jäsenten (27) antamien arvosanojen keskiarvoksi tuli $3,6 \pm 1,4$. (Taulukko 4)

Taulukko 4. Joutsenolaisten ja lappeenrantaisten liikuntaseuraan kuuluvien ja kuulumattomien mielipiteiden vertailu liikunnan harrastamisen olosuhteista ulko- ja sisäliikuntatiloissa (ka) (Arvosteluasteikko: numero 1 täysin samaa mieltä – numero 6 täysin eri mieltä)

* $p < 0,05$

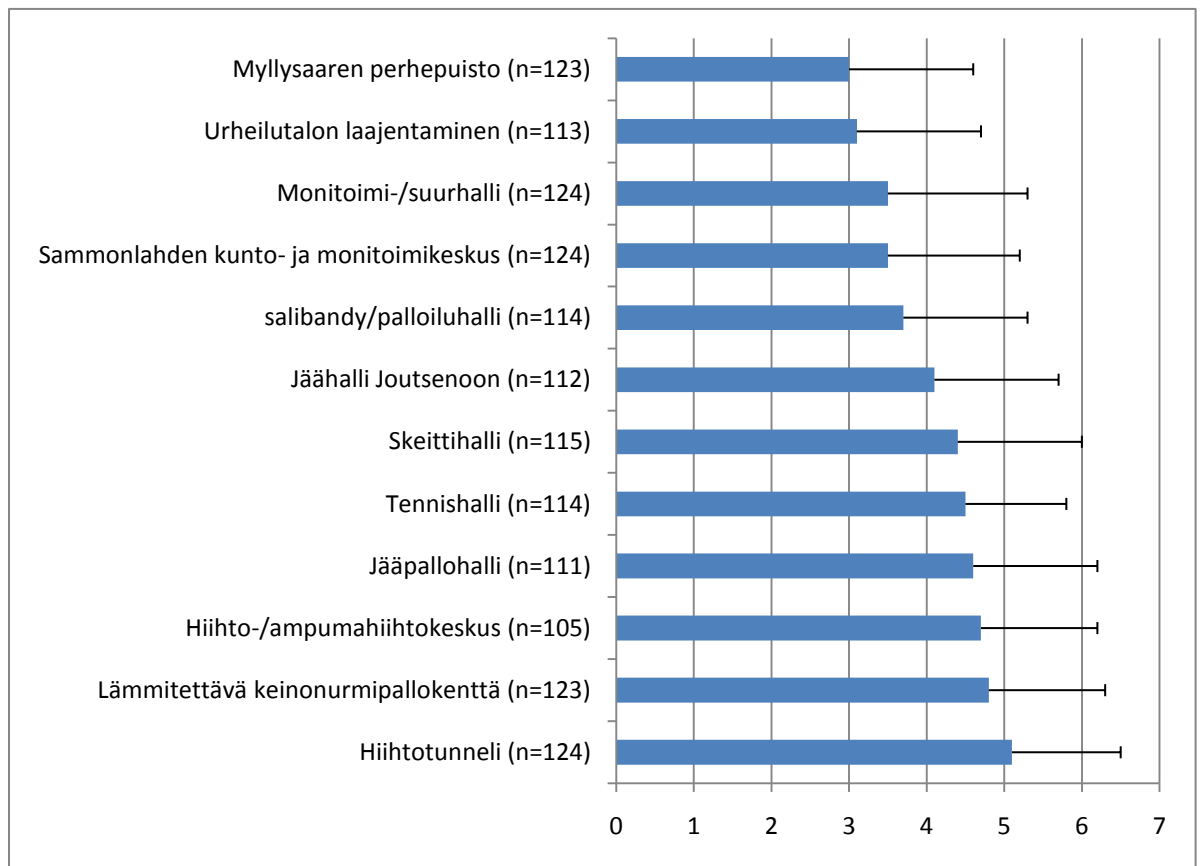
	joutsenolainen	lappeenrantalainen	liikuntaseuran jäsen	ei liikuntaseuran jäsen
kilpaurheilun olosuhteet sisälajeissa ovat riittävät (n=87)	$2,1 \pm 1,2^*$	$3,4 \pm 1,6^*$	$3,6 \pm 1,4$	$3,2 \pm 1,7$
kilpaurheilun olosuhteet ulkotiloissa ovat riittävät (n=95)	$2,2 \pm 1,3$	$2,9 \pm 1,4$	$3,1 \pm 1,3$	$2,7 \pm 1,4$
kunto- ja terveysliikunnan olosuhteet sisätiloissa ovat riittävät (n=118)	$2,6 \pm 1,4$	$3,0 \pm 1,4$	$3,4 \pm 1,6$	$2,8 \pm 1,2$
kunto- ja terveysliikunnan olosuhteet ulkotiloissa ovat riittävät (n=120)	$2,1 \pm 1,0$	$2,5 \pm 1,2$	$2,6 \pm 1,1$	$2,4 \pm 1,2$

8.6 Uusien liikuntapaikkojen ja -alueiden tarpeellisuus

Vastaajista 41 %:n (58) mielestä tulevaisuudessa liikuntarakentamiseen käytettävä raha tulisi kohdentaa ensisijaisesti perusliikuntapaikkojen rakentamiseen eri puolille kaupunkia kunto- ja terveysliikunnan näkökulmasta. Vastaajista 33% (46) kannatti toiseksi eniten koulujen pihalueiden ja lähiliikuntapaikkojen rakentamista ja kehittämistä. 21% (30) vastaajista oli sitä mieltä, että raha tulisi kohdentaa ensisijaisesti olemassa olevien liikuntapaikkojen peruskorjauksiin. Vain 4% (6) oli sitä mieltä, että raha olisi suunnattava erikois- ja lajiliikuntapaikkojen rakentamiseen kilpa- ja huippu-urheilun tarpeiden mukaisesti.

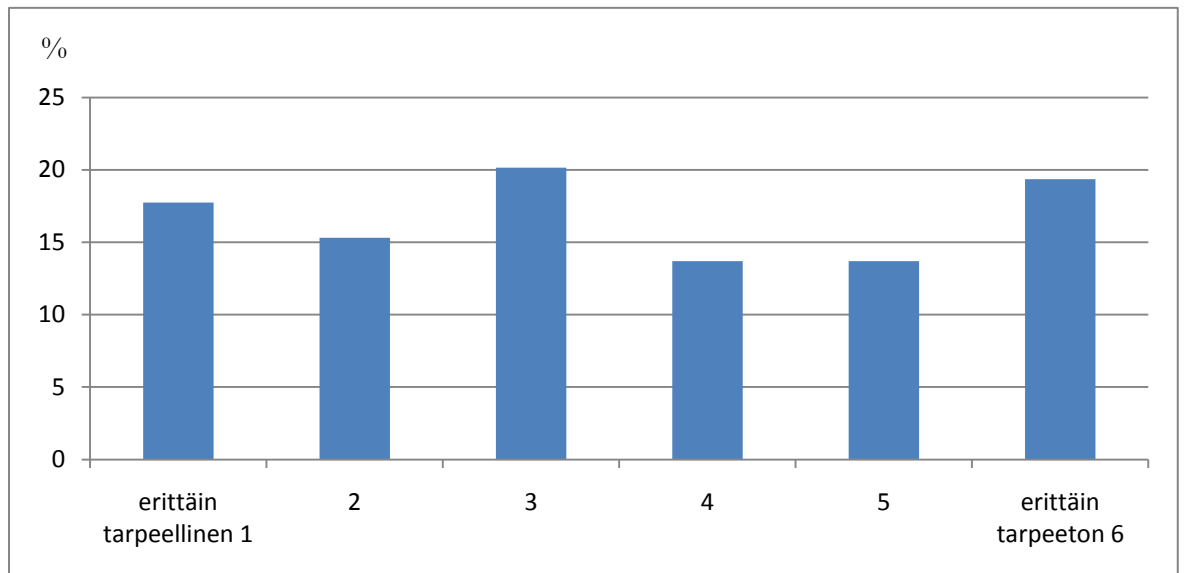
Nykyisistä esillä olevista liikuntarakentamishankkeista vastaajat arvioivat tärkeimmiksi Myllysaaren perhepuistohankkeen ja Lappeenrannan urheilutalon laajennussuunnitelman. Myllysaaren perhepuisto sai vastaajilta arvosanaksi $3,0 \pm 1,6$ ja urheilutalon laajentaminen $3,1 \pm 1,6$.

Suurimman vastustuksen saivat hiihtotunneli $5,1 \pm 1,4$, lämmitettävä keinonurmikenttä $4,8 \pm 1,5$ sekä hiihto- ja ampumahiihtokeskus $4,7 \pm 1,5$. (Kuvio 16)

Kuvio 16. Mielipiteet esillä olevien liikuntahankkeiden rakentamistarpeiden tärkeydestä (ka) (Arvosteluasteikko: numero 1 erittäin tärkeä – numero 6 erittäin tarpeeton)

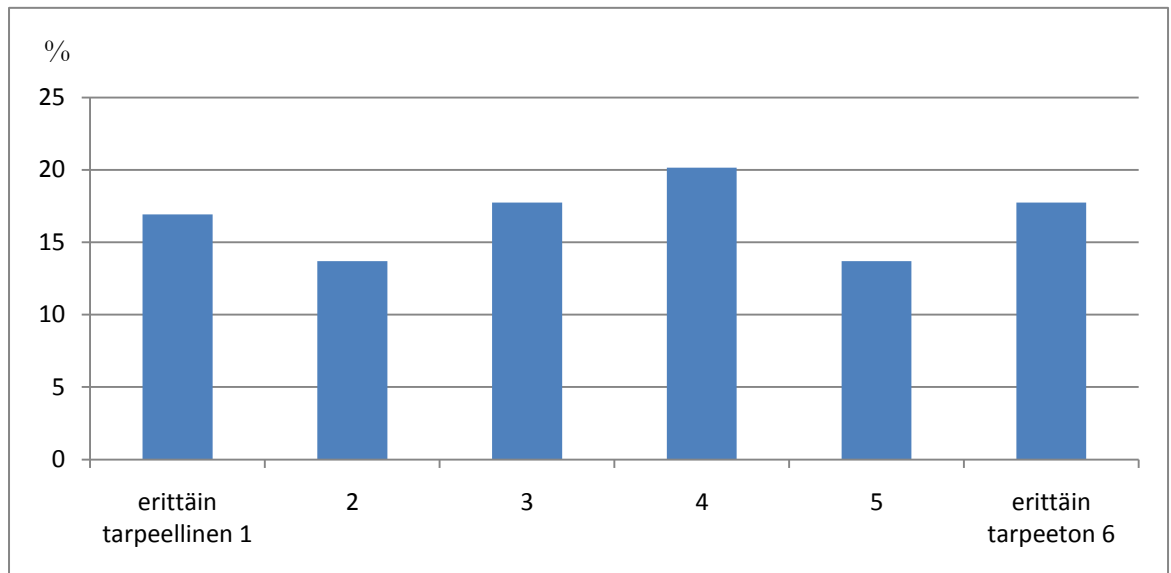
Positiivisiksi hankkeiksi nousseiden Myllysaaren perhepuistohankkeen ja urheilutalon laajentamisen lisäksi kolmanneksi tärkeimpänä kohteena pidettiin monitoimi- ja suurhallin rakentamista. Myllysaaren perhepuistohanketta kannatti 71% (36) vastaajista. He antoivat hankkeen tärkeydestä arvosanan yksi, kaksi tai kolme. Vastaava luku urheilutalon laajentamisen osalta oli 67% (38). Monitoimi- ja suurhallihanke jakoi selvästi mielipiteitä molempiin suuntiin. Hanketta piti vastaajista 53% (58) kannatettavana, antaen hankkeen tarpeellisuudesta arvosanan yksi, kaksi tai kolme. 19 % vastaajista piti hanketta erittäin tarpeettomana antamalla arvosanaksi numeron kuusi, kuvio 17.

Kuvio 17. Mielenpitojen jakauma monitoimihallin/suurhallin rakentamistarpeen tärkeydestä (n=124) (Arvosteluasteikko: 1=erittäin tärkeä – erittäin tarpeeton)

Vastaajista 51 % (58) piti uuden salibandy- ja palloiluhallin rakentamistarvetta tarpeettomana, antaen hankkeen tärkeydestä arvosanan neljä, viisi tai kuusi. Vastaavasti 49% (56) piti hanketta tarpeellisena, antamalla hankkeen tarpeellisuudesta arvosanan yksi, kaksi tai kolme. Salibandy- ja palloiluhallin hanketta piti erittäin tarpeettomana 21% (24) vastaajista, antamalla hankkeen tarpeellisuudesta arvosanan kuusi.

Julkisuudessa paljon viime vuosina näkyvyyttä saanut Sammonlahden kuntoilu- ja monitoimikeskushanke jakoi vastaajat salibandyhallin tavoin kahtia. Kuitenkin enemmistö 52 % (64) piti hanketta tarpeettomana ja 48 % (60) tarpeellisena. Arvosteluasteikon ääripäät jakautuivat myös lähes tasan. Erittäin tarpeelliseksi hankkeen mainitsi 17 % (21), antaen arvosanan yksi. Erittäin tarpeettomaksi hankkeen arvioi 18 % (22) vastaajista antaen arvosanan kuusi. (Kuvio 18)

Kuvio 18. Mieliteiden jakauma Sammonlahden kuntoilu- ja montoimikeskushankkeen rakentamistarpeen tärkeydestä. (n=124)

(Arvosteluasteikko: numero 1 erittäin tarpeellinen – numero 6 erittäin tarpeeton)

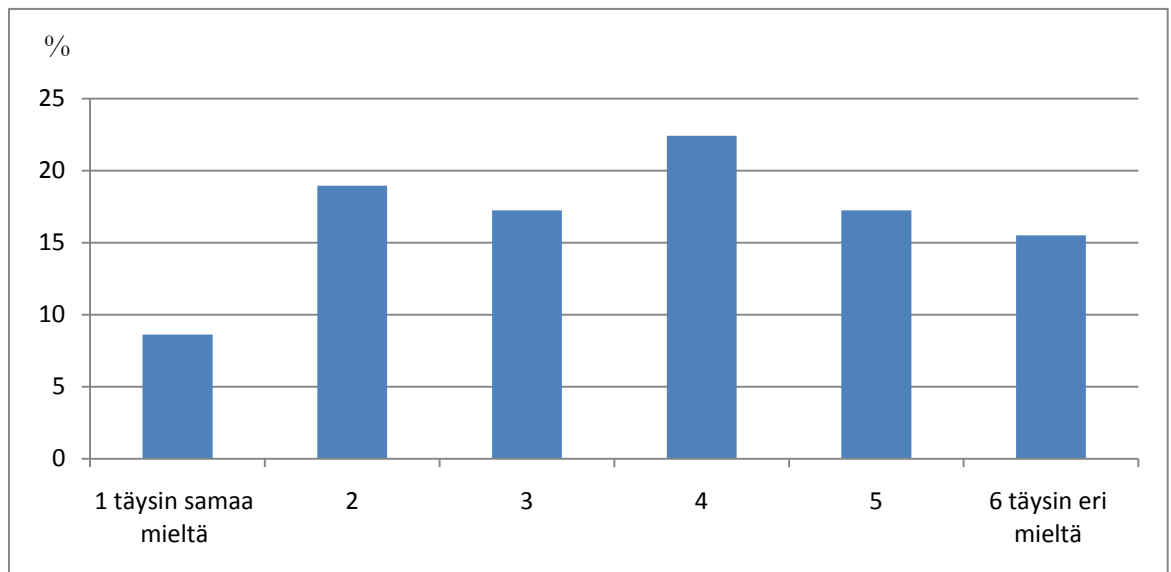
Kaikki muut esillä olevat hankkeet saivat selvän vastustuksen. Suurimman vastustuksen sai hiihtotunnelin rakentaminen. Peräti 63% vastaajista ilmoitti hankkeen erittäin tarpeettomaksi, antamalla arvosanan kuusi kysyttäessä hiihtotunnelin rakentamisen tarpeellisuutta.

Kukin vastaaja sai valita kolme eniten uusia liikunnansuorituspaikkoja tarvitsevaa lajia. Vastaajien (133) mielestä yksittäisistä liikuntalajeista kolme eniten uutta suorituspaikkaa tarvitsevaa lajia olivat kuntoliikunta (42 %), lähiliikuntapaikat (35 %) ja uinti (26 %). Muut yli 10 %:n kannatusta saaneet lajit olivat jääkiekko 16 % (21), salibandy 15 % (20), yleisurheilu 15 % (20), tanssiliikunta 13 % (17), hiihto 11 % (14) ja pyöräily 10 % (13), liite 8.

Enemmistö vastaajista 55% (116) oli sitä mieltä, että kaupungin tulisi enemmän itse rakentaa ja ylläpitää liikuntapaikkoja kuin tukea yksityisten liikuntayritysten liikuntarakentamishankkeita ja niiden ylläpitoa. Mielenpide ilmeni vastaajien antaessa väitteelle arvosanan neljä, viisi tai kuusi, kuvio 19. Kolmannes (33 %) vastaajista oli selkeästi vastaan ajatusta, että kaupunki tukisi nykyistä enemmän yksityisten liikuntayritysten liikuntarakentamishankkeita ja niiden ylläpitoa, antamalla arvosanan viisi tai kuusi.

Sukupuolella, asuinpaikalla tai liikuntaseurajäsenyydellä ei ollut vertailun mukaan poikkeavaa mielipidettä kyseiseen kysymykseen. Liikuntaseurajäsenyys (32) poikkesi näistä eniten, mutta sekin vain 0,1 verran tyytymättömämpään suuntaan pää-joukkoon nähden. Vastaavasti naisten

(63) mielipide poikkesi pääjoukosta 0,1 pisteen verran positiivisempaan suuntaan. Ikäryhmittäin vertailtaessa nuorin ikäryhmä (18-25v) suhtautui asiaan selkeästi positiivisimmin. Heidän ryhmänsä antoi arvosanaksi $3,3 \pm 1,5$, kun muun pääjoukon vastaava arvosana oli $3,7 \pm 1,6$.

Kuvio 19. Mielipiteiden jakauma väitteeseen: ”kaupungin pitäisi tukea enemmän yksityisten liikuntayritysten liikuntarakentamishankkeita ja liikuntapaikkojen ylläpitoa sekä liikuntapalveluiden tuottamista sen sijaan että rakentaa itse liikuntapaikkoja ja tuottaa palveluja omilla varoillaan” (n=116)

(Arvosteluasteikko: numero 1 täysin samaa mieltä – numero 6 täysin eri mieltä)

9 Pohdinta

Tämän tutkimuksen päälöydöksenä voidaan pitää sitä, että lappeenrantalaisen aikuisväestön liikunnan harrastaminen on lisääntynyt selkeästi 1990-luvulta. Lappeenrannassa 1995 aloitettu KKI -hanke ”Lappeenranta Paras Liikkua” näyttääkin onnistuneelta hankkeelta. Tutkimuksen mukaan lappeenrantalaiset miehet ovat aktiivisempia liikunnan harrastajia kuin suomalaiset miehet keskimäärin. Tutkimus osoitti, että lappeenrantalaiset ovat myös aktiivisempia liikunta-seurojen vapaaehtoismijoita kuin suomalaiset yleensä. Lappeenrantalaiset osoittautuivat olevan tyytyväisiä kaupungin nykyisiin liikuntapalvelumaksuihin sekä liikuntatiloihin. Liikuntapalveluita toivottiin lisää lapsille ja nuorille, työikäisille, senioreille sekä erityisryhmille. Vastaajat eivät pitäneet kovinkaan tarpeellisina tällä hetkellä julkisuudessa esillä olleita liikunnan rakentamishankkeita, lukuun ottamatta Myllysaaren perhepuistohanketta ja Lappeenrannan urheilutalon laajennussuunnitelmaa, jotka saivat heiltä kannatusta. Vastaajien mielestä liikuntarakentamiseen käytettävä raha olisi ensisijaisesti käytettävä perus- ja lähiliikuntapaikkojen rakentamiseen koko kaupungin alueella.

9.1 Aikuisväestön liikunnan harrastamisen aktiivisuus

Kansalliseen liikuntatutkimuksen tuloksiin verrattuna, lappeenrantalaiset 18-85-vuotiaat harrastavat liikuntaa (69 %) hieman vähemmän kuin suomalaiset 19-65-vuotiaat (72 %) keskimäärin. Sama pätee tutkittaessa lappeenrantalaisten 18-65-vuotiaiden liikunnan harrastamisen useutta, sillä myös heistä 69 % ilmoitti harrastavansa liikuntaa kolmesti viikossa tai useammin. Kuitenkin 35-65-vuotiaista lappeenrantalaisista 73 % ilmoitti harrastavansa liikuntaa hieman useammin kuin suomalaiset keskimäärin. Myös lappeenrantalaiset miehet osoittautuivat aktiivisemmiksi liikuntaharrastajiksi kuin suomalaiset miehet yleensä.

Suomen Ladun Suomi liikkeelle -kyselytutkimukseen (2005) verrattaessa voidaan lappeenrantalaisten todeta liikkuvan vähemmän kuin aikuisväestö keskimäärin Suomessa. Sen mukaan 80 % suomalaisista liikkuu 30 minuuttia kolmesti tai useammin viikon aikana. Tutkimuksen mukaan neljä kertaa tai useammin viikossa yli 30 minuuttia kerralla liikuntaa harrastavia on väestöstä 65 % (Suomi liikkeelle -tutkimus 2005, 2), kun lappeenrantalaisista vain 40 % liikkuu yhtä paljon. Tosin nämä kaksi tutkimusta eivät ole täysin vertailukelpoisia, koska Suomen Ladun tutkimuksessa kysyttiin liikunnan harrastamisen useutta kuluneen seitsemän päivän aikana. Tässä tutkimuksessa pyydettiin taas arvioimaan liikunnan harrastamisen kertoja, keskimäärin viikon aikana, kuluneen vuoden aikana.

Tämän tutkimuksen mukaan lappeenrantalaiset naiset harrastavat liikuntaa vähemmän kuin suomalaiset naiset keskimäärin. Lappeenrantalaisista naisista 67 % ilmoitti harrastavan liikuntaa kolme kertaa viikossa tai useammin. Vastaava luku suomalaisten naisten keskuudessa kansallisen liikuntatutkimuksen (aikuiset 2005, 7) mukaan oli 76 %. Lappeenrantalaisten naisten vähäisempi liikunnan harrastaminen ilmeni myös paljon liikkuvien naisten keskuudessa. Kansallisen aikuisväestön liikuntatutkimuksen (2005, 7) mukaan suomalaisista naisista 42 % liikkuu vähintään viisi kertaa viikossa. Vastaava luku lappeenrantalaisilla naisilla oli 35 %. Toisaalta lappeenrantalaisista naisista vain 1 % ilmoitti, että ei harrasta liikuntaa lainkaan. Vastaava luku suomalaisten naisten keskuudessa on 2 % (Kansallinen liikuntatutkimus 2005, aikuiset, 7).

Tämän tutkimuksen mukaan lappeenrantalaiset miehet harrastavat liikuntaa enemmän kuin suomalaiset miehet, sillä lappeenrantalaisista miehistä 72 % ilmoitti liikkuvansa kolme kertaa viikossa tai useammin. Vastaava luku suomalaisilla miehillä kansallisen liikuntatutkimuksen (aikuiset 2005, 7) mukaan on 67 %. Suomalaisista miehistä 30 % liikkuu vähintään viisi kertaa viikossa (Kansallinen liikuntatutkimus 2005, aikuiset, 7). Vastaava luku lappeenrantalaisilla miehillä oli 23 %. Toisaalta lappeenrantalaisista kyselyyn vastanneista miehistä kukaan ei ilmoittanut, että ei harrasta liikuntaa lainkaan. Kansallisen liikuntatutkimuksen (aikuiset 2005, 7) mukaan suomalaisista miehistä 4 % ei harrasta liikuntaa lainkaan. Lappeenrantalaiset miehet olivat lappeenrantalaisia naisia aktiivisempia liikunnan harrastajia, mikä poikkeaa valtakunnallisesta tuloksesta.

Lappeenrantalaisten miesten aktiivisempaa liikunnan harrastamista naisiin nähden tukee myös Menetetyt elinvuodet (PYLL) –indeksi. FCG Efeko Oy on tuottanut kyseisen indeksin Etelä-Karjalan kunnista Lappeenrannan kaupungin toimeksiannosta. Indeksien muutoksia on seurattu vuosien 1986-2007 välillä. Tulosten mukaan lappeenrantalaisten miesten tilanne on parempi ja myös heidän tulosten kehitys on ollut parempi kuin lappeenrantalaisilla naisilla (FCG Efeko Oy 2009, Lappeenranta, 1). Joutsenon tilanne PYLL-indeksin mukaan on huonontunut molemmilla sukupuolilla (FCG Efeko Oy 2009, Joutseno, 1).

Lappeenrantalaiset seniorit, eli yli 66-vuotiaat, liikkuvat enemmän kuin samanikäiset suomalaiset, mikäli liikunnan harrastamisen mittarina käytetään ainoastaan yli neljä kertaa viikossa tapahtuvaa liikkumista. Lappeenrantalaisista senioreista 44 % ilmoitti harrastavan liikuntaa neljästi tai useammin viikon aikana, kun senioriliikuntatutkimuksen (2005, 6) mukaan saman ikäluokan väestöstä 33 % liikkuu ripeästi tai reippaasti neljästi tai useammin viikossa. Suomalais-

ta 66-69 -vuotiaista liikuntaa harrastaa terveytensä kannalta riittävästi 41 % (Senioriliikuntatutkimus 2005, 6), kun samanikäisistä lappeenrantalaisista liikuntaa yli neljä kertaa viikossa harrastavia on 48 %. Lappeenrantalaisten tuloksia ei voida suoraan kuitenkaan verrata kansalliseen liikuntatutkimukseen, koska tämän tutkimuksen kysymyksessä ei kysytty liikunnan intensiteettiä.

Lappeenrantalaisista aktiivisin liikuntaa harrastava ikäryhmä oli 18-25-vuotiaat, joista 63 % ilmoitti harrastavan liikuntaa neljä kertaa tai useammin viikossa. Vastaavasti saman ikäryhmän vastaajien keskuudessa vähän liikkuvien osuus (32 %) oli ikäluokkavertailussa toiseksi suurin. Nuorimman ikäryhmän aktiivisuus vastaa kansallisen liikuntatutkimuksen (aikuiset 2005, 15) tulosta, josta selvisi, että 19-25 -vuotiaat harrastavat eniten terveyttä edistävää liikuntaa.

Lappeenrantalaisten liikunnan harrastaminen näyttää tämän tutkimuksen tulosten mukaan lisääntyneen tämän vuosituhannen aikana selkeästi vähän liikkuvien ja varsinkin liikuntaa harrastamattomien keskuudessa.

Koska kysymysten asettelu on ollut kansallisissa aikuisväestön ja seniori-ikäisten liikuntatutkimuksissa ja Suomi liikkeelle -tutkimuksessa erilainen, ei tämän tutkimuksen tuloksia ole voitu liikunnan harrastamisen osalta verrata niihin suoraan. Terveiden kannalta riittävän liikunnan määritelmä on ollut erilainen kansallisissa liikuntatutkimuksissa ja Suomi liikkeelle tutkimuksessa.

Tässä tutkimuksessa ei selvitetty, kuinka moni lappeenrantalainen liikkuu terveytensä kannalta riittävästi. Tässä tutkimuksessa kysyttiin liikuntasuorituksia, jotka olivat kestoltaan vähintään 30 minuuttia kerrallaan. Kysymyksessä ei määritelty liikuntasuorituksen intensiteettiä. On epäselvää, minkä verran vastaajat huomioivat omaan liikkumisen useuteen tekemäänsä hyötyliikuntaa. Toisaalta mikään ei myöskään osoittanut, että vastaajat olisivat huomioineet hyötyliikunnan vastauksissaan.

Lappeenrantalaisen aikuisväestön kaksi suurinta liikunnan harrastamisen estettä, henkilökohtainen laiskuus ja ajan puute, ovat täysin samat kuin työssä käyvillä raumalaisilla (Rauman nuoris- ja liikuntaviraston kysely 2005, 20). Ajan puute on myös espoolaisen aikuisväestön (Holt- hoer 2002, 9) sekä eurooppalaisten yleisin syy liikkumattomuudelle. Lappeenrantalaisten suurimmat syyt liikunnan harrastamattomuudelle ovat pääosin muita kuin liikuntapalveluista ja niiden tuottamisesta aiheutuvia. Olosuhteet ja palveluiden puute eivät aiheuta suuria esteitä.

Harrastuksen kalleus oli lappeenrantalaisten vastaajien mielestä viidenneksi suurin syy liikunnan harrastamiseen ja seitsemänneksi suurimmaksi syyksi vastaajat mainitsivat liikuntapaikkojen etäisyyden. Henkilökohtaiset syyt ja muut sosiaaliset tekijät näyttävät aiheuttavan eniten esteitä liikunnan harrastamiselle.

Lappeenrantalaiset naiset (23 %) ja miehet (31 %) ovat aktiivisempia liikuntaseurojen jäseniä kuin suomalaiset yleensä, sillä suomalaisista naisista liikuntaseuraan kuuluu 13 % ja miehistä 19 % (Kansallinen liikuntatutkimus 2005, vapaaehtoistyö, 6). Lappeenrantalaisista vastaajista 27 % ilmoitti olevansa liikuntaseuran jäseniä. Kansallisen liikuntatutkimuksen (vapaaehtoistyö 2005, 6) mukaan suomalaisesta aikuisväestöstä (19-65v) 16 % on liikuntaseurojen jäseniä. Saman ikäryhmän lappeenrantalaisten vastaava luku on 29 %. Tutkimukseen vastanneista liikuntaseuroihin kuuluvista henkilöistä 88 % ilmoitti osallistuvan liikuntaseuran vapaaehtoistyöhön, kun vapaaehtoistyöhön osallistuvien määrä yleisesti Suomessa on 58 % (Kansallinen liikuntatutkimus 2005, vapaaehtoistyö, 6).

9.2 Aikuisväestön harrastetuimmat liikuntalajit

Lappeenrantalaisten viisi eniten harrastetuinta liikuntalajia, kävely, pyöräily, uinti, hiihto ja sauvakävely ovat täysin samat kuin suomalaisilla yleensä. Lappeenrantalaisten kymmenen suosituimman lajin vertailussa sen sijaan ilmeni eroavuutta suomalaisiin nähden. Lappeenrantalaisten top 10-listalle nousivat luistelu, tanssi ja keilailu, jotka valtakunnallisesti katsottuna jäävät sijoille 21, 17 ja 28. Kymmenen suosituimman listalla edellä mainittujen lajien lisäksi ovat Suomessa ja Lappeenrannassa kuntosaliharjoittelu ja juoksulenkkeily.

Kävely on suosituin liikuntalaji aikuisväestön keskuudessa niin Euroopassa kuin Suomessa ja Lappeenrannassa. Kävely on pääliikuntamuoto yli 50-vuotiailla suomalaisilla (Kansallinen liikuntatutkimus 2005, aikuisväestö, 6). Tämän tutkimuksen mukaan lappeenrantalaisesta aikuisväestöstä harrastaa kävelyä peräti 91 %. Suomi liikkeelle -tutkimuksen (2005, 2) mukaan suomalaisista yli 64-vuotiaista 88 % harrastaa kävelyä.

Lappeenrantalaisten liikunnan harrastamista voi kuitenkin pitää monipuolisena, sillä 69 % vastaajista ilmoitti harrastaneensa kuluneen vuoden aikana neljää tai useampaa lajia, kun vastaava luku suomalaisten keskuudessa on 23 %. Vain viisi prosenttia lappeenrantalaisista ilmoittaa harrastavansa vain yhtä lajia kun valtakunnallisesti luku on 24 %.

Liikuntatoimen ylläpitämistä liikuntapaikoista käytetyimpiä paikkoja aikuisväestön keskuudessa ovat kävelyliikunnan ja juoksulenkkeilyn, uinnin, hiihdon, luistelun, tanssin sekä keilailun suorituspaikat. Tosin uintia voidaan harrastaa kesäisin järvissä ilman kunnallista palvelutuotantoa. Rakennetuista liikuntapaikoista lappeenrantalaiset aikuiset käyttävät eniten uimahalleja ja niiden kuntosaleja. Suosittuja liikuntapaikkoja ovat myös palloiluhallit, liikuntasalit, keilahalli, Myllymäen laskettelukeskus, pallokentät, kuntopolut ja pururadat sekä hiihtoreitit. Lappeenrannassa aikuisväestön suosiossa on myös avantouinti. Myllysaaren avantouintipaikalla kävijämäärä on vuosittain noin 40 000. Kävijämäärä ilmenee Saimaan Ladun ylläpitämästä kävijämäärälistasta, johon kävijät itse merkitsevät käyntinsä. Lisäksi kaupunki tarjoaa talvisin avantouinti mahdollisuuden Myllysaaren ja Ahvenlammen rantsaunojen yhteydessä. Tosin avantouinti ei täytä tämän tutkimuksen liikuntasuorituskriteereitä ja ei ole näin ollen nouse esiin lajina.

9.3 Aikuisväestön tyytyväisyys kaupungin liikuntatoimen nykyisiin palveluihin ja toivotut palveluiden tuottamistahot

Tämän tutkimuksen mukaan lappeenrantalaiset ovat tyytyväisiä liikuntatoimen nykyisiin palveluihin. Varsinkin joutsenolaiset olivat liikuntapalveluihin tyytyväisempiä kuin lappeenrantalaiset. Lappeenrannan alueen liikuntapaikkaverkostoa ja liikuntapaikkoja voidaan yleisesti kuvata monipuolisemmiksi kuin Joutsenon alueen. Ovatko joutsenolaiset tottuneet vähempään liikuntapalveluiden määrään ja tiloihin? Kokivatko joutsenolaiset saaneensa kuntaliitoksen yhteydessä uusia monipuolisia liikuntapaikkoja? Molemmat seikat heijastunevat joutsenolaisten positiivisempiin mielipiteisiin liikuntapalveluita kohtaan. Joutsenon alueen pinta-alasta suurin osa on maaseutumaista aluetta. Yleensä maaseutualueilla on pääsääntöisesti hiekkapallokenttiä, uimarantoja, kiekkokaukaloita, koulujen liikuntasaleja ja hiihtolatuja. Maaseutualueilla ei myöskään ole monipuolisia ja säännöllisiä liikunnanohjauspalveluja. Näin ollen siellä ei ole mahdollista niin monipuoliseen sisäliikuntalajien harrastamiseen kuin kaupungin taajama-alueilla.

Vastaajien keskuudessa ilmeni tyytymättömyyttä liikuntatoimen erityisliikuntaa sekä liikuntaseurojen taloudellista tukemista kohtaan. Joutsenolaiset olivat molempia palveluja kohtaan selkeästi tyytyväisempiä. Suurin ero ilmeni tyytyväisyydessä liikuntaseurojen taloudellista tukemista kohtaan. Joutsenolaiset olivat tähän palveluun tyytyväisiä mutta lappeenrantalaiset taas eivät. Lappeenrantalaisten tyytymättömyyttä selittänee heidän vahva osallistumisensa liikuntaseuratyöhön, sillä nimenomaan liikuntaseurojen jäsenet olivat muita tyytymättömämpiä liikuntatoimen nykyiseen liikuntaseurojen taloudelliseen tukemiseen.

Lappeenrantaalaisten tyytymättömyys liikuntatoimen erityisliikuntapalveluja kohtaan on yllättävää, koska nykyisistä ohjatun liikunnan palveluista valtaosa kohdistuu juuri erityisliikunnalle. Toisaalta näistä olemassa olevista erityisliikuntapalveluista suurin osa kohdistuu seniori-ikäisille. Tulevaisuudessa kuntien odotetaan suuntaavan soveltavan liikunnan palvelut selkeämmin erityisryhmille (Koivumäki & Vilhu 2009, 18).

Tällä hetkellä joka kolmas liikkumis- ja toimimisesteisestä suomalaisesta on tyytymätön kuntansa tarjoamiin erityisliikuntapalveluihin. Suomalaisten ikääntymisen myötä liikkumis- ja toimimisesteisten henkilöiden määrä lisääntyy. Yli 65-vuotiaiden osuus koko väestöstä tulee lähes kaksinkertaistumaan vuoteen 2030 mennessä. Tilastokeskuksen mukaan heidän määrä tulee olemaan noin neljännes koko väestöstä. (Opetusministeriö 2008, 19.) Ennustelukujen mukaan kuntien tulisikin suunnitella yhdessä eri hallinnonalojen ja liikuntapalveluja järjestävien tahojen kesken, kuinka liikuntapalveluiden tuottamisroolit jaetaan kullekin sektorille. Seniori- ja erityisliikuntapalvelut eivät ole enää pelkästään kuntien liikuntatoimien vastuulla vaan ne ovat kaikkien hallinnonalojen yhteinen haaste.

Tähän tutkimukseen vastanneet toivoivat lisää liikuntapalveluita eläkeläisille sekä eläkeläisjärjestöjen, liikuntatoimen että liikuntaseurojen tarjoamina. Vastaajat eivät asettaneet suuria toiveita työnantajille. Suurin odotusarvo suuntautui eläkeläisjärjestöjä sekä liikuntatoimeja kohtaan. Eläkeläisliikuntapalveluja kaivataan Lappeenrannassa selvästi nykyistä enemmän. Tällä hetkellä liikunnanohjauspalveluja eläkeläisille tuottavat pääsääntöisesti kaupungin liikuntatoimi sekä eläkeläisjärjestöt vertaisohjaajien avulla. Lappeenrannan kaupunki on pyrkinyt tukemaan eläkeläisjärjestöjen omaa liikunnan järjestämistä antamalla liikuntatilat ilmaiseksi, lukuun ottamatta uimahalleja, arkipäivisin eläkeläisjärjestöjen käyttöön.

Myös muiden erityisryhmien liikuntapalveluja odotetaan järjestettävän Lappeenrannassa lisää. Palveluita toivotaan lisää vammaisjärjestöiltä, liikuntatoimelta, liikuntaseuroilta ja ehkä hieman yllättäen myös seurakunnalta. Tämän kysymyksen vastaukset vastaavat hyvin myös kysymykseen, miksi liikuntatoimen palveluista erityisryhmien liikuntapalvelut saivat huonoimman arvosanan. Välttämättä vastaajat eivät olleet tyytymättömiä liikuntatoimen nykyisen palvelun tasoon vaan liikuntapalvelujen tarjonnan määrään. Ohjattuja liikuntapalveluja on aivan liian vähän nykyiseen tarpeeseen nähden. Suurin puute valikoimassa on vammaisten lasten ja nuorten vähäinen harrasteliikunnan määrä. Vastaajat toivovat erityisliikuntaa lisää ensisijaisesti vammaisjärjestöiltä ja toiseksi eniten liikuntatoimelta. Liikuntaseuroja ja seurakuntaa kohtaan vastaajilla on myös selkeät odotukset. Lappeenrantaalaisista liikuntaseuroista kyseisiä palveluja

tuottavat tällä hetkellä neljä liikuntaseuraa. Liikuntatoimi on pyrkinyt aktivoimaan liikuntaseurojen toimintoja erityisliikunnan suuntaan seura-avustuksilla sekä järjestämällä syyskuussa 2009 liikuntaseuratapaamisen, jossa markkinoitiin erityisliikuntaa liikuntaseuroille.

Lapsille ja nuorille suunnattua liikuntaa toivotaan eniten selkeimmin koulutoimelta. Toiveet kohdistunevat koululiikuntaan. Julkisuudessa on ollut paljon puhetta, kuinka vähän kouluissa on nykyisin liikuntatunteja. Odotukset voivat myös osittain kohdistua koulujen piha-alueiden rakentamiseen. Viihtyisät ja liikunnallisesti houkuttelevat koulujen piha-alueet mahdollistavat monipuolisemman ja mielekkäämmän välituntiliikunnan harrastamisen sekä iltapäiväkerhotoiminnan. Kansallisen liikuntatutkimuksen (Lapset ja nuoret 2005, 46) mukaan lapset liikkuvat eniten urheilu- ja pallokentillä sekä koulujen piha-alueilla. Lappeenrannassa on rakennettu 2000-luvulla kaksi lähiliikuntapaikkaa kahden eri koulun pihalle. Liikuntatoimi rakennutti Lauritsalan koulun pihaan koripallokentän ja Peltolan koulun pihaan rakennettiin minijalkapallostadion pääosin yksityisellä rahoituksella. Lappeenrantaan ei ole tehty vielä lähiliikuntarakentamissuunnitelmaa, jolle olisi tarvetta.

Nuori Suomi ry:n mukaan lasten ja nuorten päivittäisen liikunta-annoksen tulisi sisältää useita kymmenen minuutin mittaisia reippaan liikunnan jaksoja. Lisäksi kolmasti viikossa tulisi harjoittaa lihaskuntoa, liikkuvuutta ja luiden terveyttä edistävää liikuntaa. Välitunnit ovat tähän tarkoitukseen mitä parhaimpia. (Nuori Suomi ry 2008, 19-22.)

Vastaajat toivovat myös liikuntatoimelta ja liikuntaseuroilta lisää liikuntapalveluita lapsille ja nuorille. Liikuntatoimi on painottanut lasten ja nuorten liikuttamisen vastuun kaupungin liikuntaseuroille tukemalla niitä edullisilla liikuntapaikkamaksuilla ja vuosittain jaettavalla nuoriavustuksella. Liikuntatoimi on vastannut lasten liikuttamisesta lähinnä ympärivuotisen uimakoulutoimintojen järjestelyillä. Lisäksi liikuntatoimi järjestää vuosittain lapsille ja nuorille yksittäisiä liikuntatapahtumia. Liikuntaseurat vastaavat pääasiassa Lappeenrannassa lasten ja nuorten vapaa-ajan liikuttamisesta. Seurat toimivat pääsääntöisesti kilpaurheilutavoitteisesti. Kuvattavatko tämän tutkimuksen vastaajat enemmän harrasteliikuntamahdollisuuksien perään? Harrasteliikunnan tarve on noussut valtakunnallisestikin esiin. Sille on selkeästi tilausta.

Vastaajat toivoivat työikäisille liikuntapalveluja lisää eniten työnantajilta ja vähiten yksityiseltä sektorilta. Lappeenrannan kaupunki on suurin työnantaja Lappeenrannassa. Se työllistää vakinaisesti noin 4500 henkilöä. Näkyykö tutkimuksen tuloksissa se, että Lappeenrannan kaupunki on vähentänyt tämän vuosituhannen aikana henkilöstöliikuntaa huomattavasti? Viimeisin kar-

sinta tapahtui vuonna 2006 talousarvion käsittelyvaiheessa (Lappeenrannan vapaa-aikalautakunta 2005, § 131).

Jää nähtäväksi, kuinka tämän hetkinen taloudellinen lama tulee vaikuttamaan työnantajien osallistumiseen henkilöstöliikuttamiseen. Työnantajilla on mahdollisuus tukea työntekijöidensä liikkumista vuosittain verovapaasti neljän sadan euron edestä. Yleisin työnantajan tarjoama liikkumista tukeva palvelu Suomessa on liikuntaseteli, jota käyttää 60 % liikuntaa tukevista työpaikoista (Suomen Kuntoliikuntaliitto 2009). Liikuntasetelien käyttö maksuväliseen on lisääntynyt myös Lappeenrannan liikuntatoimen palveluissa. Niiden käyttö on lisääntynyt varsinkin kaupungin uimahalleissa.

Se, että vastaajat kokevat yksityisen sektorin tarpeen vähäisenä työikäisten liikuttamisessa poikkeaa valtakunnallisesta trendistä. Suuntaus asiassa on ollut viime vuosina juuri päinvastainen. Yksityisten liikuntapalvelujen tarjoaminen on lisääntynyt selkeästi juuri työikäisille. Kansallisen liikuntatutkimuksen (Aikuiset 2005, 40) mukaan yli 50-vuotiaat ovat lisänneet eniten yksityisten liikuntapalveluiden käyttöä. Yksityisiä liikuntapalveluita käytetään kolme kertaa enemmän kuin 2000-luvun alussa.

Tutkimukseen vastanneista enemmistön mielestä kaupungin tulisi jatkossa vastata itse liikuntapalveluiden tuottamisesta eikä tukea yksityisiä liikuntapalveluiden tarjoajia. Toisaalta voi kysyä, onko asiakkaalle väliä, kuka palvelun tuottaa, jos hän saa hyvää ja edullista palvelua. Vastaajat ovat todennäköisesti mieltäneet kysymyksen niin, että muut palveluntuottajat ovat selkeästi heille kalliimpia palveluntuottajia. Käytännössä kustannustehokkuuden varmistamiseksi kunnallisille liikuntapalveluille joudutaan kuitenkin koko ajan miettimään uusia toimintamuotoja sekä palvelun tuottajia.

Tämän tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että asiakkaat ovat tyytyväisiä Lappeenrannan liikuntatoimen palveluihin. Saatu palaute vastaa melko pitkälle aiemmin Tutkimus- ja Analysointikeskus TAK Oy:n tekemiä palvelumittaritutkimuksia (2000-2005), joissa asiakkaat ovat arvioineet liikuntapalveluiden osalta Lauritsalan- ja Lappeenrannan uimahallien sekä Kisapuiston jäähallin palveluita. Näissä tutkimuksissa valtaosa vastaajista on ollut oikein tyytyväisiä tai heidän mielestään palveluissa ei ole valittamista. Tyytymättömiä vastaajista oli vuonna 2005 noin 10 %, riippuen arvioitavasta kohteesta. Tyytyväisimpiä oltiin uimahallien palveluihin ja siellä tarkemmin vielä tilojen toimi-vuuteen sekä kassapalveluihin. Kohteissa,

poislukien Lappeenrannan uimahalli, tyytymättömmimpiä oltiin liikuntapaikkojen ravintola- ja kahviotiloja kohtaan.

9.4 Aikuisväestön tyytyväisyys liikuntatoimen palvelumaksuihin

Lappeenrantalaisen aikuisväestön voidaan todeta olevan tyytäväisiä nykyisiin kaupungin liikuntatoimen liikuntapalvelumaksuihin. Vastaajien suuri tyytyväisyys uimahallien ja Myllysaaren saunan maksuja kohtaan on erinomainen asia, sillä liikuntatoimen tulokertymästä valtaosa tulee juuri näistä maksuista. Hinnat eivät ole siis uintiliikunnan harrastamisen esteenä.

Liikuntapalvelumaksuista eniten tyytymättömyyttä herättivät liikuntaseuroilta perittävät ottelu- ja kilpailu- sekä harjoitusvuoromaksut. Kuitenkin vastaajien voidaan todeta olleen tyytyväisiä näihinkin maksuihin. Selkeää tyytymättömyyttä palvelumaksuihin ilmeni, kun vastauksia tarkasteltiin ikäryhmittäin. Suurin tyytymättömyys ilmeni 26-35-vuotiaiden keskuudessa erityisryhmien liikuntamaksuja kohtaan. Tosin tuohon kysymykseen vastasi kyseisestä ikäryhmästä ainoastaan kaksi henkilöä, joten tätä tulosta ei voida pitää luotettavana. Samoin yli 66-vuotiaiden keskuudessa esiintyneeseen tyytymättömyyteen kunto- ja terveystuokuntamaksuja kohtaan ei voida pitää luotettavana vähäisten vastausten (8) johdosta.

Liikuntatoimen suurena haasteena voidaan pitää sitä, kuinka se voi säilyttää edulliset liikuntapalvelumaksut tulevaisuudessakin. Suomessa ja maailmassa vallitsee tällä hetkellä suuri talouden taantuma. Ennusteiden mukaan vuosi 2010 tulee olemaan tätä vuotta pahempi. Käytännössä se tarkoittaa kunnallisten palveluiden joutumista suurempaan tarkasteluun. Lappeenrannan kaupungin talous kiristyy selkeästi ensi vuoden (2010) osalta. Ennusmerkit ovat jo nähtävissä kaupungin talousarvion valmisteluissa. Ohjeiden mukaan palvelumaksujen korottamista ja uusien palvelumaksujen luomista joudutaan miettimään kaikilla hallinnonaloilla. Uusia rakentamishankkeita tulee esittää suurella tarkkuudella ja tarpeella. Peruskorjaushankkeet ovat myös erityisen tarkastelun kohteena. Lappeenrannassa joudutaan varmasti miettimään myös junioreiden maksuttomien harjoitusvuorojen maksullistamisesta. Tämä ajatus on ristiriidassa SLU:n hallitusohjelmaan (Suomen Liikunta ja Urheilu ry 2006, 2) asettaman tavoitteen osalta. Siinä SLU esittää, että kunnat tarjoaisivat seuroille edullisia liikuntatiloja, varsinkin lasten ja nuorten liikuntaa erityisesti huomioiden. Tavoitetta perusteltiin käyttökustannusten nousun myötä seurojen liikunnan järjestämismahdollisuuksien heikkenemisenä. Talousajattelu on tullut kuitenkin ohjaavaksi ja määrääväksi asiaksi kunnallisten liikuntapalveluiden tuottamisessa. Sen ehdoilla toimiminen tulee myös lisääntymään tulevaisuudessa entisestään.

9.5 Aikuisväestön mielipide liikuntatilojen ja –alueiden riittävydestä

Aikuisväestön voidaan todeta olevan tyytyväisiä Lappeenrannan nykyisiin liikuntatilojen määrään. Varsinkin ulkoliikuntaolosuhteet koetaan riittäviksi. Sisäliikuntatilojen osalta aikuisväestö ei ole yhtä tyytyväinen. Joutsenolaiset vastaajat olivat erittäin tyytyväisiä niin ulko- kuin sisäliikuntatilojen nykytilanteeseen. Tyytymättömyyttä ilmeni liikuntaseurojen jäsenten arvioi-
dessa kilpaurheilun lajiolosuhteiden riittävyttä sisäliikuntalajien osalta. Tämä peilaa hyvin aiempaa tutkimuksen tulosta, jossa arvioitiin kuinka liikuntatoimi on onnistunut liikuntatilojen tarjonnassa. Siihen vastaajien mielipiteet jakoutuivat lähes puoliksi tyytyväisten ja tyytymättömien kesken.

Liikuntaseurojen jäsenten tyytymättömyys nykyisiin sisäliikuntatiloja kohtaan kuvaa nykyistä kaupunkimme tilaa, jossa Lappeenrantaan suunnitellaan useita eri liikuntarakentamiskohteita sisäliikunnan osalle. Uusien sisäliikuntatilojen rakentamishankkeita on noussut esiin vielä enemmän puhtasolla. Tällä hetkellä suunnitteluasteella olevia yksityisiä liikuntaseuravetoisia liikuntarakentamishankkeita ovat harjoitusjäähallihanke ja jalkapallohallihanke. Puhtaasti yksityisvetoisia hankkeita ovat salibandyhallihanke ja Rauhan monitoimihallihanke. Vuosi sitten kaupunkia lähestyttiin vahvasti myös jääpallohallihankkeen muodossa. Kaikki edellämäinitut hankkeet ovat pyrkineet saamaan Lappeenrannan kaupungilta rahallista tukea hankkeilleen. Rauhan monitoimihallihankkeen toteuttamiseen kaupunki on sitoutunut viidellä miljoonalla eurolla. Kaupunki on sitoutunut ostamaan harjoitusaikaa harjoitusjäähallihankkeesta 250 000 eurolla (Lappeenrannan kaupunginhallitus 2008, 562 §) ja salibandyhallihankkeesta 72 000 eurolla (Lappeenrannan kaupunginhallitus 2008, 563 §) seuraavien 15 vuoden ajan. Jalkapallohallihankkeen osalta ei ole olemassa vielä päätöksiä. Vuonna 2008 kaupunki ei sitoutunut silloiseen jääpallohankkeeseen. Aihe kuitenkin elää edelleen jääpallöväen keskuudessa.

Tutkimukseen vastanneiden enemmistön mielestä kaupungin ei tulisi tukea yksityisten liikuntayritysten liikuntarakentamishankkeita vaan kaupungin tulisi itse rakentaa ja ylläpitää uudet liikuntakohteet. Vastaajien kielteiseen kantaan vaikuttanee yleinen epätietoisuus ja tiedon puute asioita kohtaan.

9.6 Uusien liikuntapaikkojen ja –alueiden tarpeellisuus

Tutkimukseen vastanneiden mielestä liikuntarakentaminen tulisi kohdentaa ensisijaisesti perusliikuntapaikkojen rakentamiseen eri puolille kaupunkia huomioiden kunto- ja terveystoiminnan

näkökulma. Koulujen piha-alueiden ja lähiliikuntapaikkojen rakentaminen sai myös suurta kannatusta. Sen sijaan kilpa- ja huippu-urheilun ehdoilla tapahtuvaa liikuntarakentamista eivät vastaajat kannattaneet. Käytännössä liikuntapaikkojen rakennetaan ja peruskorjataan yleensä kilpaurheilun tarpeiden mukaan. Tosin yleensä liikuntainvestoinnit hyödyntävät kaikkia kyseistä liikuntapaikkaa käyttäviä tahoja, kuten koululaisia, kuntoliikkuja sekä kilpaurheilijoita.

Koulujen piha-alueiden liikunnallinen rakentaminen ja lähiliikuntapaikat palvelevat ensisijaisesti lapsia ja nuoria. Lähiliikuntarakentamisen suositusten mukaan alueet ja tilat tulisi suunnitella ympärivuotiseksi ja myös aikuiset ja seniorit huomioiviksi. Nuori Suomi ry:n tekemän (2009a) valtakunnallisen selvityksen mukaan nykyisistä päiväkotien ja yläkoulujen liikunta-alueista valtaosa vaatisi liikuntamahdollisuuksien kehittämistä. Suomessa lähiliikuntapaikkoja on rakennettu paljon koulupihojen, puistojen ja muiden lähivirkistysalueiden yhteyteen.

Kuntoliikunnan suorituspaikat ja lähiliikuntapaikat olivat kaksi vastaajien useimmin nimeämää lajia, jotka tarvitsevat eniten uusia liikunnan suorituspaikkoja. Vastaus tukee hyvin myös vastaajien aikaisemmin antamaa mielipidettä, että liikuntarakentamisessa pitäisi ensisijaisesti huomioida perus- ja lähiliikuntapaikkojen rakentaminen. Liikuntalajeista uinti nousi vastaajien keskuudessa ensisijaiseksi liikuntalajiksi, joka tarvitsee uusia suorituspaikkoja. Uinnin tarve selittyy myös paljon esillä olleen Sammonlahden kunto- ja monitoimikeskushankkeen johdosta. Kyseinen hanke on ollut suunnittelussa muutaman vuoden ajan. Kaupunki kuitenkin jäädytti hankkeen toistaiseksi taloudellisista syistä. Osasyynä jäädytykseen saattoivat olla myös vireillä olevat ja yksityiset kylpylähankkeet.

Jääkiekon rakennushankkeiden kannatusta selittää nykyinen vähäinen jääaika Lappeenrannan kahdessa jäähallissa. Jääaikapula ei vaivaa pelkästään jääkiekkoa vaan kaikkia jääurheilua harrastavia lajeja, kuten taitoluistelua, kaukalopalloa ja jääpalloa. Jääurheilua harrastavien tahojen ei tarvitse enää kauan kokea jääaikapulaa, jos nykyiset jäähallien rakentamissuunnitelmat toteutuvat. Suunnitelmien mukaan jääaika näyttää olevan tarjolla enemmän kuin siihen on tarvetta. Suunnitelmien toteutuessa on Lappeenrannassa tarjolla jäähalli 14 200 asukasta kohti.

Lappeenrannan harrastus- ja nuorisojäähalli Oy on aloittamassa kahden kaukalon kokoisen harjoitushallikokonaisuuden rakentamisen vielä vuoden 2009 aikana. Lisäksi Joutsenon kaupunki oli ennen kuntaliitosta sitoutunut osallistumaan Rauhaan rakennettavan virkistysaluekeskuksen rakentamisen kustannuksiin 5 miljoonalla eurolla. Monitoimihalliin tulee kaukalon kokoinen jääalue. Kuntaliitoksen yhteydessä Joutsenon kaupunki teki päätöksen Joutsenon

Energia Oy:n myynnistä aiheutuvilla tuloilla tekevnsä useita eri uudisrakentamis- ja kunnostuskohteita. Yksi päätetty kohde oli Joutsenon keskusurheilukentän yhteyteen rakennettavasta harjoitusjäähallista (Joutsenon kaupunginhallitus 2008, 258 §). Alustavien suunnitelmien mukaan jäähallin rakentaminen ajoittuisi vuodelle 2011. Samaan aikaa Imatran kaupunki, joka on Lappeenrannan naapurikaupunki, on päättämässä rakentaa Imatralle uuden kahden kaukalon sisältämän jäähallin. Jos nämä kaikki hankkeet toteutuvat ollaankin tilanteessa, jossa voi kysyä, mistä saamme kaikkiin näihin jäähalleihin riittävästi kävijöitä.

Salibandyyn lajiharjoittelun tilatarve selittyy lajin harrastajien määrän kasvulla. Lappeenrannassa on tällä hetkellä kaksi täyden salibandykentän mitat täyttävää liikuntahallia. Näissä tiloissa toimivat myös muut paikalliset liikuntaseurat, jotka tarvitsevat vastaavia saleja käyttöönsä. NST - Lappeenranta ry pelaa miesten ja naisten salibandyliigaa sekä A-poikien ja tyttöjen SM-sarjaa. Barbaarit ry pelaa salibandyyn miesten 1-divisioonaa samoin kuin NST:n naiset ja PoNoVo ry miesten 2-divisioonaa. Lisäksi NST:n, KoHo:n, JoKa:n ja VoiKu:n juniorit pelaavat useissa eri luokissa salibandyliiton alaisia sarjoja. Salibandyä pelataan myös aikuisten alemmissa sarjoissa muutamien lappeenrantalaisseurojen taholta. Oma asia on vielä harrastesalibandyryhmät, joita kaupungissa on useita. On siis selvää, että uudelle täysimittaiselle salibandykentälle on kysyntää. Kuitenkaan tutkimukseen vastanneista enemmistö ei kokenut nykyistä salibandy- ja palloiluhallihanketta tarpeellisena

Lappeenrannassa on kesäisin hyvät yleisurheilun harrastusmahdollisuudet. Sen takaavat Kimpisen kenttä keskustassa ja Lauritsalan kenttä idässä sekä kuntaliitoksen yhteydessä tullut Joutsenon keskusurheilukenttä. Yleisurheilun uusia suorituspaikkoja kaipaavat toivovat nimenomaan lajin talviharjoittelupaikkoja. Lappeenrannan urheilutalon yleisurheilun lajitalasta puuttuvat heittoharjoittelupaikat sekä kiertävä rata. Kiertävä juoksurata mahdollistaisi paremman juoksuharjoittelun. Talvisin paikka on kovalla käytöllä. Myös muiden lajien harrastajat käyttävät yleisurheilutilaa oheisharjoittelussaan.

Yleisurheilun harrastajat ovat olleet vahvasti esittämässä kaupunkiin rakennettavaksi suur- ja monitoimihallia. Etelä-Karjalan alue on maantieteellisesti katsottuna ainoa maakunta, jonka alueelta puuttuu suurhalli (Maakuntahallin sijoituspaikkaselvitys, loppuraportti 21.11.2008, 3). Monitoimi- ja suurhallihanke sai tähän tutkimukseen vastanneiden joukossa 53 %:n kannatuksen.

Tanssiliikunnan saama kannatus selittynee sillä, että kaupungissamme ei ole yhtään selkeästi tanssiliikunnan harrastuksen mahdollistavaa liikuntatilaa. Tanssia harrastetaan koulujen liikuntasaleissa, joissa ei ole peilejä eikä kunnollisia kiinteitä äänentoistolaitteita.

Hiihdon saama 11 %:n kannatus uusista lajin suorituspaikoista selittynee lajin suurella kunto- liikkujien määrällä. Lappeenrantalaiset hiihdon harrastajat ovat olleet tyytymättömiä kaupungissa olevien hiihtoreittien maaston tasaisuuteen. Osa hiihtäjistä kaipaisi hiihtoreiteille jyrkempää nousuja ja laskuja. Hiihtoseurojen keskuudesta on myös esitetty uuden kilpahiihtokeskuksen rakentamista kaupungin entisen kaatopaikan alueelle Myllymäkeen. Aiheesta on myös tehty kuntalaisaloite, jossa esitettiin uuden hiihto- ja ampumahiihtokeskuksen rakentamista kaupunkiin. Tämän tutkimuksen vastaajat eivät pitäneet hiihto- ja ampumahiihtokeskuksen rakentamista tarpeellisena. Tähän tutkimukseen vastanneet antoivat myös jyrkän vastustuksen julkisuudessa esillä olleen hiihtotunnelin rakentamiselle. Rauhaan rakenteilla olevan virkistysalueen suunnitelmissa on rakentaa sinne Suomen pisin hiihtotunneli. Hanke etenee yksityisrahoituksesta.

Lappeenrannan urheilutalon laajentaminen sai vastaajien enemmistöltä kannatuksen. Urheilutalon laajentaminen on ollut vaihtoehtona suur- ja monitoimihallin rakentamiselle (Lappeenrannan kaupunginhallitus 2008, § 534). Urheilutaloa on suunniteltu laajentaa niin, että taloon rakennettaisiin jatkoksi toinen palloiluhalli mm. salibandyn ja koripallon tarpeisiin. Näin tilat olisivat toimivia myös mahdollisissa konserteissa ja messutapahtumissa. Jäähalli on tällä hetkellä ainut suurempi tila Lappeenrannassa, jossa voidaan järjestää messutapahtumia tai suurempia musiikkikonsertteja. Urheilutalon laajennuksella haetaan myös ratkaisua yleisurheilijoiden talviharjoitteluun sekä nykyisen telinejumbppasalin laajentamisella voimistelijoiden harjoitteluolosuhteisiin.

Urheilutalon alustavan laajennussuunnitelman mukaan urheilutalon laajentaminen tulee kalliiksi. Alustava arvio on noin 7 miljoonaa euroa (Planekar Oy 2009, 1). Urheilutalon ympäristö on alueena haasteellinen. Vapaata rakennusmaata on rajallisesti, joka tuo mukanaan myös parkki-alueiden puutteellisuuden. Suunnitelmassa ei oteta vielä kantaa mahdollisiin paikoitusalue- ratkaisuihin. Halli on aikanaan rakennettu metallipalkeista, jotka pitäisi purkaa, jos taloon aiottaisiin rakentaa läsiipiä. Suunnittelutyöryhmä selvitti myös talon lisärakentamista kerroksittain, joka on kuitenkin ajatuksena jo hylätty sen toimivuuden ja kustannusten johdosta. Viimeisin suunnitteluratkaisu sisältäisi lisähallin rakentamisen, telinejumbppasalin laajennuksen sekä juoksu- suoran jatkamisen. Näin toteutettuna uusista rakennettavista tiloista ei myöskään tulisi toi-

mivia yleisurheilijoille ja telinevoimistelijoille. Kysyä voi myös kuinka toimiva palloiluhalli kokonaisuus olisi mahdollisissa konserteissa, kun halli olisi malliltaan pitkä ja kapea. Konsertit vaatisivat enemmän myös syvyyttä, jos ajatellaan esiintymislavan sijoittamista. Hankkeen suurin haaste liittyy kuitenkin paikoitusalueisiin ja koko hankkeen kustannuksiin. Urheilutalon laajennus tukisi parhailaan suunnitteilla olevaa kouluverkoston toteuttamista. Urheilutalon ympärille on muodostumassa iso koulukeskittymä, joka tulee tarvitsemaan uusia liikuntatiloja.

Eniten vastaajilta kannatusta saanut Myllysaaren perhepuistohanke on lähtenyt käyntiin tämän vuoden (2009) aikana. Hanke on kolmevuotinen (2009-2011) ja sen kokonaiskustannukset ovat 1 143 000 euroa, josta kaupungin osuus on 743 000 euroa ja EU-rahaa hankkeelle saatiin 400 000 euroa. Lappeenrannan Myllysaaren uimarannasta kehitetään tulevana vuosina Myllysaaren perhepuisto. Myllysaari on toiminut uimarantana, jossa on ollut vesikelkkamäki, uimalaitos, avantouintipaikka, yleinen kesärantasauna, viisi rantalentopallokenttää, kioski, Saimaan Ladun melontatukikohta ja Lappeenrannan Soutajien soututukikohta. Alueen käyttäjiä ovat lappeenrantalaiset ja kesämatkailijaperheet sekä avantouinnin, melonnan ja kilpasoudun harrastajat, kuntoilijat ja erilaiset yritysten ja yhteisöiden TYHY -toimintaan osallistuvat. Vuotuinen kävijämäärä alueella on arvioitu useiden kymmenien tuhansien suuruiseksi. (Rantonen 2009, 1.)

9.7 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimukseen vastanneiden määrän vähydestä johtuen liikunnan harrastamisen aktiivisuutta ei voida varmuudella yleistää koko kaupungin aikuisväestöön. Asuinalueen yhteyttä vastauksiin tutkittaessa joutsenolaisten pieni vastaajien määrä vaikutti tutkimuksen vastausten luotettavuuteen. Myös tulosten esittämistä vaikeutti eri muuttujien välisten havaintojen määrien suuret vaihtelut. Vastaajat kokivat mahdollisesti osan kysymyksistä vaikeiksi, koska he jättivät kysymyksiin täysin vastaamatta. Useisiin kysymyksiin oli vaikea vastata, mikäli vastaajalla ei ollut henkilökohtaista kokemusta kysytyä asiaa kohtaan.

9.8 Johtopäätökset ja kehittämissuhteet

Tutkimuksen tulosten mukaan lappeenrantalaisen aikuisväestön liikunnan harrastaminen on lisääntynyt vuoteen 1995 verrattuna merkittävästi. Liikuntatoimen vuonna 1995 tekemä liikuntakysely aloitti KKI -toiminnot Lappeenrannassa. ”Lappeenranta Paras Liikkua” -hankkeen tavoitteena oli KKI -idean mukaisesti aktivoida liikkumattomat ja vähän liikkuvat 40-60-vuotiaat liikunnan pariin. Tämän tutkimuksen ja vuosien 1995 ja 1999 liikuntakyselyjen tulosten perusteella voidaan todeta KKI -hankkeen onnistuneen Lappeenrannassa.

Tämän tutkimuksen tuloksia voitaisiin myös tulkita niin, että lappeenrantalaiset harrastavat liikuntaa enemmän kuin suomalaiset keskimäärin. Lappeenrantalaiset osoittautuivat aktiivisemmiksi seuratyöntekijöiksi ja harrastavat monipuolisemmin eri lajeja. Molemmat seikat tukevat aktiivisempaa liikunnan harrastamista.

Tämän tutkimuksen tulokset selittävät hyvin sitä, miksi lappeenrantalaiset menestyvät hyvin valtakunnallisissa eri lajien sarjoissa ja kilpailuissa. Aikuisväestön vahva sitoutuminen liikuntaseurojen vapaaehtoistoimintaan edesauttaa liikuntaseurojen menestymistä ja seuratoimintaa yleensä.

Lappeenrantalaiset liikuntaseurat eivät tarjoa tällä hetkellä liikuntapalveluita juurikaan työikäisille, eivät edes oman seuran jäsenille. Tässä olisi paikallisilla liikuntaseuroilla kehittämistä. Tarjoamalla liikuntapalveluita työikäisille seuroilla olisi mahdollisuus rekrytoida palveluja käyttävien joukosta uusia seuratyöntekijöitä.

Vastaajat toivoivat liikuntaseuroilta lisää palveluita kaikille kohderyhmille. Tulisiko nuoriso- ja liikuntalautakunnan ohjata nykyisiä seura-avustuksia enemmän lasten ja nuorten harrastustoimintaa järjestäville tahoille sekä niille liikuntaseuroille, jotka ovat palkanneet seuratoimintaansa alan ammattilaisia vakinaiseen työsuhteeseen? Voisiko näillä toimenpiteillä saada liikuntaseurojen järjestämänä enemmän ja monipuolisemmin harraste- ja kuntoliikuntapalveluita?

Liikuntatoimen tulisi jatkossa miettiä ohjauspalveluiden pääkohderyhmiä. Voisiko työikäisten liikuttamista jättää aikaisempaa enemmän lisääntyvän yksityisen liikuntapalvelutarjoajien vastuulle? Työikäisillä voidaan olettaa olevan eniten käytettävissään rahaa. Liikuntatoimen ohjaajilla voidaan olettaa olevan paras asiantuntemus muihin tahoihin nähden mm. soveltavan liikunnan ohjauksesta, joten heidän resurssinsa tulisikin hyödyntää aikaisempaa paremmin erityisliikunnassa.

Koulupäivien liikunnallistaminen tulisi ottaa omaksi Lappeenrannan koulutoimen tavoiteohjelmaksi. Koulupäivän liikunnallistamisen keinoja on useita, kuten olosuhteiden parantaminen, liikuntakerhotoiminnat, opettajien täydennyskoulutus, koulumatkat, muut oppiaineet, koulun liikuntatapahtumat, lasten vanhempien tiedottaminen ja heidän ottaminen mukaan toimintaan, aamu- ja iltapäivätoimintojen suunnittelu, keskipäivän liikuntatuokio, välitunnit, välkkäritoiminta ja liikuntaseurojen ja muiden yhdistysten kanssa tehtävä yhteistyö. Lasten ja nuorten

päivittäisen liikunnan edistäminen ja koulupäivän liikunnallistaminen toteutuu ainoastaan, jos asia otetaan koko koulun yhteiseksi asiaksi. (Karvinen 2008, 32-42).

Kevyen liikenteen väylien rakentaminen vaatii hyvää suunnittelua, sillä liikunnan harrastaminen näyttää suosituimpien liikuntalajien perusteella tapahtuvan eniten kevyen liikenteen väylillä. Lappeenrannan teknisen keskuksen vastuulla on suurimman liikuntapaikkaverkoston hoito- ja kunnossapito. Tässä tehtävässä tekninen toimiala on onnistunut hyvin. Efecon palvelututkimuksen (2009) mukaan lappeenrantalaiset pitävät kaupungin jalankulku- ja pyöriteiden kuntoa hyvänä. Lappeenrantalaisilta kysyttiin, miten hyvin jalankulku- ja pyöriteiden kunto on hoidettu Lappeenrannassa. Vastaajista 47 prosenttia piti jalankulku- ja pyöriteiden kunnossapitoa hyvänä, ja 22 prosenttia huonona. 31 prosenttia vastaajista ei ottanut kantaa asiaan. (Sairanen 2009, 7.)

Palveluiden hinnoittelua ja uusien maksujen kehittämistä vaaditaan lisää kultakin hallinnonalalta, myös liikuntatoimelta. Uimahallilippujen kertamaksun korottamista kannattanee harkita jatkossa. Vastaavasti 10 ja 50 kappaleen sarjalippuvihkot hinnoiteltaisiin selkeästi halvemmiksi suhteessa kertamaksuun. Tällä pyrittäisiin houkuttelemaan ostamaan enemmän sarjalippuja. Samalla järjestelmä tukisi säännöllistä liikunnan harrastamista sitouttamalla käyttämään ostettuja sarjalippuja.

Kannattaisiko miettiä uudelleen vielä Joutsenoon suunnitellun jäähallin tarpeellisuutta? Voisiko samalla rahalla tehdä jonkin muun investoinnin? Samalla investointimäärärahalla olisi mahdollista saada liikuntapalveluihin jotain sellaista, jota meillä ei vielä ole Lappeenrannassa tarjolla. Joutsenossa on vahva jalkapallokulttuuri. Lappeenrannan alueella ei ole olemassa jalkapallon sisäharjoittelupaikkaa. Olisiko järkevämpää rakentaa jalkapallohalli tai monitoimihalli jäähallin sijaan? Vaihtoehto on varmasti myös kaupungille edullisempi niin rakentamisen kuin ylläpidon osalta. Lähiliikuntapaikkojen rakentaminen koko kaupungin alueella olisi myös varteenotettava vaihtoehto tämänkin tutkimuksen vastaajien mielestä.

Lappeenrannassa on keskusteltu uuden hiihtokeskuksen rakentamisesta ja sille varattavasta maa-alueesta. Tulisiko kuitenkin miettiä nykyisen Joutsenon Myllymäen alueen kehittämistä, tähän tarkoitukseen? Alueella sijaitsee jo Etelä-Karjalan suurin laskettelukeskus. Näin alueesta muodostuisi hiihtolajien keskus ja palvelujen tuottajat voisivat saada myös synergiaetuja toisistaan.

Tulevaisuudessa liikuntarakentamisessa on huomioitava myös ympäristötekijät. Jatkossa tulee kiinnittää huomioita muun muassa siihen kuinka suunnitellut liikuntarakentamishankkeet soveltuvat ja ovat linjassa olemassa olevan Lappeenrannan ilmasto-ohjelman 2009-2020 tavoitteiden kanssa? Ilmasto-ohjelman päätavoitteena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 30 % vuoteen 2020 mennessä vuoden 1990 tasosta (Lappeenrannan kaupunki 2009, 2).

Jatkossa kaupungin liikuntatoimen tulisi tehdä säännöllisin väliajoin tämältyyppisiä selvityksiä asukkaidensa mielipiteistä liikuntapalveluja kohtaan. Saadut tiedot auttavat palveluiden suunnittelua ja toteuttamista. Lappeenrannalla on näköpiirissä vielä mahdollisia uusia kuntaliitoksia.

Tämän tutkimuksen tiedot toimivat hyvinä perustietoina niin tulevan liikuntarakentamissuunnitelman, terveyttä edistävän toimenpideohjelman kuin liikuntapoliittisen ohjelmankin laadinnassa. Liikuntarakentamissuunnitelmaa, terveyttä edistävää toimenpideohjelmaa ja liikuntapoliittista ohjelmaa tulisi tarkastella säännöllisin väliajoin ja täydentää tai muuttaa sitä tilanteiden ja olosuhteiden muuttuessa. Toisaalta voidaan kysyä, kannattako kaikkia näitä kolmea toimenpideohjelmaa laatia erikseen, vai kannattaisiko ne yhdistää yhdeksi asiakirjaksi. Joka tapauksessa kaupunki tarvitsee selkeät liikuntaa koskevat suunnitelmat, jotka toimivat ohjenuorana toimintojen toteuttamisessa.

Nuoris- ja liikuntalautakunta on oikea taho suunnittelemaan ja esittämään Lappeenrantaan koskevia liikuntaohjelmia ja -suunnitelmia. Terveyttä edistävän toimenpideohjelman vetovastuu on annettu kaupungin sosiaali- ja terveystoimelle, mikä edesauttaa varmasti poikkihallinnollisen työn onnistumista. Liikuntatoimen tulee kuitenkin olla vahvasti ja aktiivisesti mukana ohjelman laadinnassa.

Jatkotutkimuksina tulisi selvittää lappeenrantalaisten lasten ja nuorten liikuntakäyttäytymistä. Myös soveltavan liikunnan nykytilanne ja tarve tulisi kartoittaa Lappeenrannassa tarkemmin. Jatkotutkimuksina tulisi koota tarkempia asiakaspalautteita liikuntatoimen eri palveluista. Myös lappeenrantalaisten liikuntaseurojen toimintojen tarkempi tarkastelu olisi paikallaan. Maahanmuuttajien määrä kasvaa Lappeenrannassa tasaisesti. Heidän liikuntapalveluita tulisi kartoittaa nykyistä selkeämmin. Liikunta on yksi parhaimpia tapoja saada ihmiset kotoutettua uuteen yhteiskuntaan.

Lähteet

Etelä-Suomen läänihallitus 2006. Peruspalvelut Etelä-Suomen läänissä 2006, arviointiraportti. Etelä-Suomen lääninhallituksen julkaisuja 117. Juvenes Print, Tampereen yliopistopaino Oy. s. 115-122.

FCG Efeko Oy 2009. Lausunto 20.5.2009 Joutsenon tilanteesta PYLL-indeksin mukaan. s. 1.

FCG Efeko Oy 2009. Lausunto 20.5.2009 Lappeenrannan tilanteesta PYLL-indeksin mukaan. s. 1.

Holthoer, A. 2002. Espoon liikuntavisio 2002. s. 9.

Ihanainen-Alanko, S. 2009. Artikkelissa Identtiset siskokset väittelevät yhtä aikaa. Etelä-Saimaa. 124 vuosikerta. N:o 259. Uutiset kotimaa 22.9.2009. s. 7.

Jokela, A. 2009. Vantaan liikuntapaikkasuunnitelma vuosille 2010- 2020. s 5-7.

Joutsenon kaupunginhallitus 1.9.2008/258 §.

Joutsenon Kullervo ry. 2009. Nuorisotoiminta-avustushakemus 2009. s. 1.

Jyväskylän yliopisto, liikuntatieteiden laitos. 2008. Keuruun liikuntapoliittinen ohjelma 2010 – 2016. Työohjelma. s. 7-8.

Kansallinen liikuntatutkimus, lasten ja nuorten liikunta. 2005. Nuori Suomi ry:n teettämä tutkimus Suomen Gallup Oy:llä. SLU:n julkaisusarja 4/06s. 7-12, 17-21, 38, 46.

Kansallinen liikuntatutkimus, aikuiset 19-65-vuotiaat. 2005. Suomen Kuntoliikuntaliitto ry: teettämä tutkimus TNS Gallup Oy:llä. SLU: julkaisusarja 5/06. s. 6-10, 13, 15, 22, 25, 30, 39-40.

Kansallinen liikuntatutkimus, vapaaehtoistyö. 2005. Suomen Liikunta ja Urheilu ry:n teettämä tutkimus TNS Gallup Oy:llä. SLU:n julkaisusarja 6/06. s. 6-8, 14-16,18, 21, 29-31.

Karvinen, J. 2008. Suositusten toteuttaminen. Teoksessa Fyysisen aktiivisuuden suositus kouluikäisille 7-18-vuotiaille. Opetusministeriö ja Nuori Suomi ry. s. 32-42. Reprotalo Lauttasaari Oy.

Koivumäki, K. & Vilhu, J. 2009. Soveltavan liikunnan perustiedosto 2009. s. 1-2, 6-7, 18.

Kuntalaki. 1995.

<http://www.kunnat.net>. Luettu 17.11.2009

Lappeenrannan kaupunginhallitus 1.12.2008/534 §

Lappeenrannan kaupunginhallitus 15.12.2008, 562 §.

Lappeenrannan kaupunginhallitus 15.12.2008, 563 §.

Lappeenrannan kaupunginhallitus 23.2.2009, 117 §.

Lappeenrannan kaupunginhallitus. 2009. Diaarin numero 179/102/2009.

Lappeenrannan kaupungin talousarviokirja 2009. s. 83.

Lappeenrannan kaupunginvaltuusto. Pöytäkirja 14.11.2005. 103 §.

Lappeenrannan kaupunki 2008. Tilinpäätös 2008. s. 86.

Lappeenrannan kaupunki. 2009. Ilmasto-ohjelma, luonnos 20.4.2009. s. 2.

Lappeenrannan kaupunki 2009a.

<http://www.lappeenranta.fi>.

<http://www.lappeenranta.fi/?deptid=12315>. Luettu 3.8.2009.

Lappeenrannan kaupunki 2009b.

<http://www.lappeenranta.fi>.

<http://www.lappeenranta.fi/?deptid=11281>. Luettu 3.8.2009

Lappeenrannan kaupunki 2009c.

<http://www.lappeenranta.fi>.

<http://www.lappeenranta.fi/?deptid=11658>. Luettu 3.8.2009.

Lappeenrannan kaupunki 2009d.

<http://www.lappeenranta.fi>.

<http://www.lappeenranta.fi/?deptid=11659>. Luettu 3.8.2009.

Lappeenrannan kaupunki 2009e.

<http://www.lappeenranta.fi>.

<http://www.lappeenranta.fi/?deptid=11208>. Luettu 4.8.2009.

Lappeenrannan kaupunki 2009f.

<http://www.lappeenranta.fi>.

<http://www.lappeenranta.fi/?deptid=11869>. Luettu 4.8.2009.

Lappeenrannan kaupunki 2009g.

<http://www.lappeenranta.fi>.

<http://www.lappeenranta.fi/?deptid=17299>. Luettu 5.8.2009.

Lappeenrannan kaupunki 2009h.

<http://www.lappeenranta.fi>.

<http://www.lappeenranta.fi/?deptid=17541>. Luettu 6.8.2009.

Lappeenrannan liikuntatoimi. 1995. Liikunnan harrastuneisuuskysely. s. 6-7.

Lappeenrannan liikuntatoimi. 1999. Liikunnan harrastuneisuuskysely. s. 4-5.

Lappeenrannan liikuntatoimi 2009. Liikuntapaikkahinnasto. s.3.

Lappeenrannan liikuntatoimi. 2009. Liikuntatoimen esittely 2009. s. 3, 43.

- Lappeenrannan nuoriso- ja liikuntalautakunta 2009. Pöytäkirja 16.2.2009/16 §.
- Lappeenrannan nuoriso- ja liikuntalautakunta 18.5.2009/42 §.
- Lappeenrannan nuoriso- ja liikuntalautakunta 2009. Pöytäkirja 15.6.2009/48 §.
- Lappeenrannan nuoriso- ja liikuntalautakunta 2009. Pöytäkirja 10.8.2009/58 §.
- Lappeenrannan nuoriso- ja liikuntalautakunta 2009. Pöytäkirja 25.8.2009/65 §.
- Lappeenrannan nuoriso- ja liikuntalautakunta 2009. Pöytäkirja 14.9.2009/70 §.
- Lappeenrannan Taitoluistelijat ry. 2009. Nuorisotoiminta-avustushakemus 2009. s. 1.
- Lappeenrannan Urheilu-Miehet ry. 2009. Nuorisotoiminta-avustushakemus 2009. s. 1.
- Lappeenrannan vapaa-aikalautakunta 2005. Pöytäkirja 20.12.2005/131 §.
- Lappeenrannan vapaa-aikalautakunta 2008. Pöytäkirja 11.8.2008/54 §.
- Lappeenrannan vapaa-aikalautakunta 2008. Pöytäkirja 15.12.2008/92 §.
- Lappeen Riento ry. 2009. Nuorisotoiminta-avustushakemus 2009. s. 1.
- Leinonen, R. & Havas, E. (toim.). 2008. Fyysinen aktiivisuus iäkkäiden henkilöiden hyvinvoinnin edistäjänä. Liikunnan yhteiskunnallinen perustelu III. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 212. s.14. PunaMusta Oy, Jyväskylä.
- Liikuntalaki. 2005.
<http://www.kunnat.net>. Luettu 21.10.2009
- Maakuntahallin sijoituspaikkaselvitys. 2008. Loppuraportti 21.11.2008. s. 3.
- Nuori Suomi ry. 2008. Fyysisen aktiivisuuden suositus kouluikäisille, 7-18-vuotiaille. Opetusministeriö ja Nuori Suomi ry. s. 19-22. Reprotalo Lauttasaari Oy.
- Nuori Suomi ry. 2009a.

<http://www.lahiliikuntapaikat.fi>. Luettu 30.9.2009.

Nuori Suomi ry. 2009b. Missä lapsi liikkuu. 2000.

http://www.koulupihatlahiliikuntapaikkoina.info/#1_3. Luettu 10.10.2009.

Opetusministeriö. 2008. Liikuntapaikkarakentamisen suunta 2011. Opetusministeriön julkaisu- ja 2008:45. s. 11, 14-15, 19, 23-24.

Opetusministeriö 2009a.

<http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta/liikuntapaikat/>. Luettu 8.10.2009.

Opetusministeriö 2009b.

http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta/liikuntapolitiikka/avustukset/Liikuntapaikkojen_ja_vapaa-aikatilojen_perustamishankkeet. Luettu 8.10.2009.

PEPO, Lappeenranta ry. 2009. Nuorisotoiminta-avustushakemus 2009. s. 1.

Pesä Ysit ry. 2009. Nuorisotoiminta-avustushakemus 2009. s. 1.

Planekar Oy. 2009. Lappeenrannan urheilutalon laajennuksen kustannusarviolaskelma 31.8.2009. s 1.

Pyykkönen, T. 2006. Kansallinen liikuntaohjelma, taustaselvitys. s. 24-25.

Rantonen, L, 2009. Etelä-Karjalan liiton MYR-hanketiedote 16.6.2009. s.1.

Rauman nuoriso- ja liikuntaviraston kysely. 2005. s. 20-21.

Saimaan Latu ry. 2009.

<http://yhdistykset.etela-karjala.fi/SaiLa/>. Luettu 7.10.2009.

Saimaan Pallo ry. 2009. Nuorisotoiminta-avustushakemus 2009. s. 1.

Sairanen, H. 2009. Artikkelissa Pyöräteiden kunto parantunut. Etelä-Saimaa. 124. vuosikerta. N:o 277. Uutiset kotimaa 10.10.2009. s. 7.

Senioriliikuntatutkimus, aikuiset 66-79-vuotiaat. 2007. Suomen Kuntoliikuntaliiton teettämä tutkimus TNS Gallup Oy:llä. SLU:n julkaisusarja 2/08. s. 2-9, 11-13.

Suomen Kuntoliikuntaliitto ry. 2009. Työpaikkaliikuntabarometri.
<http://www.kunto.fi>. Julkaistu 4.11.2009. Luettu 4.11.2009

Suomen Latu ry 2008. Suomen Ladun lausunto opetusministeriölle 15.5.2008 kansalliseen liikuntaohjelmaan. s.2.

Suomi liikkeelle –tutkimus. 2005. Raportti Suomen Latu ry:n teettämästä tutkimuksesta TNS Gallup Oy:llä. s. 2.

Suomen Liikunta ja Urheilu ry. 2006. Suomen Liikunnan ja Urheilun tavoitteet hallitusohjelmaan 2007-2011. s.2.
<http://www.slu.fi>. Luettu 7.10.2009.

The Citizens of the European Union and Sport 2004. Euroopan Unionin teettämä tutkimus TNS Opinion and Social c/o EOS Gallup Europella. s. 3-11.

Tutkimus- ja Analysointikeskus TAK Oy. 2005. Palvelumittari. s. 9-11.

UKK-instituutti. 2009. Liikuntapiirakka.
<http://www.ukkinstituutti.fi/fi/>. Luettu 27.9.2009.

UKK-instituutti. 2009.
<http://www.ukkinstituutti.fi/fi/liikuntavinkit/995>. Sivut päivitetty 15.9.2009. Luettu 19.10.2009

Viipurin Golf ry. 2009. Nuorisotoiminta-avustushakemus 2009. s. 1.

Wallin, S. 2008. Iäkkäiden liikunnan järjestämisen vastuut. Teoksessa Leinonen, R. & Havas, E. (toim.). Fyysinen aktiivisuus iäkkäiden henkilöiden hyvinvoinnin edistäjänä. Liikunnan yhteiskunnallinen perustelu III. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 212. s.10. PunaMusta Oy, Jyväskylä.

Liite 1. Lappeenrannan kaupungin ylläpitämät liikuntapaikat

Urheilukeskukset

1. Huhtiniemen hiihto- ja urheilukeskus

Liikuntapaikat: hiihtostadion, valaistuja latuja/ kuntopolkuja 3 km, valaisemattomia 7 km, valaistu 160m laskettelurinne, 60m x 100m kivituhkakenttä, jousiammunnan harjoittelupaikka, skeittialue.

2. Kimpisen urheilukeskus

Liikuntapaikat: yleisurheilustadion (Mondo-päällyste) 2 kpl 60m x 100m nurmijalkapallokenttiä, 5 kpl ulkotenniskenttiä (3 massa- ja 2 kestopäällystekenttiä), ulkokoripallokenttä, 3 kpl lentopallokenttiä, kiekkokaukalo, luistelualue, valaistu kuntopolku 890m.

3. Kisapuiston urheilukeskus

Liikuntapaikat: pääjäähalli (4820 katsojapaikkaa), 1-ratainen 90m:n juoksurata, harjoitusjäähalli, tekojäärata, jossa jääpallokenttä 65m x 110m, ulkokaukalo 28m x 58m ja valmius ottaa käyttöön 2-ratainen 333 1/3 m:ä pitkä pikaluistelurata, valaistu hiihtolatu/pururata 4,5 km, ensilumenlatu 1 1/2 km, hiekkatekonurmikenttä, keskuksessa autopaikkoja n. 1000 autolle.

4. Lappeenrannan uimahalli-urheilutalo

Urheilutalo: palloiluhalli 32m x 47m, vapaa korkeus 12m (1300 katsojapaikkaa), 60m:n juoksuosuus, pituus- ja 3-loikan hyppypaikka, soudun sisäharjoitteluallas, painonnostosalin, judo-, nyrkkeily-, paini- ja telinevoimistelutilat, ampumarata 22 cal:n aseille, ilma-aseille ja jousiampujille.

Uimahalli: 8-ratainen 25m:n uima-allas, lasten allas, hyppyallas, liukumäki 33m, kiipeilyseinä, höyrysaunat, kuntosalin, tilausaunatilat, kahvio.

Keilahalli: 16-ratainen, hohtokeilailu, automaattinen pistelasku, golfsimulaattori

5. Lauritsalan urheilukeskus

Liikuntapaikat: nurmijalkapallokenttä ja kivituhkakenttä 60m x 100m, yleisurheilustadion (novotan-pinnoite), kestopäällysteinen tenniskenttä, ulkolentopallokenttä, kiekkokaukalo 2 kpl, luistelurata 400m, uimahalli 25m:n allas, lastenallas, kuntosalin.

6. Vanhakenttä

Liikuntapaikat: pesäpallostadion, hiekkatekonurmikenttä, bocciakenttä, jääpallokenttä, katso-mo 800 hengelle

Palloiluhallit ja koulujen liikuntasalit

1. Aktivan palloiluhalli

2. Alakylän koulu

3. Armilan koulun yläsali
 4. Armilan koulun alasali
 5. Kaukaan koulu
 6. Kesämäenrinteen koulu
 7. Kesämäen koulu
 8. Kimpisen koulun yläsali
 9. Kimpisen koulun alasali
 10. Kourulan palloiluhalli
 11. Lavolan koulu
 12. Lauritsalan koulun palloiluhalli
 13. Lauritsalan koulun sali
 14. Lyseon lukion sali
 15. Lönnrotin koulun sali
 16. Muukonniemen koulun sali
 17. Mustolan koulun sali
 18. Myllymäen koulun sali
 19. Mäntylän koulun sali
 20. Peltolan koulun sali
 21. Sammonlahden palloiluhalli
 22. Skinnarilan koulun sali.
 23. Tyysterniemen koulun sali
 24. Voisalmen koulun sali
- Lisäksi: Lappeenrannan urheilutalon palloiluhalli

Kuntosalit

1. Kisapuiston jäähalli
2. Lappeenrannan urheilutalo
3. Lappeenrannan uimahalli
4. Lauritsalan uimahalli
5. Sammonlahden palloiluhalli

Ulkotenniskentät

1. Kimpisen urheilukeskus
2. Kourulan tenniskentät
3. Voisalmen tenniskentät
4. Lauritsalan tenniskenttä

Pallokentät

Nurmi- ja keinonurmikentät väh. 60m x 100m

1. Kimpisen urheilukeskus
 - yläkenttä (n. 4000 istumapaikkaa)
 - harjoituskenttä
2. Kisapuiston urheilukeskus
 - hiekkatekonurmikenttä (istumapaikkoja n. 1000)
3. Lauritsalan urheilukeskus
 - nurmijalkapallokenttä (istumapaikkoja n. 600)
4. Vanhakenttä
 - keinonurmikenttä, pesäpallostadion (istumapaikkoja n. 800)
5. Amiksen lämmitettävä keinonurmikenttä (istumapaikkoja n. 500)
6. Harapaisen nurmijalkapallokenttä
7. Ratsumestarin nurmijalkapallokenttä
8. Sammonlahden nurmijalkapallokenttä sekä keinonurmikenttä

Kivituhka- tai hiekkakentät väh. 60m x 90m (talvella luistelualueina)

1. Hovinpelto
2. Juvakka
3. Karhuvuori
4. Kirkkoherranlahti
5. Kivisalmi
6. Kourula
7. Lapvesi
8. Mattila
9. Ratsumestari
10. Harapaisen kenttä
11. Sammonlahden kenttä

Kivituhka- tai hiekkakentät väh. 40m x 60m (talvella luistelualueina)

1. Ala-kylän koulu
2. Kalliokoski
3. Kanavansuun koulu
4. Kaukas
5. Kauriinkatu
6. Kesämäen koulu

7. Kuusimäki
8. Lauritsalan koulu
9. Mustola
10. Myllymäen koulu
11. Mälkiän monttu
12. Pontus
13. Skinnarilan koulu
14. Tirilän kenttä
15. Tykin kenttä
16. Tyysterniemen koulu
17. Voisalmen koulu
18. Voisalmen koulu
19. Hanhijärven kenttä

Ulkokiekkokaukalot

1. Karhuvuori
2. Hovinpelto
3. Kivisalmi
4. Kourula
5. Mattila
6. Mustola
7. Ratsumestari
8. Skinnarila
9. Uus-Lavola
10. Voisalmi
11. Rutolan koulu
12. Tekojääradan kaukalo
13. Kimpisen urheilukeskuksen kaukalo
14. Lauritsalan urheilukeskuksen kaukalot 2 kpl:tta

Uimarannat

- 30 kpl:tta

Muut urheilu- ja liikuntapaikat

1. Satamalahden luisteluareeni (n.2 km)

2. Kansanhihtolatu 150 km
3. Valaistuja kuntopolkuja/hiihtolatuja 21 kpl:tta
4. Skinnarilan hiihtomaja/mehupiste
5. Myllysaaren uimaranta, virkistysalue, yleisörantasauna, 20m:n liukumäki, 10m:n hyppytorni, rantalentopallokenttiä, melonta- ja soutukeskus, talvisin avantouintipaikka
6. Retkeilylaavu/grillipaikkoja 9 kpl:tta
7. Muukon ampumaurheilukeskus (pienoiskivääri-, villikarju-, pistooli-, haulikko-, hirvi- ja luodikko/siluettirata)

Yksityisten ylläpitämät liikuntapaikat

1. Kahilanniemen golfrata, 9-reikäinen
2. Tuosan golfrata, 18-reikäinen
3. Huhtiniemen minigolfrata
4. Lappeenrannan ravirata
5. Muukon FK-rata
6. Ilmailu-urheilualue
7. Luontopolkuja 5 kpl:tta
8. Etelä-Karjalan Liikuntakeskus Oy puh. (05) 541 9600, www.liikuntakeskus.com
Lajit: Tennis, squash, sulkapallo, salibandy, kuntosaliharjoittelu, futsal, spinning, step-aerobic, erilaiset ryhmäohjaukset
9. Kuntosalit, 9 kpl:tta
10. Kyläyhteisöjen ylläpitämät hiihtoladut 350 km

JOUTSENON ALUEEN LIIKUNTAPAIKAT

Urheilukeskukset

1. Joutsenon urheilukeskus :Liikuntapaikat: hiihtostadion, valistuja latuja/kuntopolkuja 1-3 km, valaisemattomia 5 km, nurmikenttä 60x100, jääkiekkokaukalo, yleisurheilukenttä, juoksuosasto, pituushyppypaikka, korkeushyppypaikka, skeittipaikka, petankkikenttä

2. Myllymäen hiihto- ja laskettelukeskus: Laskettelukeskuksessa on 6 valaistua rinnettä, 4 hissiä, lastenhissi, korkeusero 70 m, rinteiden pituudet 300-600 m, lastenrinne, murtomaaladut (5 km valaistuna) ja pulkkamäki. Muita palveluja ovat hiihtokoulu, suksihuolto, välinevuokraus, välinesäilytys, asuntovaunupaikat, kahvio/ravintola, sauna, laavu/nuotiopaikka. Rinteen alaosassa hissien läheisyydessä on myös 60 m² grillitupa, jota voi vuokrata erilaisiin tapahtumiin.

Myllymäen laskettelukeskuksessa on Lappeenrannan kaupungin ylläpitämiä hiihtolatuja yhteensä 18 km. Hiihtoladut ovat vaativaan kilpahiihtoon suunniteltuja latuja ja reitit ovat 3km, 5km, ja 10 km pitkiä. Näistä 3 km ja 5 km latu on valaistu.

Kesäaikaan Myllymäestä lähtee merkatut ja kunnostetut vaellusreitit.

3. Korvenkylän urheilukenttä

Liikuntapaikat: kivituhka juoksurata 350 m, pituushyppypaikka, korkeushyppypaikka, nurmi-pallokenttä, kiekkokaukalo, luistelualue

Palloiluhallit ja koulujen liikuntasalit

1. Joutsenohalli

Liikuntahalli: palloiluhalli 24m x 46m, vapaa korkeus 11m (katsomopaikkoja 133 – 313), 1 ratainen 60 m juoksuosuus, pituus- ja 3-loikan hyppypaikka, korkeushyppypaikka, heittopaikka jonka vapaa korkeus 9 m, kuntosali 140 m²

2. Koulukeskus

3. Martikanpellon koulu

4. Kesolan koulu

5. Pulpin koulu

6. Aholankoulu

7. Parjalan koulu

8. Korvenkylän seurantalo

9. Honkalahden työväentalo

Kuntosalit

Joutsenohalli

Korvenkylän seurantalo

Työväentalo

Pallokentät

nurmipintaiset väh. 60 x 100m

* Keskusnurmikenttä (n. 1500 hengen istumapaikkakatsomo)

* Raviradan nurmikenttä

* Konnunsuon nurmikenttä 75 x 140m

* Korvenkylän nurmikenttä 60 x 100

nurmipintaiset väh. 40 x 60 m

1. Tapsan nurmi Ravirata 40 x 60

2. Rauhannurmikenttä	50 x 90
3. Pulpin tehtaan kenttä	40 x 70
4. Haukilahden nurmi	40 x 60
5. Ravattilan nurmi	40 x 80

Pallo- ja luistelukentät

hiekkakentät

1. Raviradan kenttä	60 x 100
2. Koulukeskuksen kenttä	40 x 80
3. Martikanpellon kenttä	40 x 80
4. Pulpin kenttä	40 x 80

Ulkotenniskentät

1. Ravattila
2. Korvenkylä
3. Pulp
4. Joutsenon urheilukeskus, 3 massakenttää

Ulkokiekkokaukalot

1. Pulp
2. Korvenkylä
3. Ravattila
4. Parjala
5. Joutsenon urheilukeskuksen kaukalo

Muut urheilu- ja liikuntapaikat

1. Hinkanrannan uimaranta, virkistysalue, uimarantaa n. 20 m, yleiset saunat, lentopallo kenttä
2. Ahvenlammen uimala
uimaranta, hyppytorni, rantalentopallokenttä, lasten uimaranta, yleinen sauna
3. Ahvenlammen hyppymäki K 15

Palveluja parannetaan liikuntakyselyn avulla

TÄMÄN viikon aikana 500:lle 18–85-vuotiaalle lappeenrantalaiselle on tipahnut postilaatikkoon liikuntakysely, jolla pyritään selvittämään lappeenrantalaisen aikuisväestön liikunnan harrastamista ja heidän mielipiteitään sekä toivotaan Lappeenrannan liikuntatiltojen ja liikuntapalveluiden tuottamisesta. Saaduista tiedoista kaupunki hyötyy päätöksenteossaan ja suunnitellessaan liikuntapalveluitaan.

Liikuntakysely tehdään opinnäytetyönä. Tutkimuksella tuetaan valmisteilla olevan Lappeenrannan liikuntapoliittisen ohjelman 2010–2020 tekemistä. Kyseiset osiot ovat liikuntapoliittisen ohjelmaan kuuluvia tutkittavia ja selvitettäviä aiheita. Lappeenrantaisten toiveita ja mielipiteitä liikuntapalveluiden tuottamisesta ei ole aiemmin kysytty.

Liikuntapalvelut ovat kunnallisia peruspalveluita. Kuntalain mukaan kuntien tulee edistää asukkaidensa hyvinvointia. Liikuntalain mukaan kunnan tulee luoda edellytyksiä asukkaidensa liikunnan harrastamiselle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistointia, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät.

Liikuntalain pyrkimyks-

senä on liikunnan, kilpa- ja huippu-urheilun sekä niihin liittyvän kansalaistointiminnan edistäminen. Lisäksi liikuntalailla pyritään edistämään väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä tukea lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä liikunnan avulla.

Lain tarkoituksena on myös edistää liikunnan avulla tasa-arvoa ja suvaitsevaisuutta sekä tukea kulttuurien moninaisuutta ja ympäristön kestävä kehitystä. Liikuntapalvelut koetaan ja nähdään tärkeänä osana ennaltaehkäisevää hyvinvointityötä. Fyysisen aktiivisuuden myönteiset terveysvaikutukset ovat kiistattomat ja liikunnan vaikutukset kansantaloudellisesti merkittäviä.

Liikuntapoliittisen ohjelman laadittaessa tulee koota eri toimijoiden mielipiteet ja näkemykset liikuntapaikka olosuhteiden kehittämiseksi. Tällä tavoin yksittäiset liikuntapalveluiden suunnittelua ja toteutusta koskevat mielipiteet ovat saatu koottua liikuntapoliittisen ohjelman ohjauksiksi kokonaisuudeksi.

Liikuntasuunnittelun tavoitteiden tulee perustua väestön liikuntatottumuksiin ja liikuntaolosuhteisiin liittyviin tarpeisiin.

Liikuntapaikkojen tulisi olla monikäyttöisiä ja muunneltavia, jotta ne palvelisivat parhaalla mahdollisella tavalla erilaisia käyttäjiä.

2.4.2009

Kyselyä liikuntapalveluista

Viime viikon aikana on 500 lappeenrantalaista 18–85-vuotiaasta saanut postin mukana liikuntakyselyn, jonka tavoitteena on selvittää kaupungin aikuisväestön liikuntatottumuksia ja mielipiteitä liikuntatilojen ja -palveluiden tuottamisesta. Liikuntakyselyn tekee opinnäytetyönään kaupungin liikuntasihteeri **Petri Ruotsalainen**. Saatuja tutkimustuloksia käytetään apuna liikuntapalvelujen suunnittelussa ja päätöksenteossa.

Kyselyyn voi vastata ni-

mettömänä ja vastausaikaa on 19. huhtikuuta asti. Joutsenolaiset kyselylomakkeen saajat voivat palauttaa vastauksensa paitsi postitse myös Joutsenohallin valvomoon. Joko liikuntahallille, Lappeenrannan urheilu- tai liikuntakeskukseen tai kaupungin uimahallien kassoil-le vastauksensa palauttavat saavat yhden vapaalipun kaupungin uimahalleihin.

Lappeenrantalaisten mielipiteitä ja toiveita liikuntapalveluiden tuottamisesta ei ole koskaan aiemmin kysytty.

23.3.2009

TUTKIMUS LAPPEENRANNAN AIKUISVÄESTÖN (18 - 85-v.) LIIKUNNAN
HARRASTAMISESTA JA HEIDÄN MIELIPITEISTÄ SEKÄ TOIVEISTA KOSKIEN
LAPPEENRANNAN KAUPUNGIN YLLÄPITÄMIÄ LIIKUNTATILOJA JA -PALVELUITA

Arvoisa vastaanottaja,

Suoritan Haaga-Helian ammattikorkeakoulussa, Suomen Urheiluopiston Vierumäen yksikössä, liikunnanohjaaja AMK -tutkintoa aikuisten linjalla. Opiskeluni päättyy keväällä 2010.

Opiskeluuni kuuluu opinnäytetyön tekeminen. Aiheeksi olen valinnut ”Lappeenrannan aikuisväestön 18 – 85-vuotiaiden liikunnan harrastaminen ja aikuisväestön mielipiteet sekä toiveet Lappeenrannan kaupungin ylläpitämistä liikuntatiloista ja -palveluista”. Tutkimuksella tuetaan Lappeenrannan liikuntapoliittisen ohjelman tekemistä 2010 - 2020.

Olen lähettänyt oheisen kyselylomakkeen 500:lle lappeenrantalaiselle 18 – 85-v. henkilölle. Henkilöt on valittu satunnaisotannalla kaupungin xcity, väestörekisteristä.

Vastaamalla kysymyksiin autatte tutkimukseni onnistumiseen. Samalla mahdollistatte mielipiteenne huomioon tulevaisissa liikuntapaikkojen rakentamishankkeissa ja liikuntapalveluiden järjestämisessä. Toivon Teidän vastaavan kysymyksiin vaikka ette harrastaisi liikuntaa tai Teillä ei ole selkeää kuvaa tai mielipidettä nykyisistä kaupungin liikuntapalveluista. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja henkilöllisyytenne ei tule esille missään vaiheessa.

Pyydän Teitä vastaamaan kysymyksiin merkitsemällä rastin (x) mielestänne vaihtoehdoista oikeaan ja eniten mielipidettänne kuvaavaan kohtaan sekä merkitsemällä numeroin annettujen ohjeiden mukaan.

Vastaukset pyydetään palauttamaan nimettöminä oheista palautuskuorta käyttäen 19.4.2009 mennessä. Palautuskuoren postimaksu on maksettu puolestanne. Voitte myös palauttaa vastauslomakkeen suoraan Lappeenrannan nuoriso- ja liikuntakeskukseen, Pormestarinkatu 10 B tai kaupungin uimahallien kassoiille. Joutsenossa kaavakkeen voi toimittaa Joutsenohallin valvomoon. Palauttaessanne vastauslomakkeen edellä mainittuun toimistoon tai liikuntapaikkoihin, saatte palautuksen yhteydessä yhden vapaalipun Lappeenrannan uimahalleihin.

Tiedustelut: Petri Ruotsalainen
työ 05 616 2230 tai 040 8461 678
koti 040 721 9412
e-mail: petri.ruotsalainen@lappeenranta.fi

Yhteistyöstä kiittäen:

Petri Ruotsalainen

Ilkka Oksman
liikuntatoimenjohtaja

Anneli Kiljunen
nuoriso- ja liikuntalautakunnan
puheenjohtaja

Nuoriso- ja liikuntatoimi

PL 11, 53101 Lappeenranta | Pormestarinkatu 10 B | puh. (05) 6161 | faksi (05) 616 2909
liikuntatoimi@lappeenranta.fi | nuorisotoimi@lappeenranta.fi | www.lappeenranta.fi

Liite 5. Liikuntakyselykaavake

Kyselykaavake

Rastittakaa mielestänne parhaiten kuvaamat vaihtoehdot. Yksi rasti/kysymys ellei toisin mainita.
Merkatkaa luvut kysymyksiin 2 ja 6 .

1. Sukupuolenne	
1 nainen	
2 mies	

2. Ikänne	vuotta

3. Asuinpaikkanne (ennen 1.1.2009 tullutta kuntaliitosta)	
1 Joutseno	
2 Lappeenranta	

4. Oletteko liikuntaseuran jäsen? (Maksanut liikuntaseuran jäsenmaksun viimeisen vuoden aikana)	
1 kyllä	
2 en	

5. Osallistutteko liikuntaseuran/-seurojen vapaaehtoistoimintaan?	
1 kyllä	
2 en	

6. Kuinka monta kertaa viikossa keskimäärin olette harrastaneet liikuntaa kuluneen vuoden aikana? Liikuntasuorituksesi lasketaan suoritukset, jotka ovat olleet kestoltaan vähintään 30 min. Huom! Voitte käyttää myös desimaalilukua.	kertaa viikossa

7. Arvioikaa asteikolla 1 – 6 kuinka paljon seuraavat väittämät rajoittavat liikunnan harrastamistanne.
Numero 1 ei rajoita lainkaan, numero 6 rajoittaa erittäin paljon.

Rajoittava tekijä	1 ei lainkaan	2	3	4	5	6 erittäin paljon	en osaa sanoa
liikuntataitojen ja -tietojen puute							
työstä johtuva väsymys							
vähäinen kiinnostus							
ajan puute							
liikuntavälineiden tai - varusteiden puute							
harrastuksen kalleus							
loukkaantumisen pelko							
henkilökohtainen laiskuus							
perhe-elämän vaatimukset							
peseytymis- ja pukeutumistilojen puute							
liikuntaseurojen kilpaurheilukeskeisyys							
liikuntaseurojen kuntourheilukeskeisyys							
liikuntaseurojen aatteettomuus							
liikuntaseurojen poliittisuus							
muut harrastukset							
liikuntapaikkojen etäisyys							
ohjatun liikuntatoiminnan vähäisyys							
toimivien liikuntaseurojen puuttuminen							
liikuntatilojen sekä -reittien heikko kunto							
harrastuskaverin puute							
terveydelliset syyt							
tiedonpuute liikuntapalveluista							
vaikeat kulkuyhteydet liikuntapaikoille							
liikuntatilojen sekä -reittien puute							
liikuntapaikkojen epäviihtyisyys							
jokin muu syy, mikä							

8. Rastittakaa kaikki ne liikuntalajit, joita olette harrastaneet viimeisen vuoden aikana vähintään 30 min kerralla.

aerobic		painonnosto	
ammunta		pesäpallo	
autourheilu		potkunyrkkeily	
golf		purjehdus	
hiihto		pyöräily	
jalkapallo		pöytätennis	
judo		ratsastus	
juoksulenkkeily		rullalautailu	
jääkiekko		rullaluistelu	
jääpallo		salibandy	
karate		sauvakävely	
kaukalopallo		soutu	
kehonrakennus		sukellus	
keilailu		sulkapallo	
kiipeily		taitoluistelu	
koripallo		tanssi	
kuntosaliharjoittelu		tennis	
kävelylenkkeily		squash	
laskettelu		suunnistus	
lentopallo		uinti	
lumilautailu		vesihiihto	
luistelu		voimannosto	
melonta		voimistelu	
moottorikelkkailu		yleisurheilu	
moottoripyöräily		jokin muu, mikä	
nyrkkeily		jokin muu, mikä	

9. Arvioikaa tulisiko seuraavien tahojen järjestää nykyistä enemmän liikuntapalveluita lapsille ja nuorille (0 – 17 v) kaupunkimme alueella.
Numero 1 = ei tarvitse lisätä lainkaan ja numero 6 = tarvitsee lisätä erittäin paljon.

Järjestävä taho	1 ei tarvitse lisätä lainkaan	2	3	4	5	6 tarvitsee lisätä erittäin paljon	en osaa sanoa
Lpr:n kaupungin liikuntatoimi							
Liikuntaseurat							
Kansalaisopisto							
Yksityiset liikuntayritykset							
Seurakunnat							
Työnantajat							
Päiväkodit							
Koulutoimi							
Muu järjestö tai taho, mikä?							

10. Arvioikaa tulisiko seuraavien tahojen järjestää nykyistä enemmän liikuntapalveluita työikäisille (18 – 64 v) kaupunkimme alueella.
Numero 1 = ei tarvitse lisätä lainkaan ja numero 6 = tarvitsee lisätä erittäin paljon.

Järjestävä taho	1 ei tarvitse lisätä lainkaan	2	3	4	5	6 tarvitsee lisätä erittäin paljon	en osaa sanoa
Lpr:n kaupungin liikuntatoimi							
Liikuntaseurat							
Kansalaisopisto							
Yksityiset liikuntayritykset							
Seurakunnat							
Työnantajat							
Koulutoimi							
Ammatilliset oppilaitokset yms							
Muu järjestö tai taho, mikä?							

11. Arvioikaa tulisiko seuraavien tahojen järjestää nykyistä enemmän liikuntapalveluita eläkeläisille (65 v- >) kaupunkimme alueella.
Numero 1 = ei tarvitse lisätä lainkaan ja numero 6 = tarvitsee lisätä erittäin paljon.

Järjestävä taho	1 ei tarvitse lisätä lainkaan	2	3	4	5	6 tarvitsee lisätä erittäin paljon	en osaa sanoa
Lpr:n kaupungin liikuntatoimi							
Liikuntaseurat							
Kansalaisopisto							
Yksityiset liikuntayritykset							
Seurakunnat							
Työnantajat							
Eläkeläisjärjestöt							
Muu järjestö tai taho, mikä							

12. Arvioikaa tulisiko seuraavien tahojen järjestää nykyistä enemmän liikuntapalveluita vammaisille ja muille erityisryhmille (ei eläkeläiset) kaupunkimme alueella.
Numero 1 = ei tarvitse lisätä lainkaan ja numero 6 = tarvitsee lisätä erittäin paljon.

Järjestävä taho	1 ei tarvitse lisätä lainkaan	2	3	4	5	6 tarvitsee lisätä erittäin paljon	en osaa sanoa
Lpr:n kaupungin liikuntatoimi							
Liikuntaseurat							
Kansalaisopisto							
Yksityiset liikuntayritykset							
Seurakunnat							
Vammaisjärjestöt							
Eläkeläisjärjestöt							
Muu järjestö tai taho, mikä							

13. Arvioikaa miten hyvin Lappeenrannan kaupungin liikuntatoimi on onnistunut hoitamaan seuraavia palveluja ja tehtäviä. Numero 1 = erittäin hyvin ja numero 6 = erittäin huonosti.

Palvelu	1 erittäin hyvin	2	3	4	5	6 erittäin huonosti	en osaa sanoa
Liikuntapalveluista tiedottaminen							
Harjoitus- ja kilpailutilojen tarjonta							
Liikuntaseurojen taloudellinen tukeminen							
Liikuntapaikkojen varaaminen							
Erytysryhmien liikuntapalveluiden järjestäminen							
Uimakoulutoiminnan järjestäminen							
Kunto- ja terveysliikuntapalveluiden järjestäminen							
Liikuntapaikkojen suunnittelu ja rakentaminen							
Liikuntapaikkojen valvonta							
Liikuntapaikkojen kunnossapito							
Asiakaspalvelu							

14. Lpr:n kaupunki perii liikuntapalveluista maksuja. Vastaavatko maksut tuotettuja palveluita?
Numero 1 = erittäin hyvin, numero 6 = erittäin huonosti.

	1 erittäin hyvin	2	3	4	5	6 erittäin huonosti	en osaa sanoa
Uimahallien ja Myllysaaren saunan maksut							
Uimakoulumaksut							
Kunto- ja terveysliikuntaryhmien osallistumismaksut							
Liikuntaryhmien osallistumismaksut erityisryhmille							
Liikuntaseurojen harjoitusvuoromaksut aikuisryhmille							
Liikuntaseurojen ottelu- ja kilpailumaksut aikuisryhmille							
Liikuntaseurojen ottelu- ja kilpailumaksut junioriryhmille (alle 18-v)							
Liikuntapaikkojen ja tilojen muut yleiset käyttömaksut							

15. Arvioikaa seuraavat väittämät liikunnan harrastamisen edellytyksistä kaupunkimme alueella.
Numero 1 = täysin samaa mieltä, numero 6 = täysin eri mieltä.

Väittämä	1 täysin samaa mieltä	2	3	4	5	6 täysin eri mieltä	en osaa sanoa
Kilpaurheilun lajiolosuhteet sisätiloissa ovat Lappeenrannassa riittävät.							
Kilpaurheilun lajiolosuhteet ulkotiloissa ovat Lappeenrannassa riittävät.							
Kunto- ja terveysliikunnan harrastamisen edellytykset sisätiloissa ovat Lappeenrannassa riittävät.							
Kunto- ja terveysliikunnan harrastamisen edellytykset ulkotiloissa ovat Lappeenrannassa riittävät.							

16. Lappeenrannan kaupungin tulisi kohdentaa tulevaisuudessa liikuntarakentamiseen käytettävä raha ensisijassa...

(Merkatkaa rastilla vaihtoehdoista mielestänne tärkein vaihtoehto)

Vaihtoehdot	
1 Koulujen piha-alueiden ja lähiliikuntapaikkojen rakentamiseen ja kehittämiseen.	
2 Perusliikuntapaikkojen rakentamiseen eri puolille kaupunkia kunto- ja terveysliikunnan näkökulmasta.	
3 Olemassa olevien liikuntapaikkojen peruskorjauksiin.	
4 Erikois- ja lajiliikuntapaikkojen rakentamiseen kilpa- ja huippu-urheilun näkökulmasta.	

17. Arvioikaa kuinka tärkeänä näette tällä hetkellä rakentamistarpeen seuraaville liikuntapaikoille Lappeenrannassa? Numero 1 = erittäin tärkeä, numero 6 = ei lainkaan tärkeä

Rakentamiskohde	1 erittäin tärkeä	2	3	4	5	6 erittäin tarpeeton	en osaa sanoa
Jääpallohalli							
Sammonlahden kuntoilu- ja monitoimikeskus (uimahalli, kuntosali, liikuntasali pienryhmille)							
Jäähalli Joutsenoon							
Monitoimihalli/suurhalli							
Myllysaaren perhepuiston kehittämishanke							
Tennishalli							
Hiihtotunneli							
Skeittihalli							
Hiihto- ja ampumahiihtokeskus							
Lämmitettävä keinonurmipallokenttä							
Salibandyhalli/palloiluhalli							
Lpr:n urheilutalon laajentaminen							

18. Kaupungin pitäisi tukea enemmän yksityisten liikuntayritysten liikuntarakentamishankkeita ja liikuntapaikkojen ylläpitoa sekä liikuntapalveluiden tuottamista sen sijaan että rakentaa itse liikuntapaikkoja ja tuottaa palveluja omilla varoillaan. Olen asian suhteen...

Numero 1 = täysin samaa mieltä, numero 6 = täysin eri mieltä.

1 täysin samaa mieltä	2	3	4	5	6 täysin eri mieltä	en osaa sanoa

19. Merkitkää ne kolme (3) lajia, jotka tarvitsevat mielestänne eniten uusia suorituspaikkoja kaupungissamme.

liikuntalaji		liikuntalaji		liikuntalaji	
ammunta		melonta		soutu	
ampumahiihto		miekkailu		squash	
autourheilu		moottoripyöräurheilu		sulkapallo	
golf		moottoriveneily		surfing	
hiihto		mäkihyppy		suunnistus	
jalkapallo		naisvoimistelu		taitoluistelu	
jousiammunta		nyrkkeily		tanssiliikunta	
jääkiekko		paini		tennis	
jääpallo		painonnosto		uimahypyt	
kamppailulajit		pesäpallo		uinti	
keilailu		pikaluistelu		urheiluilmailu	
koripallo		purjehdus		vesipallo	
kuntoliikunta		pyöräily		yleisurheilu	
käsipallo		pöytätennis		muu mikä?	
laskettelu		ratsastus		muu mikä?	
lentopallo		raviurheilu		muu mikä?	
lähiliikuntapaikka		salibandy			

KIITOS VASTAUKSISTANNE!

Palauttakaa tämä lomake oheisessa kirjekuoressa.

Liite 6. Liikunnan harrastamista rajoittavat tekijät

Liikunnan harrastamista rajoittavat tekijät (ka)

(Arvosteluasteikko: 1= ei lainkaan – 6= erittäin paljon)

Rajoittava tekijä	keskiarvo	n
henkilökohtainen laiskuus	2,8	144
ajan puute	2,8	141
työstä johtuva väsymys	2,6	140
muut harrastukset	2,6	138
harrastuksen kalleus	2,5	138
perhe-elämän vaatimukset	2,3	141
liikuntapaikkojen etäisyys	2,3	141
harrastuskaverin puute	2,1	141
terveydelliset syyt	2,0	142
liikuntavälineiden tai -varusteiden puute	1,9	139
vähäinen kiinnostus	1,9	138
liikuntaseurojen kilpaurheilukeskeisyys	1,9	138
ohjatun liikuntatoiminnan vähyys	1,9	140
liikuntatilojen sekä -reittien heikko kunto	1,9	138
vaikeat kulkuyhteydet liikuntapaikoille	1,9	140
liikuntatilojen sekä -reittien puute	1,8	136
loukkaantumisen pelko	1,7	141
tiedonpuute liikuntapalveluista	1,7	138
liikuntapaikkojen epäviihtyisyys	1,7	137
toimivien liikuntaseurojen puuttuminen	1,6	138
liikuntataitojen ja -tietojen puute	1,6	138
liikuntaseurojen kuntourheilukeskeisyys	1,6	136
liikuntaseurojen poliittisuus	1,5	136
peseytymis- ja pukeutumistilojen puute	1,4	140
liikuntaseurojen aatteettomuus	1,3	137
jokin muu syy: (moottoriradan puute, uimahallin puute, liikuntatilojen aukioloajat, raskaus, liukkaat kelit, työ)		7

Liite 7. Harrastetuimmat liikuntalajit (n=146)

laji	f	kaikki %	nainen %	mies %
kävelylenkkeily	133	91 %	96 %	84 %
pyöräily	95	65 %	68 %	61 %
uinti	85	58 %	60 %	56 %
hiihto	78	53 %	50 %	58 %
sauvakävely	66	45 %	50 %	36 %
kuntosaliharjoittelu	62	42 %	39 %	47 %
juoksulenkkeily	57	39 %	34 %	45 %
luistelu	46	32 %	33 %	30 %
tanssi	38	26 %	35 %	14 %
keilailu	37	25 %	26 %	25 %
laskettelu	30	21 %	21 %	20 %
soutu	29	20 %	22 %	17 %
voimistelu	29	20 %	7 %	36 %
rullaluistelu	23	16 %	16 %	16 %
aerobic	17	12 %	18 %	3 %
jalkapallo	17	12 %	7 %	17 %
melonta	15	10 %	9 %	13 %
salibandy	14	10 %	2 %	19 %
kehonrakennus	13	9 %	4 %	16 %
sulkapallo	12	8 %	7 %	9 %
tennis	11	8 %	2 %	14 %
ammunta	10	7 %		16 %
golf	10	7 %	5 %	9 %

laji	f	kaikki %	nainen %	mies %
moottoripyöräily	10	7 %	4 %	11 %
pöytätennis	10	7 %	4 %	11 %
yleisurheilu	10	7 %	5 %	9 %
kaukalopallo	9	6 %		14 %
jääkiekko	8	5 %	1 %	13 %
lentopallo	8	5 %	2 %	9 %
koripallo	7	5 %		11 %
painonnosto	7	5 %	1 %	9 %
suunnistus	7	5 %		11 %
pesäpallo	6	4 %	2 %	6 %
nyrkkeily	4	3 %	2 %	3 %
vesivoimistelu	4	3 %	4 %	2 %
judo	3	2 %	2 %	2 %
jääpallo	3	2 %		5 %
purjehdus	3	2 %	5 %	
squash	3	2 %	2 %	3 %
vesihiihto	3	2 %	1 %	3 %
voimannosto	3	2 %	1 %	3 %
pilates	3	2 %	4 %	
autourheilu	2	1 %		3 %
lumilautailu	2	1 %		3 %
moottorikelkkailu	2	1 %	1 %	2 %
ratsastus	2	1 %		2 %
sukellus	2	1 %	1 %	2 %
vesijuoksu	2	1 %		2 %
jooga	2	1 %	1 %	
potkunyrkkeily	1	1 %	1 %	

laji	f	kaikki %	nainen %	mies %
taitoluistelu	1	1 %	1 %	
fysiokimppa	1	1 %	1 %	
purjelento	1	1 %		2 %
kotijumppa	1	1 %		2 %
beachvolley	1	1 %		2 %
äiti-vauva jumppa	1	1 %	1 %	
kalastus	1	1 %		2 %
ultimate	1	1 %		2 %
käsipallo	1	1 %		2 %
futsal	1	1 %		2 %
aikido	1	1 %	1 %	
avantouinti	1	1 %	1 %	
agility	1	1 %	1 %	
baletti	1	1 %	1 %	
kilpailukiminen	1	1 %		2 %
methodputkisto	1	1%	1 %	
bodybalance	1	1%	1 %	

Liite 8. Uusia suorituspaikkoja tarvitsevat lajit (n=133)

Liikuntalaji	f	% vastaajista	% kaikista vastauksista
kuntoliikunta	56	42	14
lähiliikuntapaikka	47	35	12
uinti	35	26	9
jääkiekko	21	16	5
salibandy	20	15	5
yleisurheilu	20	15	5
tanssiliikunta	17	13	4
hiihto	14	11	4
pyöräily	13	10	3
taitoluistelu	12	9	3
jalkapallo	10	8	3
moottoripyöräurheilu	9	7	2
tennis	9	7	2
jääpallo	8	6	2
kamppailulajit	8	6	2
mäkihyppy	7	5	2
autourheilu	6	5	2
naisvoimistelu	6	5	2
melonta	5	4	1
ammunta	4	3	1
ampumahiihto	4	3	1
keilailu	4	3	1
koripallo	4	3	1
laskettelu	4	3	1

Liikuntalaji	f	% vastaajista	% kaikista vastauksista
ratsastus	4	3	1
soutu	4	3	1
jousiammunta	3	2	1
lentopallo	3	2	1
pesäpallo	3	2	1
squash	3	2	1
uimahypyt	3	2	1
urheiluilmailu	3	2	1
nyrkkeily	2	2	1
paini	2	2	1
sulkapallo	2	2	1
suunnistus	2	2	1
skeittaus	2	2	1
käsipallo	1	1	0
miekkailu	1	1	0
pikaluistelu	1	1	0
miesvoimistelu	1	1	0
voimistelu	1	1	0
jääurheilu	1	1	0
koirien ulkoiluttamisreitti	1	1	0
agility/toko	1	1	0
lasten liikuntaseikkailupuisto	1	1	0
vaellusreitti	1	1	0
retkiluistelu	1	1	0
rullaluistelu	1	1	0